

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY PRZASNYSZ

na lata 2020 - 2023 z perspektywą do 2027 roku

Przasnysz 2020

Spis treści	
1. Wykaz skrótów	5
2. Wstęp	7
2.1. Cel i zakres opracowania	7
2.2. Opis przyjętej metodyki.....	8
2.3. Charakterystyka Gminy Przasnysz	8
2.3.1. Położenie	8
2.3.2. Budowa geologiczna.....	11
2.3.3. Klimat	12
2.3.4. Demografia	13
3. Założenia Programu Ochrony Środowiska	16
3.1. Dokumenty międzynarodowe	16
3.1.1. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	16
3.1.2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	16
3.1.3. Międzynarodowa ochrona środowiska - Globalny Program Działań Szczytu Ziemi: Agenda 21	18
3.1.4. Dyrektywa Rady nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (dyrektywa OOS).....	19
3.1.5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (dyrektywa SOOŚ) ..	19
3.2. Dokumenty krajowe.....	20
3.2.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności .	20
3.2.2. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	21
3.2.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.	22
3.2.4. Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	23
3.2.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku).....	26
3.2.6. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.....	27
3.2.7. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020	28
3.2.8. Strategia „Sprawne Państwo 2020”	31
3.2.9. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	32
3.2.10. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	32
3.2.11. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030	34
3.2.12. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	35
3.2.13. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	35
3.2.14. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.....	36
3.2.15. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022	37
3.3. Dokumenty wojewódzkie	39
3.3.1. Plan gospodarki odpadami województwa mazowieckiego na lata 2016 - 2022	39
3.3.2. Program ochrony powietrza dla województwa mazowieckiego.....	40
3.3.3. Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu	41
3.3.4. Uchwała antysmogowa	41
3.3.5. Program Ochrony Środowiska.....	42
3.4. Dokumenty powiatowe.....	46

3.5. Dokumenty gminne	47
3.5.1. Strategia Rozwoju Gminy Przasnysz na lata 2015 - 2023	47
3.5.2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przasnysz.....	49
3.5.3. Program usuwania azbestu z terenu Gminy Przasnysz	50
3.5.4. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	51
4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	51
5. Ocena stanu środowiska Gminy Przasnysz.....	55
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	55
5.1.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza	55
5.1.2. System zaopatrzenia w ciepło	66
5.1.3. Jakość powietrza.....	66
5.1.4. Odnawialne źródła energii (OZE)	77
5.1.5. Zagadnienia horyzontalne.....	86
5.1.6. Analiza SWOT	87
5.2. Zagrożenia hałasem	88
5.2.1. Stan wyjściowy.....	88
5.2.2. Źródła hałasu	89
5.2.3. Monitoring poziomu hałasu.....	93
5.2.4. Zagadnienia horyzontalne.....	98
5.2.5. Analiza SWOT	99
5.3. Pola elektromagnetyczne.....	100
5.3.1. Stan wyjściowy.....	100
5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego.....	100
5.3.3. Monitoring poziomu pola elektromagnetycznego	103
5.3.4. Zagadnienia horyzontalne.....	103
5.3.5. Analiza SWOT	104
5.4. Gospodarowanie wodami	105
5.4.1. Wody powierzchniowe	105
5.4.2. Jakość wód powierzchniowych	106
5.4.3. Wody podziemne.....	108
5.4.4. Jakość wód podziemnych	109
5.4.5. Zagadnienia horyzontalne.....	110
5.4.6. Analiza SWOT	111
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa.....	111
5.5.1. Zaopatrzenie w wodę.....	111
5.5.2. Odprowadzanie ścieków sanitarnych	115
5.5.3. Zagadnienia horyzontalne.....	124
5.5.4. Analiza SWOT	125
5.6. Zasoby geologiczne	126
5.6.1. Przepisy prawne.....	126
5.6.2. Stan aktualny	127
5.6.3. Zagadnienia horyzontalne.....	127
5.6.4. Analiza SWOT	128
5.7. Gleby	129
5.7.1. Stan aktualny	129
5.7.2. Zagadnienia horyzontalne.....	130
5.7.3. Analiza SWOT	131
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	132
5.8.1. Region gospodarowania odpadami.....	132

5.8.2. Odpady komunalne wytwarzane na terenie gminy Przasnysz	154
5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów	161
5.8.4. Zagadnienia horyzontalne.....	172
5.8.5. Analiza SWOT	173
5.9. Zasoby przyrodnicze.....	173
5.9.1. Formy ochrony przyrody	174
5.9.2. Lasy	175
5.9.3. Zagadnienia horyzontalne.....	176
5.9.4. Analiza SWOT	179
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami.....	179
5.10.1. Stan aktualny	179
5.10.2. Zagadnienia horyzontalne.....	180
5.10.3. Analiza SWOT.....	181
6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	181
7. System realizacji programu ochrony środowiska.....	208
7.1. Edukacja ekologiczna.....	209
7.2. Sprawozdawczość.....	212
7.3. Monitoring realizacji programu.....	212
7.4. Źródła finansowania	215
7.5.1. Fundusze krajowe	215
7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej	218
Spis tabel.....	222
Spis rysunków	226

1. Wykaz skrótów

Tabela 1. Słownik skrótów.

Nazwa skrótu	Wyjaśnienie
Analiza SWOT	Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Mazowiecki Oddział Regionalny w Warszawie
GDDKiA	Generalna Dyrekcja dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KPGO	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPZPO	Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów
MODR	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POKzA	Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
UE	Unia Europejska
WFOSiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka

2. Wstęp

2.1. Cel i zakres opracowania

„*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Przasnysz na lata 2020- 2023 z perspektywą na lata 2024 - 2027*” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia obowiązków i warunków obowiązującego w tym zakresie prawa.

Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi ustalenia w zakresie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Niniejszy dokument wspomaga działania Gminy Przasnysz w zakresie uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Zakres opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie Gminy Przasnysz do roku 2027.

2.2. Opis przyjętej metodyki

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2019, poz 1396), w tym w

szczegółności z uwzględnieniem przepisów ustaw zmieniających, w tym ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014 r., poz. 1101), która w art. 17 ust 1 stanowi m.in., że organ wykonawczy gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza gminny program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. Ustaw. Program o którym mowa w art. 17 ust. 1, uchwała rada gminy. Z wykonania programu organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się radzie gminy.

Gminne Programy ochrony środowiska tworzone są w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu gminnym.

2.3. Charakterystyka Gminy Przasnysz

2.3.1. Położenie

Gmina Przasnysz to gmina wiejska, o powierzchni 184,1 km², położona w północno wschodniej części województwa mazowieckiego, 100 km od Warszawy. Otacza pierścieniem miasto Przasnysz, w którym znajduje się siedziba władz samorządowych. Zajmuje obszar 18 390 ha. Graniczy z miastem Przasnysz oraz gminami wiejskimi: Krasne, Płoniawy Bramura, Czernice Borowe, Krzynowłoga Mała i Jednorzec. Obszar gminy z północy na południe rozciąga się na długość ok. 19 km i ze wschodu na zachód ok. 14 km. Sieć osadniczą stanowi 50 miejscowości zaliczonych do 34 sołectw. Miejscowości Gminy Przasnysz w większości mają kilkusetni rodowód. Są bardzo zróżnicowane pod względem ludnościowym.

Według fizyczno - geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego (1998) Gmina Przasnysz umiejscowiona jest w następujących jednostkach: megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa;

provincia: Niż Środkowoeuropejski(kod 31) podprovincia: Nizina Środkowopolska (kod 31 makroregion: Nizina Północnomazowiecka (kod 318.6) mezoregion: Garb Tarnogórski;

makroregion: Wyżyna Krakowsko-Częstochowska; mezoregion: Wzniesienie

Mławskie (kod 318.63) mezoregion: Wysoczyzna Ciechanowska (kod 318.64).

Dominującymi formami ukształtowania terenu są wysoczyzny strogłacjalne (bezjeziorne).

Rysunek 1. Położenie powiatu przasnyskiego na tle województwa mazowieckiego

źródło: <http://administracja.mswia.gov.pl>,

Rysunek 2. Położenie Gminy Przasnysz na tle powiatu przasnyskiego

źródło: <http://www.zpp.pl>

Większość obszaru gminy (ponad 80% powierzchni) położona jest w obrębie Wysoczyzny Ciechanowskiej. Ziemie położone w tym mezoregionie są typowo równinne, wzniesienia wahają się od 110 m do nieco ponad 120 m n.p.m., najwyżej położone miejsce znajduje się niedaleko Sątraski (132 m n.p.m.). Natomiast północno-zachodnie obrzeża gminy należą do Wzniesień Mławskich, są to tereny bardziej zróżnicowane, pagórkowate, w większości porośnięte lasami.

Najwyżej położone miejsce znajduje się w rejonie Osówca Szlacheckiego i wynosi 184,8 m n.p.m., w rejonie tym nachylenie terenu przekracza 10%. Struktura i rzeźba terenu nie stanowi ograniczeń w rozwoju rolnictwa i osadnictwa oraz lokalizacji inwestycji produkcyjno-usługowych. Teren gminy nie należy do zasobnych w surowce mineralne, występują tylko niewielkie złoża kruszywa naturalnego.

2.3.2. Budowa geologiczna

Budowa geologiczna i rzeźba terenu na terenie Gminy Przasnysz są wynikiem: długotrwałych procesów zachodzących w skorupie ziemskiej, zmian klimatycznych na

ziemi, a także antropogenicznych przekształceń spowodowanych przez działalność człowieka. Znaczna część obszaru gminy położona jest w obrębie Wysoczyzny Ciechanowskiej (ponad 80%) na pograniczu Równiny Kurpiowskiej. Malownicza krajobrazowo jest część północno-zachodnia gminy leżąca w obrębie Wzniesień Mławskich zbudowanych z utworów moreny czołowej, gdzie zaznaczają się dwa wały morenowe. Jeden z nich ciągnie się z rejonu Mchowa w kierunku północno - zachodnim do granicy gminy (i dalej w kierunku wsi Krznowłoga Mała), drugi z rejonu wsi Osówiec Szlachecki w kierunku zbliżonym do poprzedniego, a ze względu na znaczne wysokości nazwany jest Górami Osowieckimi.

W obszarze Wysoczyzny Ciechanowskiej przeważają tereny mało urozmaicone, o łagodnej konfiguracji zaliczane do płasko-równinnych. Wysokość bezwzględna prawie na całym obszarze utrzymuje się w granicach od 110 do 120 m npm, z najwyższą 132 m npm w rejonie Sątrzaski i najniższą 101 m npm w dolinie rzeki Węgierki. Wysokość bezwzględna w obszarze Wzniesień Mławskich jest bardziej zróżnicowana z najwyższą 184,8 m npm w rejonie wsi Smoleń Trzcianka.

Atrakcyjne krajobrazowo Wzniesienia Mławskie charakteryzują się rzeźbą typowo pagórkowatą, charakterystyczną dla obszarów moreny czołowej. Rzeźba terenu została wykształcona w wyniku działalności lodowca stadiału rzeki Wkry. Obszar gminy pokrywają przeważnie utwory polodowcowe w postaci glin i piasków moreny dennej, na części terenu gliny zwałowe przemieszane są z płytkimi warstwami piasków i pyłów. Utwory najmłodsze aluwialno - deluwialne i bagniste wykształciły się w rejonie dolin rzecznych i obniżen. Tworzą je torfy, mady, namuły piaszczyste i torfiaste charakteryzujące się dużym nawodnieniem. Zmiany lokalne w rzeźbie terenu wprowadzone są też działalnością człowieka w wyniku, której powstają wyrobiska poeksploatacyjne, nasypy drogowe, urządzenia wodne i melioracyjne. Pokrycie obszaru roślinnością (lasy, łąki) „maskuje” konfigurację terenu i wpływa na walory naturalnego krajobrazu (estetyczny odbiór) obszaru.

2.3.3. Klimat

Gmina Przasnysz leży w strefie klimatu przejściowego. Charakteryzuje się on dużą zmiennością typów pogody w ciągu roku. Zgodnie z regionalizacją rolniczoklimatyczną R. Gumińskiego gmina położona jest w Dzielnicy Środkowej, obejmującej dorzecza środkowej Warty i środkowej Wisły, w jej części wschodniej - chłodniejszej (mazowieckiej). Według regionalizacji klimatycznej W. Wiszniewskiego i W. Chelchowskiego gmina należy do północnej części regionu klimatycznego mazowiecko-podlaskiego, przy granicy z regionem mazurskim. Wykazuje on cechy charakterystyczne dla ostrego klimatu kontynentalnego. Klimat tego regionu charakteryzuje się dużymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza, krótką, późną wiosną, stosunkowo długim i ciepłym latem oraz długą i chłodną zimą z trwałą

pokrywa śnieżną.

Opady atmosferyczne są stosunkowo niskie i wynoszą maksymalnie 550 mm, co oznacza że są zbliżone do średniej rocznej sumy opadów atmosferycznych dla Polski. Ta niewielka ilość opadów powodować może deficyt wód w glebach ponieważ część wody bierze udział w odpływie powierzchniowym i wgłębnym. Najmniejsze opady występują w lutym i marcu (20 -30 mm), natomiast największe w czerwcu i lipcu (ok. 80 mm). Okres zalegania pokrywy śnieżnej waha się od 50 do 60 dni. Ilość dni bez przymrozków wynosi około 160 dni o rozpoczyna się pomiędzy 30 kwietnia - 5 maja, a kończy się 7-12 października.

Na terenie gminy występuje przewaga wiatrów zachodnich (20% częstotliwości), wiosną nasilają się wiatry północne. Średnia prędkość wiatrów zachodnich zimą wynosi ok. 4 m/s, zaś prędkość dla pozostałych wiatrów, waha się pomiędzy 2,1-3,5 m/s. Elementy klimatu na terenie gminy mogą być modelowane przez rzeki przepływające przez jej teren. Wpływ na klimat mają wywierają zwłaszcza rzeka Węgierka charakteryzująca się dużą i stałą wilgotnością i częstym występowaniem mgieł. Częstotliwość występowania mgieł to ok. 30 dni w roku, zwłaszcza w okresie październik -grudzień.

Okres wegetacyjny na terenie gminy wynosi 210 dni i trwa od drugiej dekady kwietnia do końca października. Okres wegetacyjny Przasnysza jest dłuższy od średniego okresu dla Polski, który wynosi 200 dni. W ciągu roku na opracowywanym terenie około 237 dni jest słonecznych, w tym od 35 do 40 dni pogodnych. Najmniejsze zachmurzenie odnotowuje się wiosną, latem i jesienią (od marca do listopada), wówczas liczba dni pogodnych wynosi do 10 do 15 dni, zaś znacznie nasila się pomiędzy grudniem i lutym, wówczas ilość dni pogodnych spada do 5.

Średnia roczna temperatura powietrza na terenie gminy wynosi 7,5°C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń (ok. -2,5oC), zaś najcieplejszym - lipiec (18,5°C). Przez około 38 dni w miesiącach wiosenno-letnich, temperatura powietrza przekracza 25°C. Średnie ciśnienie atmosferyczne utrzymuje się na poziomie pomiędzy 1015, a 1016 hPa.

2.3.4. Demografia

Zgodnie z danymi z ewidencji ludności Gminy Przasnysz z 2019 roku liczba ludności w gminie Przasnysz wynosiła 7337 osób, z czego 3692 stanowili mężczyźni, a 3645 kobiety (dane dotyczą osób zameldowanych zarówno na stałe jak i czasowo). Powierzchnia gminy Przasnysz wynosi 184,1 km², co wraz z liczbą zamieszkujących go ludzi daje gęstość zaludnienia na poziomie 40 os./km². Szczegółowe informacje na temat demografii zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 2 Dane demograficzne Gminy Przasnysz 2019

Parametr	Jednostka miary	2019
Ludność według miejsca zameldowania		
Liczba ludności (ogółem)	osoba	7337
Liczba kobiet	osoba	3645
Liczba mężczyzn	osoba	3692
Wskaźnik modułu gminnego		
Gęstość zaludnienia	ilość osób / km2	40
Ilość kobiet na 100 mężczyzn	osoba	98
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		1,77

W wieku przedprodukcyjnym	%	22,3
W wieku produkcyjnym	%	60,9
W wieku poprodukcyjnym	%	16,8
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem		

Źródło: dane Gminy Przasnysz stan na 31.12.2019 r.

Tabela 3 Dane demograficzne Gminy Przasnysz 2018

Parametr	Jednostka miary	2018
Ludność według miejsca zameldowania		
Liczba ludności (ogółem)	osoba	7387
Liczba kobiet	osoba	3681
Liczba mężczyzn	osoba	3706
Wskaźnik modułu gminnego		
Gęstość zaludnienia	ilość osób / km ²	40
Ilość kobiet na 100 mężczyzn	osoba	98
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	osoba	1,08
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem		
w wieku przedprodukcyjnym	%	22,4
W wieku produkcyjnym	%	60,9
W wieku poprodukcyjnym	%	16,7

Źródło: dane Gminy Przasnysz stan na 31.12.2018 r

Tabela 4. Liczba ludności gminy Przasnysz w latach 2010-2019

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
2010	3657	3583	7240
2011	3732	3698	7430
2012	3742	3663	7405
2013	3703	3647	7350
2014	3701	3650	7541
2015	3718	3648	7488
2016	3727	3715	7434
2017	3930	3695	7434
2018	3706	3681	7387
2019	3692	3645	7337

Źródło: Dane Gminy Przasnysz stan na 31.12.2019 r.

Z powyższych zestawień wynika, że liczba ludności w ostatnich latach systematycznie maleje, na co wpływ mają utrzymujące się stale na ujemnym poziomie przyrost naturalny oraz saldo migracji. Zaobserwować można również wystąpienie procesu starzenia się społeczeństwa, przejawiającego się w zmniejszającej się dynamicznie populacji osób w wieku produkcyjnym oraz wzrastającej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym. Utrzymanie się takiej sytuacji będzie prowadzić do coraz większego obciążenia ekonomicznego grupy w wieku produkcyjnym.

3. Założenia Programu Ochrony Środowiska

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Przasnysz na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027” zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami europejskimi, krajowymi, wojewódzkimi oraz powiatowymi. Dokument uwzględnia także założenia określone w innych dokumentach lokalnych.

3.1. Dokumenty międzynarodowe

3.1.1. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Europa 2020 zawiera priorytety tematyczne, w tym między innymi priorytet „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” - projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Przasnysz na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027

Efektem realizacji priorytetów Europy 2020 będzie osiągnięcie wymiernych, współzależnych celów przedstawionych w strategii i dotyczących m.in: na ograniczenia emisji CO₂ i osiągnięcia celów 20/20/20 w zakresie klimatu i energii: należy ograniczyć emisje gazów cieplarnianych o 20 % w stosunku do poziomu z 1990 r. (lub nawet o 30 %, jeśli warunki będą sprzyjające), 20 % energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20 %. Założenia 3x20 mają swoje odzwierciedlenie w projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Przasnysz.

3.1.2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 (PROW 2014-2020) został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005* oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa.

Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „*Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014 - 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program realizuje sześć

priorytetów, które są wyznaczone dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 - 2020, a mianowicie:

- ◆ Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- ◆ Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- ◆ Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- ◆ Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- ◆ Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- ◆ Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

3.1.3. Międzynarodowa ochrona środowiska - Globalny Program Działań Szczytu Ziemi: Agenda 21

Jeden z najważniejszych programów międzynarodowych dotyczących zrównoważonego rozwoju ludzkości i ochrony zasobów środowiska naturalnego. Przewiduje on działania na poziomie globalnym, narodowym i lokalnym prowadzone w celu koordynacji wysiłków w rozwiązywaniu problemów światowej ekologii i polityki rozwoju. Program dotyczy wszystkich dziedzin życia w których człowiek oddziałuje na środowisko.

Najważniejsze założenia i cele Agendy 21 to m.in.:

- ◆ ochrona i wspomaganie zdrowia człowieka;
- ◆ zrównoważony rozwój osiedli ludzkich (powstrzymanie kryzysu ekologicznego miast);
- ◆ ochrona atmosfery (przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu, zanikaniu warstwy ozonowej, kwaśnym deszczom);
- ◆ bezpieczne wykorzystanie toksycznych substancji chemicznych;
- ◆ bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi i radioaktywnymi;
- ◆ zrównoważone gospodarowanie gruntami rolnymi;

- ◆ powstrzymanie niszczenia lasów;
- ◆ ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich;
- ◆ zachowanie różnorodności biologicznej (krajowe oceny różnorodności biologicznej, opracowanie strategii ich zachowania);
- ◆ przeciwdziałanie pustynnieniu i suszy;
- ◆ edukacja ekologiczna.

Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno - gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

3.1.4. Dyrektywa Rady nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (dyrektywa OOS).

Dyrektywa nr 85/337/EWG dotyczy oceny oddziaływania wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Innymi dokumentami o międzynarodowej randze i charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, sygnowane przez stronę polską, m.in.: Konwencja Ramsarska o obszarach wodno - błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982r.) i Regina (1987r.), Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo), Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r., Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskim (1990r.), wiedeńskimi (1992r.), Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r., Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r. Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem.

3.1.5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (dyrektywa SOOŚ)

Celem Dyrektywy nr 2001/42/WE „jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony

środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko”.

3.2. Dokumenty krajowe

3.2.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.

1. Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:

- a) Kierunek interwencji - Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- b) Kierunek interwencji - Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- c) Kierunek interwencji - Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- d) Kierunek interwencji - Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- e) Kierunek interwencji - Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- f) Kierunek interwencji - Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

2. Cel 8: „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”:

- a) Kierunek interwencji - Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- b) Kierunek interwencji - Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta,
- c) Kierunek interwencji - Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- d) Kierunek interwencji - Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

3. Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”:

- a) Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

3.2.2. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)

Uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

1. Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Główne obszary koncentracji działań:

- ◆ Reindustrializacja - wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji,
- ◆ Rozwój innowacyjnych firm - zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych,
- ◆ Małe i średnie przedsiębiorstwa - przemiany strukturalne sektora, nowe formy działania i współpracy, nowoczesne instrumenty wsparcia,
- ◆ Kapitał dla rozwoju - trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych,
- ◆ Ekspansja zagraniczna - zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki, zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie.

2. Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Główne obszary koncentracji działań:

- ◆ Spójność społeczna - poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne, wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.
- ◆ Rozwój zrównoważony terytorialnie - zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów, wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe, podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.

3. Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Główne obszary koncentracji działań:

- ◆ Prawo w służbie obywatelom i gospodarce - uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli,
- ◆ System zarządzania procesami rozwojowymi, w tym instytucje publiczne - Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne - dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców, budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-

gospodarczego i przestrzennego,

- ◆ E-państwo - cyfrowe państwo usługowe,
- ◆ Finanse publiczne - stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne,
- ◆ Efektywność wykorzystania środków UE - wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.

3.2.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.” (BEiŚ) została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r. (M.P. z 2014, poz. 469).

1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- a) Kierunek interwencji 1.1. - Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- b) Kierunek interwencji 1.2. - Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- c) Kierunek interwencji 1.3. - Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- d) Kierunek interwencji 1.4. - Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,

2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- a) Kierunek interwencji 2.1. - Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- b) Kierunek interwencji 2.2. - Poprawa efektywności energetycznej,
- c) Kierunek interwencji 2.6. - Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- d) Kierunek interwencji 2.7. - Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- e) Kierunek interwencji 2.8. - Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,

3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- a) Kierunek interwencji 3.1. - Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- b) Kierunek interwencji 3.2. - Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- c) Kierunek interwencji 3.3. - Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,

- d) Kierunek interwencji 3.4. - Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- e) Kierunek interwencji 3.5. - Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.” w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska została uchylona 16 lipca 2019 r. uchwałą w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej".

3.2.4. Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W dniu 16 lipca Rada Ministrów przyjęła "Politykę ekologiczną państwa 2030 - strategię rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" - PEP2030. PEP2030 staje się najważniejszym dokumentem strategicznym w tym obszarze.

PEP203 jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje "Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)".

PEP2030 stanowi podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. PEP2030 uchyla Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.” w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

Polityka ekologiczna państwa 2030 jest strategią w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) - SOR. Jest pierwszą przyjętą strategią z dziewięciu dokumentów równolegle opracowywanych przez poszczególne resorty, a składających się na system rozwoju kraju.

W rezultacie cel główny Polityki, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, przeniesiono wprost z SOR. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób

umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Chodzi o rozwijanie kompetencji, umiejętności i podstaw ekologicznych społeczeństwa oraz poprawę zarządzania ochroną środowiska w Polsce.

Cele szczegółowe będą realizowane przez projekty strategiczne oraz wiele zadań, które konkretyzują działania wskazane w SOR i inne działania wskazane w trakcie prac nad Polityką ekologiczną państwa 2030 (np. wynikające z międzynarodowych zobowiązań dla Polski w perspektywie do 2030 r.).

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają na określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Ze szczególną intensywnością realizowane będą działania mające na celu poprawę jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji, która jest główną przyczyną powstawania smogu. Na szczeblu rządowym oznacza to przygotowanie odpowiednich przepisów i instrumentów finansowego wsparcia, takich jak program

„Czyste powietrze”, dla niezbędnych inwestycji oraz koordynację ich wdrażania w regionach.

W kontekście coraz częstszego występowania na terenie Polski fali upałów i nocy tropikalnych, jak na przykład w czerwcu 2019 roku na znaczeniu zyskują działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Ich celem jest przeciwdziałanie - wiejskim wyspom ciepła, rozbudowa terenów zieleni oraz powszechniejsze retencjonowanie wody na terenach miast i wsi. Tematyka ekologiczna państwa 2030 przewiduje, że działania strategiczne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i (wdrażania miejskich planów dostosowania do zmian klimatu, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek i ich dolin, renaturyzacji mokradeł oraz rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury.

Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni, ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepienia gleby. Działania adaptacyjne będą prowadzone także na obszarach wiejskich. Będą one miały na celu w szczególności zwiększenie odporności krajobrazu rolniczego na zmiany klimatu i ochrony produkcji rolnej. Chronione i rozwijane będą zadrzewienia śródpolne i przydrożne (szczególnie o charakterze unikalnym przyrodniczo lub kulturowo) oraz prowadzone będą nowe przydrożne nasadzenia z przewagą krzewów rodzimych o bujnym ulistnieniu, zwłaszcza w regionach najbardziej narażonych na suszę i pustynnienie, o niskim procencie lesistości.

Polityka ekologiczna państwa 2030 będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

3.2.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Uchwała Nr 6 Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2013r. w sprawie Strategii rozwoju transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 roku).

1. Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego
 - a) Cel szczegółowy 1. - Stworzeniu nowoczesnej i spójnej infrastruktury transportowej,

b) Cel szczegółowy 4. - Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Uszczegółowieniem priorytetów transportowych zawartych w Strategii Rozwoju Transportu jest Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku). Rząd przyjął go 13 października 2014 r.

Dokument Implementacyjny uszczegóławia SRT przez określenie celów operacyjnych, jakie Polska musi osiągnąć w latach 2014-2023 w różnych gałęziach transportu, korzystając ze wsparcia funduszy UE. Jest to więc kompleksowy plan strategiczny inwestycji transportowych, wymagany przez Komisję Europejską. W oparciu o zapisane w dokumencie planowane rezultaty oraz kryteria wyboru projektów, powstała lista inwestycji, które będą mogły otrzymać wsparcie unijne z Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Programu Polska Wschodnia 2014-2020 oraz Funduszu Łącząc Europę. Dostępne środki nie wystarczą jednak na sfinansowanie wszystkich wymienionych na liście projektów. Część z nich będzie realizowana po 2020 r.

3.2.6. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Uchwała Nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013r. w sprawie Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020" (M.P z 2013 r., poz. 73).

1. Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

a) Kierunek działań 1.2. - Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych

Działanie 1.2.3. - Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,

Działanie 1.2.4. - Wspieranie różnych form innowacji,

Działanie 1.2.5. - Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),

b) Kierunek działań 1.3. - Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki

Działanie 1.3.2. - Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

2. Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

a) Kierunek działań 3.1. - Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,

Działanie 3.1.1. - Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,

Działanie 3.1.2. - Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,

Działanie 3.1.3. - Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),

Działanie 3.1.4. - Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,

b) Kierunek działań 3.2. - Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia

Działanie 3.2.1. - Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,

Działanie 3.2.2. - Stosowanie zasad zrównoważonej architektury

3.2.7. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020

Uchwała Nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa” na lata 2012-2020.

Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

a) Priorytet 2.1. - Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich

Kierunek interwencji 2.1.1. - Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,

Kierunek interwencji 2.1.2. - Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,

Kierunek interwencji 2.1.3. - Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,

Kierunek interwencji 2.1.4. - Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,

Kierunek interwencji 2.1.5. - Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,

Kierunek interwencji 2.1.6. - Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,

Priorytet 2.2. - Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich,

Kierunek interwencji 2.2.1. - Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,

Kierunek interwencji 2.2.2. - Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,

Kierunek interwencji 2.2.3. - Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,

b) Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich

Kierunek interwencji 2.5.1. - Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,

Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe

a) Priorytet 3.2. - Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych

Kierunek interwencji 3.2.2. - Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,

b) Priorytet 3.4. - Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia

Kierunek interwencji 3.4.3. - Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,

Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

a) Priorytet 5.1. - Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich

Kierunek interwencji 5.1.1. - Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,

Kierunek interwencji 5.1.2. - Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,

Kierunek interwencji 5.1.3. - Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,

Kierunek interwencji 5.1.4. - Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,

Kierunek interwencji 5.1.5. - Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,

b) Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego

◆ Kierunek interwencji 5.2.1. - Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,

◆ Kierunek interwencji 5.2.2. - Właściwe planowanie przestrzenne,

- ◆ Kierunek interwencji 5.2.3. - Racjonalna gospodarka gruntami,
- c) Priorytet 5.3. - Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
- ◆ Kierunek interwencji 5.3.1. - Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
 - ◆ Kierunek interwencji 5.3.2. - Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym,
 - ◆ Kierunek interwencji 5.3.3. - Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie,
 - ◆ Kierunek interwencji 5.3.4. - Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
 - ◆ Kierunek interwencji 5.3.5. - Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno- spożywczych,
- d) Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
- ◆ Kierunek interwencji 5.4.1. - Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
 - ◆ Kierunek interwencji 5.4.2. - Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
 - ◆ Kierunek interwencji 5.4.3 - Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
 - ◆ Kierunek interwencji 5.4.4. - Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- e) Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
- ◆ Kierunek interwencji 5.5.1. - Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
 - ◆ Kierunek interwencji 5.5.2. - Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich

Działania strategii wychodzą naprzeciw nowym wyzwaniom cywilizacyjnym, w tym m.in. takim jak: starzenie się społeczeństw, zmiany klimatu, wymiana pokoleń, rozwój technologii informacyjnych, mobilność zawodowa i terytorialna oraz wpływ sytuacji demograficznej na świecie na bezpieczeństwo żywnościowe. Działania te zostały zaprojektowane w oparciu o pięć kluczowych zagadnień, tj. kapitał ludzki (1), jakość życia (2), bezpieczeństwo (3), konkurencyjność (4) i środowisko (5).

Okres obowiązywania SZRWiR to lata 2012 - 2020, tak więc strategia ta

obejmuje całą perspektywę finansową UE 2014-2020 i wyznacza ukierunkowanie środków Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa.

3.2.8. Strategia „Sprawne Państwo 2020”

Uchwała Nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013r. w sprawie przyjęcia strategii "Sprawne Państwo 2020" (M.P z 2013 r., poz. 136)

Cel 3: Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych

a) Kierunek interwencji 3.2. - Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju

◆ Przedsięwzięcie 3.2.1. - Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,

◆ Przedsięwzięcie 3.2.2. - Zapewnienie ładu przestrzennego,

◆ Przedsięwzięcie 3.2.3. - Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,

Cel 5: Efektywne świadczenie usług publicznych

a) Kierunek interwencji 5.2. - Ochrona praw i interesów konsumentów

◆ Przedsięwzięcie 5.2.3. - Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw,

◆ Kierunek interwencji 5.5. - Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych

◆ Przedsięwzięcie 5.5.2. - Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,

Cel 7: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego

a) Kierunek interwencji 7.5. - Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego

◆ Przedsięwzięcie 7.5.1. - Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

3.2.9. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022”.

Cel 3: Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

a) Priorytet 3.1. - Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej

◆ Kierunek interwencji 3.1.3. - Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

Cel 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa

a) Priorytet 4.1. - Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego

◆ Kierunek interwencji 4.1.1. - Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obroną.

◆ Kierunek interwencji 4.1.2. - Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa.

◆ Kierunek interwencji 4.1.3. - Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa.

◆ Kierunek interwencji 4.1.4. - Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

3.2.10. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Uchwała rady ministrów z dnia 13 lipca 2010r. „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie”.

Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

a) Kierunek działań 1.1. - Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych.

◆ Działanie 1.1.1. - Warszawa - stolica państwa.

◆ Działanie 1.1.2. - Pozostałe ośrodki wojewódzkie.

b) Kierunek działań 1.2. - Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi.

◆ Działanie 1.2.1. - Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów.

◆ Działanie 1.2.2. - Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych.

◆ Działanie 1.2.3. - Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich.

◆ Kierunek działań 1.3. - Budowa podstaw konkurencyjności województw - działania tematyczne.

◆ Działanie 1.3.5. - Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne.

◆ Działanie 1.3.6. - Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz

potencjału dziedzictwa kulturowego.

Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych

a) Kierunek działań 2.2. - Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

◆ Działanie 2.2.3. - Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,

◆ Działanie 2.2.4. - Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,

b) Kierunek działań 2.3. - Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,

c) Kierunek działań 2.4. - Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,

d) Kierunek działań 2.5. - Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

3.2.11. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030

Uchwała Rady ministrów nr 102 z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (M.P. z 2019 r., poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich.

W strategii przewidziano skuteczniejsze rozpoznawanie zasobów oraz potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju oraz wskazywanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów Strategii jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to m.in. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, średnie miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, czy tereny Polski Wschodniej). Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa. Istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o

umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, np. wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki.

W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych, jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Uchwała weszła w życie 9 listopada 2019 r. i zastąpiła obowiązującą "Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie".

3.2.12. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Uchwała Nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

1. Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej

a) Kierunek interwencji - kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

W związku z przyjęciem w lutym 2017 r. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (nowej średniookresowej strategii rozwoju) pojawiła się konieczność aktualizacji SRKL. Inauguracyjne posiedzenie międzyresortowego zespołu powołanego do zaktualizowania SRKL odbyło się 12 lipca 2017 r.

3.2.13. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Uchwała Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (M.P. z 2013 r., poz., 378)

1. Cel szczegółowy 4: Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

a) Priorytet Strategii 4.1. - Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej

Kierunek działań 4.1.2. - Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

Trwają konsultacje projektu uchwały Rady Ministrów sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030". Projekt zakłada trzy cele szczegółowe Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030, które

obejmują:

- zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne poprzez: usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami, Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.
- wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich poprzez: tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury, digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury, umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę, wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.
- wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne poprzez: wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju, rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych, wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

3.2.14. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030r.

1. Kierunek - poprawa efektywności energetycznej
 - a) Cel główny - dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
 - b) Cel główny - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,
2. Kierunek - wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii
 - a) Cel główny - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) Cel główny - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,
3. Kierunek - wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła
 - a) Cel główny - zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.
4. Kierunek - dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej
 - a) Cel główny - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji,

projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych.

5. Kierunek - rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

a) Cel główny - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,

b) Cel główny - osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,

c) Cel główny - ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,

d) Cel główny - wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,

e) Cel główny - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

6. Kierunek - rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii

a) Cel główny - zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen.

7. Kierunek - ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

a) Cel główny - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,

b) Cel główny - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,

c) Cel główny - ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,

d) Cel główny - minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,

e) Cel główny - zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

3.2.15. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022

Został przyjęty Uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 (M. P z 2016 r. poz. 784) Kierunki działań w zakresie ogólnym:

1. realizacja badań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, między innymi badania dotyczące analizy składu morfologicznego odpadów oraz właściwości fizycznych i chemicznych odpadów;

2. utrzymanie finansowania inwestycji, między innymi przez instrumenty finansowe,

ukierunkowanych na modernizację instalacji przetwarzających odpady komunalne, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, tak aby mogły dostosować się i spełniać wysokie standardy ochrony środowiska;

3. ograniczenie możliwości finansowania ze środków publicznych inwestycji z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi i pochodzącymi z ich przetworzenia - w przypadku wystąpienia zagrożenia możliwości osiągnięcia wyznaczonych celów do 2020 r. lub w przypadku wystąpienia nadwyżki mocy przerobowych instalacji w regionach gospodarki odpadami lub województwach w stosunku do dostępnego strumienia odpadów;

4. organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych zarówno na szczeblu ogólnokrajowym, jak i gminnym mających na celu między innymi:

a. podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów), w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, to jest racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności,

b. właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,

c. promowanie takich technologii przetwarzania bioodpadów, w wyniku których powstaje pełnowartościowy i bezpieczny dla środowiska materiał wykorzystywany do celów nawozowych lub rekultywacyjnych,

d. promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikających (szeroko pojęte działania edukacyjno-informacyjne skierowane do różnych grup docelowych, w szczególności przedszkolaków, uczniów i studentów, ogółu obywateli, a także decydentów);

5. utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi w oparciu o BDO (baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami);

6. stworzenie podstawy prawnej i organizacyjnej dla gmin do prowadzenia kontroli prawidłowego odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych, w szczególności przez zniesienie rozwiązań prawnych odnoszących się do możliwości ryczałtowego rozliczania firmy odbierającej odpady komunalne od mieszkańców proporcjonalnie do ich ilości oraz łączenia przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów;

7. wdrożenie rozwiązań pozwalających na należyte monitorowanie i kontrolę postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);

8. realizacja działań na rzecz należytego zbilansowania funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m., od 1 stycznia 2016 r.;

9. określenie procentowej różnicy pomiędzy stawkami opłat za odpady zbierane w sposób selektywny a odpadami zbieranymi w sposób niselektywny, tak aby stanowiła ona zachętę do selektywnego zbierania odpadów; 10. na etapie aktualizacji poszczególnych WPGO (Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami) dokonanie analizy podziału na regiony gospodarki odpadami komunalnymi wraz ze wskazaniem gmin wchodzących w skład każdego regionu, tak aby prawidłowo wykorzystać moce przerobowe instalacji, z uwzględnieniem aspektów ekologicznych i ekonomicznych; 11. prowadzenie przez gminy gospodarki odpadami komunalnymi w ramach systemu regionów gospodarki odpadami komunalnymi i w oparciu o RIPOK; 12. wdrażanie przez przedsiębiorców BAT (najlepsza dostępna technika (ang. Best available techniques)). Przewiduje się także wprowadzenie w przyszłości rozwiązania polegającego na możliwości stosowania zamówień publicznych „in house” w zakresie gospodarki odpadami w celu umożliwienia gminom efektywnej kontroli sposobu zagospodarowania odpadów komunalnych.

3.3. Dokumenty wojewódzkie

3.3.1. Plan gospodarki odpadami województwa mazowieckiego na lata 2016 - 2022

Uchwała nr 3/2019 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 stycznia 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu Gospodarki Odpadami Województwa Mazowieckiego 2024, zaktualizowanego uchwałą Nr 91/19 z 18 czerwca 2019 roku. Integralną częścią uchwalonego PGO WM 2024 są załączniki: Plan inwestycyjny dla województwa mazowieckiego,

Program zapobiegania powstawaniu odpadów, Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego, Prognoza oddziaływania na środowisko Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024 i Podsumowanie przebiegu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego Planu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych wraz z uzasadnieniem zawierającym informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu. W PGO WM 2024 określone zostały najważniejsze elementy systemu gospodarki odpadami komunalnymi w tym: podział województwa na regiony gospodarki odpadami, wskazanie regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach oraz instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tych regionów, a także wskazanie potrzeb inwestycyjnych województwa. W Planie inwestycyjnym dla województwa mazowieckiego wskazano niezbędną do wybudowania infrastrukturę w zakresie odpadów komunalnych, szacunkowy koszt inwestycji wraz z podaniem źródła ich finansowania oraz harmonogram realizacji planowanych przedsięwzięć. Uwzględnione w uzgodnionym przez Ministra Środowiska Planie inwestycyjnym przedsięwzięcia mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków krajowych i Unii Europejskiej. W Planie gospodarki

odpadami dla województwa mazowieckiego 2024 wyznaczonych zostało 5 regionów, w tym południowy, wschodni i zachodni oraz 2 regiony międzywojewódzkie: tworzone z województwem łódzkim i z województwem podlaskim.

3.3.2. Program ochrony powietrza dla województwa mazowieckiego

uchwałą nr 184/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)piranu w powietrzu Sejmik Województwa Mazowieckiego określił program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu. Uchwała opublikowana została w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2013 r. poz. 13009. Uchwałą nr 98/17 z dnia 20 czerwca 2017 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego zaktualizował program ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu. Uchwała opublikowana została w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2017 r. poz. 5966. Program obowiązuje od 7 września 2017 r. do 31 grudnia 2024 r. Jakość powietrza w Polsce jest jedną z najgorszych w Unii Europejskiej. Dane pokazują, że problemem tym dotknięte są nie tylko największe polskie miasta, ale również mniejsze miejscowości. Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza za rok 2018 na obszarze województwa mazowieckiego wystąpiły przekroczenia norm pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5}, benzo(a)pirenu, i dwutlenku azotu.

W konsekwencji wprowadzanych zmian prawnych obowiązującego prawodawstwa krajowego wystąpi konieczność przygotowania nowego programu ochrony powietrza, którego integralną częścią będzie plan działań krótkoterminowych. W programie ochrony powietrza określony zostanie m.in. harmonogram działań naprawczych (krótko, średnio i długoterminowych), których realizacja przyczyni się do osiągnięcia standardów jakości powietrza, a także obowiązki i ograniczenia związane z realizacją programu. Zgodnie z założeniami program będzie należało uchwalić do dnia 15 czerwca 2020 r.

3.3.3. Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu

Uchwałą Nr 138/18 z dnia 18 września 2018 roku Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu (Dz. Urz. Woj. Maz. Z 2018 r., poz. 9055).

3.3.4. Uchwała antysmogowa

Uchwałą Nr 162/17 z dnia 24 października 2017 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął tzw. uchwałę antysmogową wprowadzającą na obszarze województwa mazowieckiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji,

w których następuje spalanie paliw. Uchwałę opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 27 października 2017 r., poz. 9600. Uchwała antysmogowa obowiązuje od 11 listopada 2017 r. i jest reakcją władz samorządowych na pogarszający się stan powietrza w województwie małopolskim. Celem dokumentu jest nie tylko poprawienie jakości powietrza, ale i w perspektywie długoterminowej - polepszenie stanu zdrowia i jakości życia wszystkich mieszkańców województwa. Z tego względu uchwała wprowadza ograniczenia w spalaniu paliw stałych dla użytkowników pieców, kotłów i kominków. Zgodnie z uchwałą wprowadzono zakazy i ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw stałych. Są to w szczególności piece, kominki i kotły, w tym kotły wchodzące w skład zestawów zawierający kocioł na paliwo stałe, ogrzewacze dodatkowe, regulatory temperatury i urządzenia słoneczne, jeżeli:

- 1) dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania, lub
 - 2) dostarczają ciepło do systemu ogrzewania wody użytkowej, lub
 - 3) wydzielają ciepło poprzez:
 - a) bezpośrednie przenoszenie ciepła, lub
 - b) bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy, lub
 - c) bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego.
- Zakazano stosowania w instalacjach mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem, węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla, węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu 0-3 mm, paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.

3.3.5. Program Ochrony Środowiska

Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2022 r. 24 stycznia 2017 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego podjął uchwałę nr 3/17 w sprawie Programu ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do roku 2022 (POŚ WM 2022) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko tego dokumentu. Program Ochrony Środowiska Województwa do 2022 jest czwartym dokumentem służącym realizacji polityki ochrony środowiska na Mazowszu. Dotychczas powstały 3 programy ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego:

- Program ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2004-2011 (Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 118/2003 z dnia 15 grudnia 2003 r.); - Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r. (Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 19/07 z dnia 19 lutego 2007 r.); - Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r. (Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 104/12 z dnia 13 kwietnia 2012 r.). Integralną częścią uchwalonego POŚ WM 2022 jest Prognoza

oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do roku 2022 (Prognoza). Główną ideą jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Program służy realizacji celów przyjętych w krajowych dokumentach strategicznych, ze szczególnym uwzględnieniem Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r., której założenia odnoszą się przede wszystkim do racjonalnego wykorzystania zasobów i zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju, przy jednoczesnym obniżeniu emisji zanieczyszczeń do środowiska. Oprócz kwestii ochrony środowiska Program porusza również problematykę nasilających się zmian klimatycznych oraz wyznacza kierunki adaptacji. Obowiązek ich określenia na poziomie regionalnym nakłada na Zarząd Województwa Mazowieckiego Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

Część I - wprowadzenie

Zawiera krótki wstęp, podstawę prawną i cel opracowania oraz metodykę sporządzania programu, a także analizę dokumentów strategicznych na poziomie wojewódzkim, w tym:

- Strategię rozwoju województwa mazowieckiego do 2030,
- Innowacyjne Mazowsze,
- programy ochrony powietrza dla wyznaczonych stref w województwie mazowieckim,
- Plan działań krótkoterminowych dla strefy mazowieckiej, w której istnieje ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego i docelowego ozonu w powietrzu,
- dokumenty z zakresu ochrony przed hałasem,
- Wojewódzki plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2022 (projekt),
- Rozwój energetyki opartej na źródłach odnawialnych w województwie mazowieckim
- stan i wyzwania,
- Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020, - Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Działania zaproponowane w harmonogramie określonym w są spójne z celami i kierunkami działań dokumentów na poziomie wojewódzkim.

Część II - założenia wyjściowe do programu i analiza problemów środowiskowych

Zawiera przegląd informacji o regionie oraz uwarunkowaniach środowiskowych, stan środowiska, tendencje zmian, w tym ocenę realizacji celów poprzedniego Programu 2011-2014, analizę SWOT oraz identyfikację problemów i zagrożeń w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

Zastosowanie analizy SWOT dla każdego obszaru interwencji pozwoliło na wyłonienie istotnych informacji, stanowiących często potrzeby społeczności lokalnej w danym obszarze - wzięto to pod uwagę przy określaniu celów szczegółowych i zadań.

Część III - cele strategiczne do roku 2022

Określono je dla każdego obszaru interwencji. Łącznie realizowanych będzie 14 celów obejmujących: ochronę klimatu i jakości powietrza (OP), zagrożenia hałasem (KA), gospodarowanie wodami (ZW), gospodarka wodno-ściekowa (GW), gleby (GL), Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO), Zasoby przyrodnicze (ZP), Zagrożenia poważnymi awariami (PAP).

Przyjęto założenie, że cele i zadania mają odpowiadać na wynikające z wcześniejszych analiz i ocen najważniejsze problemy oraz zapobiegać głównym zagrożeniom w poszczególnych obszarach tematycznych. Kierowano się także koniecznością realizacji niektórych działań wynikających z obowiązujących w województwie dokumentów, np. programów ochrony powietrza, a ponadto potrzebą kontynuacji wybranych zadań realizowanych w ramach poprzedniego Programu. Dodatkowo uwzględniono również zadania zgłoszone przez ankietyzowane jednostki.

Dla poszczególnych obszarów przyjęto zadania w ramach poniższych kierunków interwencji (szczegółowe zadania przedstawione są w Harmonogramie realizacji zadań na lata 2017-2022):

- Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP): Poprawa efektywności energetycznej, Ograniczenie emisji powierzchniowej, Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych, Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych i energochłonności gospodarki, Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, Zmniejszenie przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń monitorowanych substancji, Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu, Zmniejszenie emisji prekursorów ozonu;
- Zagrożenia hałasem (KA): Poprawa klimatu akustycznego, Ocena stanu akustycznego środowiska;
- Pola elektromagnetyczne (PEM): Ochrona przed polami elektromagnetycznymi;
- Gospodarowanie wodami (ZW): Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych, Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego, Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne;
- Gospodarka wodno-ściekowa (GW): Sprawny i funkcjonalny system wodociągowy. Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących

zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu;

- Zasoby geologiczne (ZG): Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin;
- Gleby (GL): Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb, Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, Ochrona przed osuwiskami;
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO): Racjonalna gospodarka odpadami, Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami;
- Zasoby przyrodnicze (ZP): Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem, Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków, Ochrona i rozwój zieleni na terenach zurbanizowanych, Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych, Wsparcie działań edukacyjnych oraz infrastruktury turystycznej w lasach, Zwiększenie lesistości;
- Zagrożenia poważnymi awariami (PAP): Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Określając poszczególne zadania brano pod uwagę możliwość ich realizacji zarówno pod kątem wykonalności instytucjonalnej, jak i możliwości oraz ograniczeń techniczno-technologicznych, a także dostępności zasobów ekonomiczno-finansowych.

Część IV - system realizacji programu

Dotyczy zagadnień systemowych oraz prawno-ekonomicznych służących realizacji zadań zdefiniowanych w Programie. Istotnym elementem Programu jest ocena stanu środowiska. Scharakteryzowano tu najważniejsze komponenty środowiska województwa mazowieckiego: powietrze, odnawialne źródła energii, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne, zasoby wodne, gospodarkę wodno-ściekową, zasoby geologiczne, gleby, gospodarkę odpadami, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami uwzględniając wskaźniki ilościowe i jakościowe. Na podstawie stanu aktualnego, w opracowaniu dokonano analizy SWOT, gdzie przedstawiono główne zagrożenia i problemy oraz określono tendencje zmian.

Uwzględniając powyższe analizy w Programie określono cele do roku 2022 dla każdego z wyznaczonych obszarów interwencji oraz opracowano harmonogram realizacji zadań na lata 2017-2022 (wraz ze wskazaniem jednostki realizującej dane działanie) potencjalne ryzyka, zasady zarządzania oraz monitorowania, prognozowane koszty każdego przedsięwzięcia oraz źródła ich finansowania. Opracowano również wykaz mierzalnych wskaźników dla wszystkich ujętych w Programie obszarów interwencji. Dla każdego wskaźnika określono: wielkość w roku bazowym, źródło

danych o wskaźniku, oczekiwany trend zmian w wyniku realizacji Programu do 2022 r. oraz podano szacowaną wartość docelową wskaźnika. W Programie przedstawiono również możliwości finansowania działań zawartych w harmonogramie.

3.4. Dokumenty powiatowe 3.4.1. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Przasnyskiego na lata 2019 - 2022 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2023 - 2026

Program obejmuje szereg elementów takich jak charakterystyka stanu aktualnego środowiska na obszarze powiatu w odniesieniu do szczegółowych jego komponentów, obserwowane oraz przewidywane zagrożenia stanu środowiska na obszarze powiatu, cele ekologiczne postawione do osiągnięcia dla poszczególnych komponentów środowiska- kierunki oraz zadania zmierzające do poprawy stanu aktualnego w zakresie ochrony środowiska w okresach krótko- i długoterminowych uwarunkowania realizacyjne Programu w (zakresie koordynowania udziału źródeł finansowania oraz w zakresie zarządzania środowiskiem, zasady monitorowania) efektów wdrażania Programu.

Program zakłada, że pozytywne efekty realizacji polityki ochrony środowiska powiatu przasnyskiego, w zakresie ochrony środowiska, mogą zostać osiągnięte poprzez realizację celów wymienionych, zgodnych z Programem Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego.

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.

Kierunek interwencji: Poprawa efektywności energetycznej, ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych

Kierunek interwencji: Poprawa klimatu akustycznego

Obszar interwencji: pole elektromagnetyczne,

Kierunek interwencji: ochrona przed polami elektromagnetycznymi,

Obszar interwencji: Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Kierunek interwencji: doskonalenie systemu gospodarowania odpadami.

Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Kierunek interwencji: sprawny i funkcjonalny system wodociągowy, rozwój i dostosowanie instalacji służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze,

Kierunek interwencji: zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem, racjonalne użytkowanie zasobów leśnych,

Obszar interwencji: Gleby i zasoby geologiczne,

Kierunek interwencji: kontrola i monitoring eksploatacji kopalin, zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych,

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,

Kierunek interwencji: gospodarka odpadami, doskonalenie systemu gospodarowania odpadami,

Obszar interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami

Kierunek interwencji: zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

3.5. Dokumenty gminne

3.5.1. Strategia Rozwoju Gminy Przasnysz na lata 2015 - 2023

Przyjęta Uchwałą Nr IX/68/2015 Rady Gminy Przasnysz z dnia 23 września 2015 r. w sprawie Strategii rozwoju Gminy Przasnysz na lata 2015 - 2023 Została ona zaktualizowana uchwałą Nr XXI/168/2016 Rady Gminy Przasnysz z dnia 29 listopada 2016 r. Ustalono w niej cztery obszary strategiczne:

1. Infrastruktura techniczna

- cel strategiczny: (Rozwój infrastruktury służącej poprawie jakości życia mieszkańców gminy,

- cele operacyjne:

CEL: 1 POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY WODNO - ŚCIEKOWEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA	CEL 2: POPRAWA STANU TECHNICZNEGO DRÓG I BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO ORAZ ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ GMINY	CEL 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY MIESZKANIOWEJ, EDUKACYJNEJ, KULTURALNEJ, SPORTOWO - REKREACYJNEJ	CEL 4: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TELEINFORMATYCZNEJ I ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO
--	---	---	--

2. Turystyka

- cel strategiczny: Zwiększenie atrakcyjności turystyczno - krajobrazowej gminy,

cele operacyjne:

CEL 1: BUDOWA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNO - REKREACYJNEJ	CEL 2: POPRAWA STANU TECHNICZNEGO ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	CEL 3: PROMOCJA OFERTY TURYSTYCZNEJ GMINY I LOKALNYCH PRODUKTÓW KULINARNYCH
--	--	---

3. Przedsiębiorczość i rolnictwo

- cel strategiczny: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i rozwój rolnictwa w gminie

cele operacyjne:

CEL 1: WSPIERANIE POWSTAWANIA NOWYCH ORAZ KREOWANIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW DO ROZWOJU ISTNIEJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH	CEL 2: ZWIĘKSZANIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY	CEL 3: WSPIERANIE DZIAŁAŃ PROWADZĄCYCH DO POPRAWY WYDAJNOŚCI I JAKOŚCI PRODUKCJI ROLNEJ
--	--	---

4. Kapitał społeczny

- cel strategiczny: rozwój kapitału ludzkiego

cele operacyjne:

CEL 1: PODNIESIENIE JAKOŚCI OFERTY EDUKACYJNEJ, KULTURALNEJ I SPORTOWO - REKREACYJNEJ	CEL 2: POBUDZANIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I POSTAW OBYWATELSKICH	CEL 3: AKTYWIZACJA ZAWODOWA	CEL 4: REWITALIZACJA OBSZARÓW ZMARGINALIZOWANYCH
--	---	-----------------------------------	---

Wizja rozwoju organizacji (gminy) to wyobrażenie o jej przyszłym kształcie. W wyniku przeprowadzonej analizy sformowano następującą wizję rozwoju Gminy Przasnysz:

Gmina Przasnysz sprzyjającym miejscem życia dla mieszkańców i przybywających turystów z nowoczesną infrastrukturą techniczną i społeczną, z bogatą ofertą imprez kulturalno- rozrywkowych, z rozwiniętą przedsiębiorczością i innowacyjnym rolnictwem. Jako pomocne w realizacji wizji uznano, że będzie osiągnięcie celu głównego, który brzmi:

Poprawa jakości życia mieszkańców i prowadzenia działalności gospodarczej, w tym rolniczej na terenie gminy przez unowocześnienie infrastruktury technicznej i społecznej oraz wprowadzenie bogatej oferty kulturalno - rozrywkowej dla mieszkańców i turystów.

3.5.2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przasnysz

Uchwałą Nr XXII/182/2016 z dnia 21.12.2016 r. Rada Gminy Przasnysz przyjęła Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przasnysz.

Plan zawiera inwentaryzację emisji dwutlenku węgla, zawierającą dane dotyczące zużycia paliw i energii na terenie gminy (paliw transportowych, energii elektrycznej) oraz plan działań, w którym wskazano propozycje działań przyczyniających się do poprawy efektywności energetycznej gminy oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz źródła finansowania w ramach unijnej perspektywy budżetowej 2014 - 2020.

Cel główny: realizacja pakietu klimatyczno - energetycznego do 2020 roku.

Działania doprowadzą do realizacji emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym CO², pyłków dwutlenku siarki oraz tlenków azotu. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń znajdzie odzwierciedlenie w polepszeniu jakości powietrza, co wpłynie również na

poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Przasnysz.

Cele strategiczne:

Cel strategiczny 1: zmniejszenie poziomu niskiej emisji pochodzącej z gospodarstw domowych w Gminie Przasnysz,

Cel strategiczny 2: zwiększenie udziału energii odnawialnej w całkowitym bilansie energetycznym gminy,

Cel strategiczny 3: zwiększenie efektywności energetycznej budynków z obszaru Gminy Przasnysz,

Cel strategiczny 4: edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem promocji odnawialnych źródeł energii podnoszenie świadomości na temat efektywności energetycznej budynków.

3.5.3. Program usuwania azbestu z terenu Gminy Przasnysz

Uchwałą Nr VII/40/2011 Rady Gminy Przasnysz z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie uchwalenia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Przasnysz na lata 2011 - 2032.

Celem opracowania „Programu usuwania azbestu z terenu Gminy Przasnysz jest:

1. oczyszczenie terenu Gminy Przasnysz z azbestu poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. eliminacja negatywnych skutków zdrowotnych oddziaływania azbestu na człowieka,
3. likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko zgodnie z obowiązującym prawem do końca 2032 roku.

3.5.4. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Uchwałą Nr XLIV/234/02 Rady Gminy Przasnysz z dnia 28 czerwca 2002 r. przyjęła założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Cel opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Przasnysz na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Opracowanie, jakim jest Program Ochrony Środowiska wyznacza politykę środowiskową w gminie, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia Programu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Zakres opracowania

Sporządzony Program zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie Przasnysz, źródła jego zanieczyszczeń, analizę SWOT, propozycje oraz opis celów i zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla Program Ochrony Środowiska, a dowodów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (co 2 lata).

Struktura Programu obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożeń hałasem, promieniowania elektromagnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, zasobów geologicznych, gleb, gospodarki odpadami, zasobów przyrodniczych, zagrożeń poważnymi awariami, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego umożliwiającą tym samym identyfikację obszarów problemowych. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie gminy Przasnysz do roku 2027.

Charakterystyka Gminy Przasnysz

Gmina Przasnysz to gmina wiejska, o powierzchni 184,1 km², położona w północno wschodniej części województwa mazowieckiego, 100 km od Warszawy, w województwie mazowieckim i powiecie przasnyskim. Gmina Przasnysz sąsiaduje z następującymi gminami powiatu przasnyskiego: Krasne, Płoniawy Bramura, Czernice Borowe, Krzynowłoga Mała i Jednorożec.

W skład gminy wchodzi 34 sołectwa: Bartniki, Bogate, Cierpigórz, Dębiny, Dobrzankowo, Emowo, Fijałkowo, Golany, Gostkowo, Góry Karwackie, Grabowo, Helenowo Nowe, Helenowo Stare, Karwacz, Kijewice, Klewki, Leszno, Lisiogóra, Mchowo, Mchówko, Mirów, Obrąb, Oględa. Osówiec Kmiecy, Osówiec Szlachecki, Sątrzaska, Sierakowo, Stara Krępa, Szla, Trzcianka, Wielodroź, Wyrąb Karwacki, Zakocie i Zawadki. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2018 roku liczba ludności w gminie Przasnysz wynosiła 7274 osób, z czego 3675 stanowili mężczyźni, a 3599 kobiety. Powierzchnia gminy Przasnysz wynosi 119,5 km², co wraz z liczbą zamieszkujących go ludzi daje gęstość zaludnienia na poziomie 40 os./km².

Obszar gminy z północy na południe rozciąga się na długość ok. 19 km i ze wschodu na zachód ok. 14 km. Sieć osadniczą stanowi 50 miejscowości zaliczonych do 34 sołectw. Miejscowości Gminy Przasnysz w większości mają kilkusetni rodowód. Są bardzo zróżnicowane pod względem ludnościowym.

Ocena stanu środowiska

W niniejszym opracowaniu opisano stan środowiska na terenie Gminy Przasnysz. Wyznaczono w tym zakresie następujące kategorie:

- ◆ Ochrona klimatu i jakości powietrza (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- ◆ Zagrożenia hałasem (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła(zanieczyszczeń środowiska);
- ◆ Pole elektromagnetyczne uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia i źródła zanieczyszczenia środowiska;
- ◆ Gospodarowanie wodami (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- ◆ gospodarka wodno - ściekowa (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczenia środowiska);
- ◆ Gleby (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca stan zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);

- ◆ Zasoby geologiczne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca stan zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
 - ◆ Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
 - ◆ Zasoby przyrodnicze (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
 - ◆ Zagrożenie poważnymi awariami (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska).
- Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem służącym do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń (w przypadku niniejszego opracowania - środowiska). Od tych elementów pochodzi jej nazwa: **S** - strenghts (mocne strony); **W** - weaknesses (słabe strony); **O** - opportunities (szanse), **T** - threats (zagrożenia).

W przypadku badań środowiska przyrodniczego analiza polega na określeniu słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska także szans oraz zagrożeń tworzonych przez czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne.

Cele i strategia ich realizacji

W niniejszym Programie obrano kierunki ich realizacji:

- ◆ Ochrona klimatu i powietrza;
- ◆ Zagrożenia hałasem;
- ◆ Pola elektromagnetyczne;
- ◆ Gospodarowanie wodami;
- ◆ Gospodarka wodno-ściekowa;
- ◆ Gleby;
- ◆ Zasoby geologiczne;
- ◆ Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
- ◆ Zasoby przyrodnicze;
- ◆ Zagrożenia poważnymi awariami;

Na ich podstawie wyznaczono cele krótko- i średniookresowe, a także strategię ich realizacji na poziomie gminnym. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami gminnymi oraz obowiązującym prawem lokalnym.

Wdrażanie i monitoring programu

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Prowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Z tego powodu w rozdziale 7. System realizacji programu ochrony środowiska, sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawy sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Analiza uwarunkowań finansowych gminy

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości finansowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych 6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

5. Ocena stanu środowiska Gminy Przasnysz

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Niska emisja

Niską emisję definiuje się jako emisję pyłów oraz gazów do atmosfery z emitorów znajdujących się na wysokości do 40 m. Pyły i gazy są produktami spalania paliw stałych, ciekłych oraz gazowych. Samą emisję można podzielić na:

- Emisję komunikacyjną - emisja związana ze spalaniem paliw płynnych przez pojazdy,
- Emisję przemysłową - związaną z procesami odbywającymi się w ramach działalności zakładów przemysłowych,
- Emisję z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych - związaną ze spalaniem paliw na potrzeby ogrzewania.

Tabela 5. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę;
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
NO_x(suma tlenków azotu)	spalanie paliw w wysokich temperaturach;
O₃ (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;
WWA	Spalanie odpadów, niecałkowite spalanie paliw
Dioksyiny	Spalanie odpadów, spalanie materii organicznej

Źródło: opracowanie własne

Zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją mogą być powodem wielu negatywnych skutków dla środowiska oraz żywych organizmów.

Pyły zawieszone PM₁₀ - cząstki pyłu o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów (mcg), które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc. Większe cząstki zatrzymywane są w jamie nosowo-gardłowej, a mniejsze niż 5 mcg mogą wnikać głębiej.

Pyły zawieszone PM_{2,5} - cząstki pyłu o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc, ale także przenikać przez ściany naczyń krwionośnych do krwi. Powstaje jako zanieczyszczenie pierwotne ale też jako wynik reakcji np. trujących gazów i lotnych związków organicznych. Odgrywają największą rolę w patologii płuc, niszcząc pęcherzyki płucne, są też wchłaniane do krwi i limfy.

Dwutlenek azotu (NO₂) - gaz o działaniu drażniącym i trującym; w kontakcie z wodą

(deszczem, mgłą, błonami śluzowymi) przekształca się kwas azotowy. NO₂ podrażnia układ oddechowy, który ogranicza dotlenianie organizmu, utrudnia ochronę przed infekcjami bakteryjnymi, jest przyczyną zaburzeń oddychania i wywołuje choroby alergiczne.

Dwutlenek siarki (SO₂) - gaz powodujący m.in. skurcz oskrzeli, spadek objętości wydechowej płuc, podrażnienie błon śluzowych dróg oddechowych i spojówek, przekrwienie i obrzęk dolnych odcinków dróg oddechowych, przewlekłe zapalenie oskrzeli, zaostrzenie astmy, powstawanie chronicznego bronchitu i osłabienie odporności.

Ozon (O₃) - jest zanieczyszczeniem wtórnym, powstającym z tych pierwotnych, takich jak NO_x, CO czy CH₄ (metan) na skutek ich utleniania pod wpływem UV. Ozon słabo rozpuszcza się w wodzie, przez co przenika głęboko do płuc. Powoduje spadek ich pojemności życiowej, niszczenie komórek nabłonka, nadczynność płuc i nasilenie ich wrażliwości na alergeny i inne szkodliwe związki. Długotrwała ekspozycja skutkuje zwłóknieniem tkanki opłucnej.

Tlenek węgla (CO) - tzw. czad jest 10 razy bardziej toksyczny od SO₂. Najwięcej jest go w centach miast w godzinach szczytu. Do organizmu przedostaje się przez drogi oddechowe, błony śluzowe i skórę, powoduje niedotlenienie i głód tlenowy niebezpieczny dla życia osób z dusznicą bolesną czy chorobą wieńcową serca.

Dioksyny kumulują się w organizmie wpływając negatywnie na odpowiedź immunologiczną organizmu. W dużych stężeniach mogą wywoływać choroby dermatologiczne takie jak trądzik chlorowy.

WWA - najpowszechniej występującymi wielopierścieniowymi węglowodarami aromatycznymi są benzo(a)piren oraz naftalen. Długotrwałe narażenie na WWA może powodować występowanie nowotworów, chorób oczu, nerek oraz wątroby a także zmniejszają odpowiedź immunologiczną organizmu;

Zgodnie z corocznym raportem Europejskiej Agencji Środowiska (EEA), dotyczącym jakości powietrza w Europie, Polska od wielu lat znajduje się w czołówce krajów o najbardziej zanieczyszczonym powietrzu. Dotyczy to zwłaszcza zanieczyszczenia pyłem PM 10 oraz benzo(a)pirenem. W celu poprawy sytuacji utworzony został Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Wyznaczono w nim priorytety mające doprowadzić do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej:

- ◆ Modernizacja infrastruktury krajowego systemu elektroenergetycznego ,
- ◆ Rozwój wykorzystania OZE
- ◆ Upowszechnienie alternatywnych, innych niż odnawialne, metod pozyskiwania energii
- ◆ Promocja optymalnego wykorzystywania surowców
- ◆ Rozwój niskoemisyjnej gospodarki odpadami

- ◆ Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju niskoemisyjnej gospodarki w sektorze przemysłu
- ◆ Rozpowszechnienie istniejących technologii niskoemisyjnych w procesach produkcyjnych
- ◆ Poprawa standardu energetycznego istniejących budynków
- ◆ Poprawa standardu energetycznego nowobudowanych budynków
- ◆ Rozwój zrównoważonej produkcji w rolnictwie,
- ◆ Zwiększenie efektywności wybranych elementów łańcucha logistycznego,
- ◆ Transformacja niskoemisyjna w sektorze handlu,
- ◆ Modernizacja pojazdów oraz infrastruktury w celu upowszechnienia niskoemisyjnych form transportu,
- ◆ Poprawa efektywności zarządzania transportem oraz wspieranie rozwoju transportu publicznego,
- ◆ Rozwój i zastosowanie niskoemisyjnych paliw w transporcie oraz magazynowania energii w środkach transportu,
- ◆ Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w edukacji,
- ◆ Wspieranie dostępności oraz wiarygodności informacji na temat wpływu konsumpcji poszczególnych produktów i usług na emisyjność gospodarki,
- ◆ Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w gospodarstwach domowych,
- ◆ Promocja transformacji niskoemisyjnej w sektorze publicznym.

Emisja z gospodarstw domowych

Głównymi źródłem tego rodzaju zanieczyszczeń powietrza jest spalanie paliw stałych tj. węgla złej jakości, mułów i innych dostępnych „odpadów” pogórnich oraz spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych.

Tabela 6 Zużycie energii i emisja CO2 w 2014 roku

Źródło emisji/wytworzenia energii	Całkowita energia pobrana i wytworzona	Całkowita emisja CO2	Udział źródła w emisji sumarycznej
	MWh/rok	Mg/rok	%
Zużycie energii elektrycznej (budynki mieszkalne)	504,84	409,93	32
Zużycie energii elektrycznej (usługi i przemysł)	76,00	61,71	5
Ogrzewanie budynków mieszkalnych	2167,16	667,45	52
Ogrzewanie budynków (usługi i przemysł)	286,67	101,48	8
Pojazdy-transport, w tym energia elektryczna dla pojazdów	212,04	52,96	4
Składowanie odpadów (społeczeństwo, usługi przemysł)		0,00	0
Wytworzenie energii przez OZE	0,000	0.00	0
Suma	3246,71	1293,53	100

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Przasnysz

Całkowite zużycie energii elektrycznej w roku bazowym wyniosło 3246,71 Kwh. Około 84 % energii zostało zużytej na ogrzewanie budynków mieszkalnych i przygotowanie ciepłej wody użytkowej. Prawie wszystkie budynki mieszkalne są ogrzewane z lokalnych źródeł znajdujących się w budynkach. Najczęściej do wytwarzania ciepła używa się węgla, który wraz z odmianami koksem i ekogroszkiem, służy do wytwarzania ok. 83 % ciepła zużywanego w tym sektorze. W znacznie mniejszym stopniu wykorzystywane są drewno ok. 13 %, gaz LPG ok. 1 %, olej opałowy mniej niż 1 %, spalanie biomasy - mniej niż 1 %, gaz ziemny - również mniej niż 1 %.

Powyższe dane wskazują, że głównym problemem jest emisja z domów prywatnych, w tym w szczególności tych opalanych węglem i ekogroszkiem. Szczególne znaczenie mają w tej grupie domy wybudowane przed 1990 rokiem. Znaczenie dla ilości emisji w gminie ma również emisja napływowa ze strony miasta Przasnysz. Położenie

geograficzne gmina, okalającej miasto ma na to istotny wpływ.

Emisja komunikacyjna

Podgrupa ta zawiera wszystkie emisje związane ze zużyciem paliw silnikowych w pojazdach poruszających się po terenie gminy. Całkowita emisja CO² uwzględnia ruch lokalny oraz tranzytowy przez gminę.

System transportowy na terenie gminy Przasnysz obejmuje:

- transport samochodowy,
- publiczny transport zbiorowy realizowany w oparciu o zasoby prywatnych przewoźników realizujących przejazdy autokarami i busami na terenie i przez teren gminy Przasnysz,

Tabela 7 Zużycie energii i emisja CO₂ w 2014 roku

Lp	Rodzaj	Rok 2014
1.	Całkowita emisja CO ₂ z transportu	34,50 ton

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Przasnysz

Transport samochodowy

Negatywne oddziaływanie na środowisko szczególnie odczuwalne jest szczególnie w pobliżu dróg charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu kołowego. Sektor transportu charakteryzuje się bardzo dużą dynamiką zmian, zarówno w zakresie liczby pojazdów poruszających się po drogach i jakości tych pojazdów. Gmina Przasnysz stale poprawia stan istniejącej infrastruktury szukając nowych rozwiązań w transporcie zarówno po stronie systemowej komunikacji publicznej jak i infrastruktury drogowej. Corocznie w budżecie Gminy Przasnysz przeznaczane są znaczące środki finansowe na remonty, przebudowę i modernizację dróg publicznych o kategorii gminnej.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:

- ◆ tlenek i dwutlenek węgla,
- ◆ węglowodory,
- ◆ tlenki azotu,
- ◆ pyły zawierające metale ciężkie,
- ◆ pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Szczególne znaczenie dla stanu powietrza atmosferycznego w gminie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych.

Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)pirenu oraz innych związków organicznych. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw.

Ostatnie lata są okresem bardzo dynamicznego rozwoju dla transportu drogowego, co przejawia się zarówno wzrostem ilości samochodów na drogach jak i poprawą stanu infrastruktury dróg. Kierunek zmian w transporcie wskazuje, że może on być mniej uciążliwy dla środowiska naturalnego niż dotychczas. W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinventaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych.

Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych przedstawiono w tabeli.

Tabela 8. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).

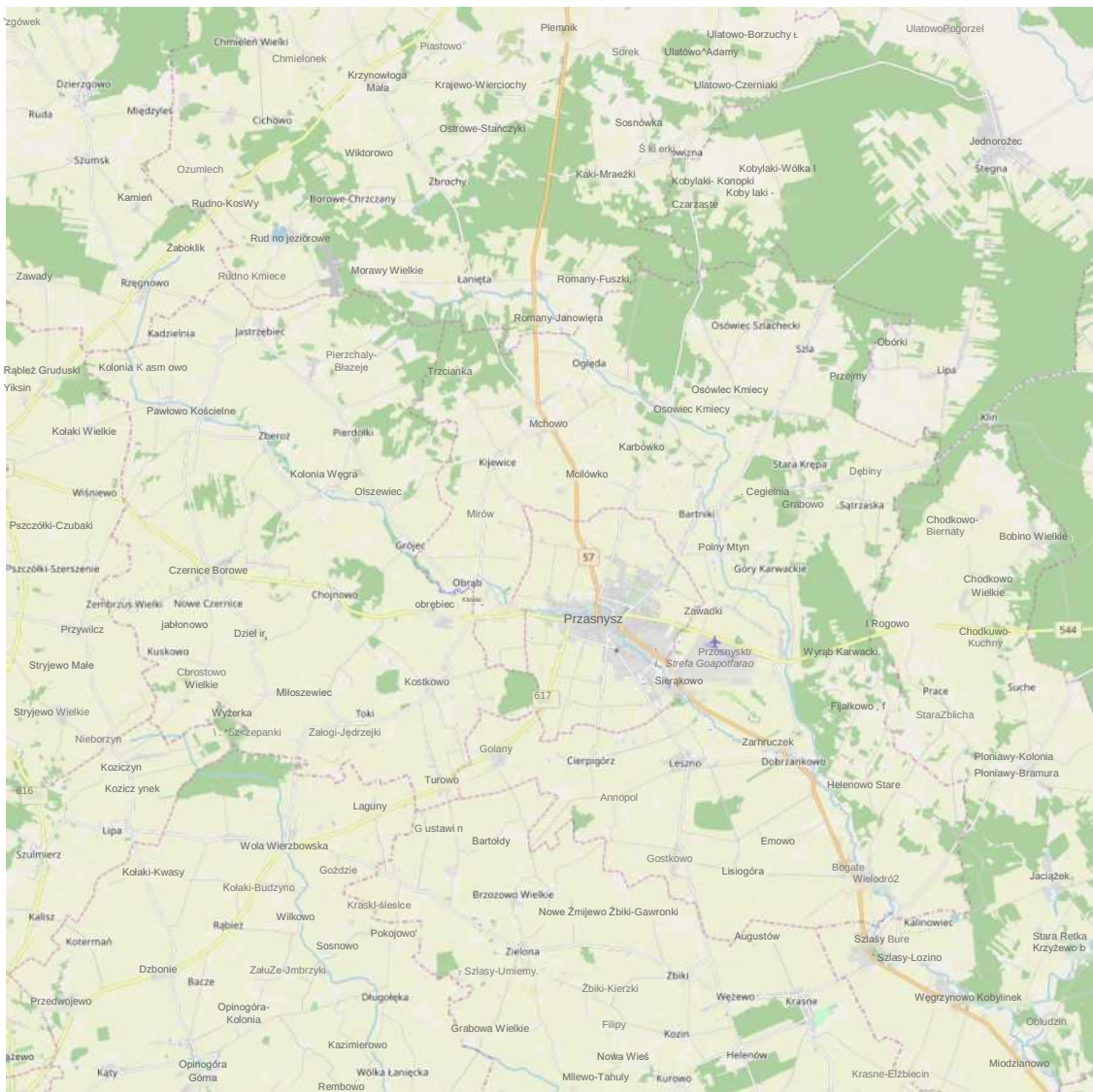
Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 - 77	76 - 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 - 8	2 - 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 - 5,5	0,5 - 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 - 12	1 - 10	nietoksyczny

Tlenek węgla	0,5 - 10	0,01 - 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 - 0,8	0,0002 - 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 - 3	0,009 - 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 - 0,04	0,01 - 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 - 0,2	0,001 - 0,009	Toksyczny

Źródło: Motoryzacja i środowisko, J., Jakubowski

Do najważniejszych ciągów komunikacyjnych na terenie gminy należy droga krajowa nr 57, klasy G Bartoszyce - Biskupiec - Szczytno - Przasnysz - Pułtusk, droga wojewódzka nr 544 Brodnica - Lidzbark - Działdowo - Mława - Przasnysz - Krasnosielc - Ostrołęka, prowadząca do terenów inwestycyjnych Przasnyskiej Strefy Gospodarczej w Sierakowie i droga wojewódzka nr 617 Przasnysz - Ciechanów .

Układ dróg przebiegających przez teren gminy Przasnysz przedstawia mapa.

Źródło: <http://www.openstreetmap.org>

Transport zbiorowy

Za organizację transportu publicznego w gminie Przasnysz odpowiada Powiat Przasnyski, który realizuje te zadania jako własne. Gmina Przasnysz udziela pomocy finansowej na dofinansowanie transportu zbiorowego na terenie gminy.

Emisja niezorganizowana

Transport zbiorowy oparty jest na prywatnych firmach przewozowych. Pojazdy te nie mają wydzielonych pasów ruchu.

Kolej

Przez teren gminy przebiega torowisko wąskotorowe Mławskiej Kolei Dojazdowej o przebiegu Mława-Rostkowo-Przasnysz-Krasne-Maków Mazowiecki, na którym prowadzony jest jedynie ruch o charakterze turystycznym.

Lądowisko

Na terenie gminy Przasnysz znajduje się lądowisko cywilne powstałe w 2003 roku, w a 2006 roku wpisane do ewidencji lądowisk cywilnych (nr karty ew. - 28). Zlokalizowane jest w centrum Przasnyskiej Strefy Gospodarczej w Sierakowie.

Emisja niezorganizowana

Emisja niezorganizowana to przeciwieństwo do źródeł emisji zorganizowanej, których głównym kryterium klasyfikacji jest praktyczna możliwość kontroli emisji poprzez pomiary natężenia przepływu gazów i stężeń substancji w nich zawartych. Źródła, które według tego kryterium nie należą do źródeł emisji zorganizowanej, można podzielić na dwa rodzaje:

- emisje z nieszczelności: emisje do środowiska powstające w wyniku stopniowej utraty szczelności elementów wyposażenia przeznaczonego do przesyłania cieczy lub gazów. Zazwyczaj emisja spowodowana jest nadciśnieniem w przewodach instalacji. Przykładem emisji lotnych mogą być wycieki z kołnierzy połączeniowych, pomp lub innych elementów wyposażenia oraz „wycieki” z urządzeń do magazynowania produktów gazowych lub ciekłych. Do emisji dochodzi w wyniku dyfuzji, z tego też względu emisję tę klasyfikuje się jako podgrupę rodzaju „emisje z dyfuzji”,
- **emisje powodowane dyfuzją:** emisje powstające w normalnych warunkach eksploatacji w wyniku bezpośredniego kontaktu substancji lotnych lub pyłących ze środowiskiem, w wyniku którego dochodzi do dyfundowania (samorzutnego przenikania) wykorzystywanych substancji do powietrza. Głównymi mechanizmami dyfuzji prowadzącej do emisji gazów jest parowanie i sublimacja, ale również w zakresie tej definicji zwiera się samorzutne uwalnianie pyłów powstających podczas niektórych operacji. Do kategorii tej zalicza się również wtórną emisję pyłów (porywanie pyłów), wywołaną erozją wietrzną.

Do emisji powodowanych dyfuzją należą następujące rodzaje źródeł:

- ◆ suszenie (suszenie masy, suszenie powierzchni po lakierowaniu lub drukowaniu),
- ◆ magazynowanie cieczy w zbiornikach bezciśnieniowych (lub z poduszką gazową) umożliwiające uwalnianie gazów z nad magazynowanej cieczy do atmosfery w trakcie jej przechowywania lub podczas napełniania zbiornika, gdy opary są wypierane ze zbiornika w trakcie jego napełniania,
- ◆ magazynowanie „świeżych” produktów stałych, zawierających w swojej masie pozostałości procesowe, np. mocznika lub produktów niestabilnych chemicznie, umożliwiające częściowy rozkład, np. w wyniku hydrolizy,
- ◆ magazynowanie materiałów sypkich na otwartym terenie,
- ◆ transportu materiałów z wykorzystaniem przenośników, przesypów, ładowarek,
- ◆ emisje pośrednie, np. w wyniku nieszczelności układów chłodniczych w obszarze procesowym i przedostawania się zanieczyszczeń do układu chłodniczego, a następnie ich dyfuzję w trakcie odparowywania w wieżach chłodniczych lub chłodniach wentylatorowych,
- ◆ konserwacja maszyn z wykorzystaniem LZO (VOC),
- ◆ źródła emisji powodowanej dyfuzją mogą mieć następujący charakter:
- ◆ źródła punktowe (odpowietrzenia, układy oddechowe zbiorników, przesypy),
- ◆ źródła liniowe (transportery taśmowe),
- ◆ źródła powierzchniowe (otwarte zbiorniki, laguny i odstojniki, komory napowietrzania ścieków, hałdy magazynowe i place składowe),
- ◆ źródła przestrzenne (instalacje zlokalizowane poza budynkami).

Emisja przemysłowa

Większość przedsiębiorców prywatnych stanowią niewielkie 2-3-osobowe firmy rodzinne, tj. mikroprzedsiębiorstwa. Pracujący z terenu gminy Przasnysz znajdują zatrudnienie przede wszystkim w sektorze usługowym. Kolejnym sektorem, w których miejscowa ludność ma pracę to sektor rolniczy. Najmniej osób zatrudnionych jest w sektorze przemysłowym.

Pod względem struktury podmiotów, działających na terenie gminy Przasnysz, przeważają firmy prowadzone przez osoby fizyczne w formie jednoosobowej działalności gospodarczej.

5.1.2. System zaopatrzenia w ciepło

Zapotrzebowanie na energię cieplną budynków położonych w gminie Przasnysz w zdecydowanej większości zaspokajane jest poprzez indywidualne źródła ciepła, zwłaszcza węglowe.

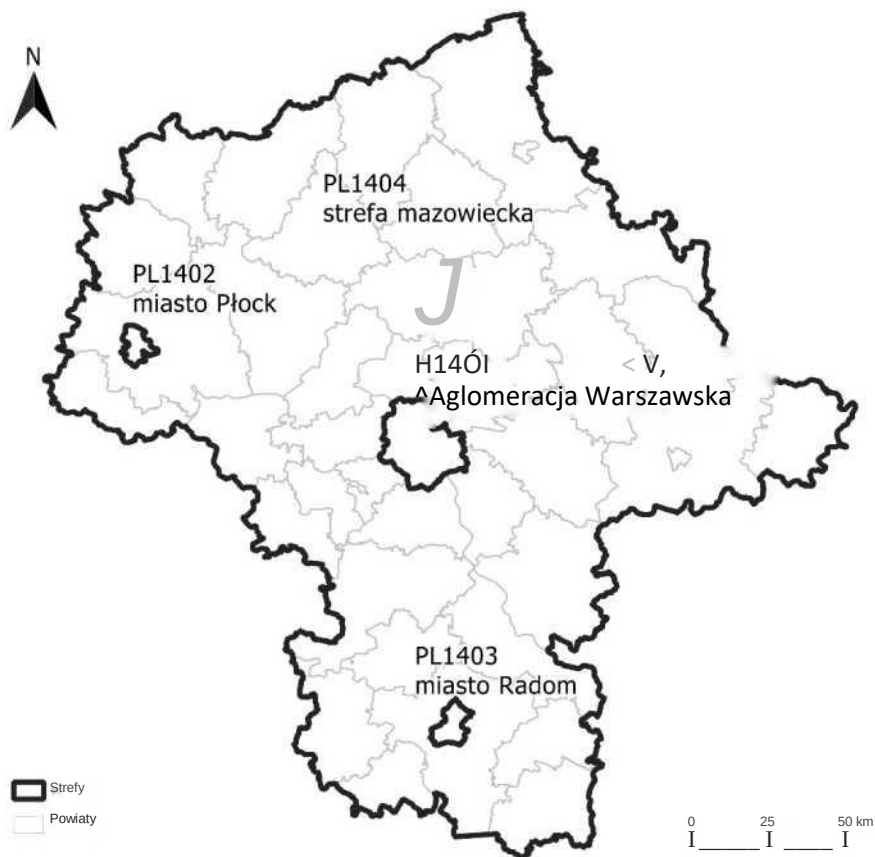
5.1.3. Jakość powietrza

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019, poz 1396 ze zm.), oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości

powietrza na terenie województwa mazowieckiego wyznaczono 4 strefy:

- Aglomeracja Warszawska (kod strefy: PL1401);
- miasto Płock (kod strefy: PL1402),
- miasto Radom (kod strefy: PL1403),
- strefa mazowiecka (kod strefy: PL1404).

Rysunek 3. Mapa województwa mazowieckiego z podziałem na strefy

Źródło: Roczna ocena GIOŚ jakości powietrza w województwie mazowieckim na 2018 roku

Tabela 9. Zestawienie stref w województwie mazowieckim

L.p.	Nazwa strefy	Kod strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km²]	Liczba mieszkańców strefy	Klasyfikacja wg kryteriów ochrony zdrowia [tak/nie]
1	Aglomeracja Warszawska	PL1401	aglomeracja	517	1 769 529	tak
2	miasto Płock	PL1402	miasto pow. 100 000 mieszk.	88	120 403	tak
3	miasto Radom	PL1403	miasto pow. 100 000 mieszk.	112	213 910	tak
4	strefa mazowiecka	PL1404	reszta województwa	34 841	3 287 971	tak

Źródło: Roczna ocena GIOŚ jakości powietrza w województwie mazowieckim na 2018 roku

W celu określenia stanu jakości powietrza na terenie gminy Przasnysz kierowano się wynikami dla całej strefy mazowieckiej. Jak wynika z oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim w roku 2018, na terenie strefy mazowieckiej, stwierdzono występowanie w ciągu roku, ponadnormatywnej ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, a także przekroczenie wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀. Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia oraz ochrony roślin, zostało przedstawione w tabelach.

Tabela 10. Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej NO₂ - ochrona zdrowia ludzi

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	Klasa strefy dla poszczególnych czasów uśredniania stężeń NO₂ (klasyfikacja wg parametrów) - klasa A albo C	Klasa strefy dla NO₂ (A albo C)
			1 godz.	rok
1	Aglomeracja Warszawska	PL1401	A	C
2	miasto Płock	PL1402	A	A
3	miasto Radom	PL1403	A	A
4	strefa mazowiecka	PL1404	A	A

Źródło: Roczna ocena GIOŚ jakości powietrza w województwie mazowieckim na 2018 rok

Tabela 11 Parametry statystyczne obliczone na podstawie serii wyników pomiarów NO₂ na potrzeby oceny pod kątem ochrony zdrowia ludzi

L.p	Nazwa strefy	Kod stacji	Nazwa stacji	Czas uśredniania	Kompletność [%]	Średnia Sa [µg/m ³]	L>200 (S1)	19 maks. (S1) [µg/m ³]
1	Aglomeracja Warszawska	MzWarAlNiepo	Warszawa-Komunikacyjna	1g	100	50	5	169
2	Aglomeracja Warszawska	MzWarKondrat	Warszawa-Targówek	1g	98	26	0	102
3	Aglomeracja Warszawska	MzWarWokalna	Warszawa-Ursynów	1g	98	27	0	121
4	miasto Płock	MzPlockKroJad	Płock-Gimnazjum	1g	96	16	0	80
5	miasto Płock	MzPlockMiReja	Płock-Reja	1g	97	19	0	92
6	miasto Radom	MzRadTochter	Radom-Tochtermana	1g	99	23	0	90
7	strefa mazowiecka	MzBelsIGFPA N	Belsk-IGFPA N	1g	99	11	0	51
8	strefa mazowiecka	MzGranicaKPN	Granica-KPN	1g	93	9	0	73

Źródło: Roczna ocena GIOŚ jakości powietrza w województwie mazowieckim na 2018 rok

Ocenę wykonano pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla następujących substancji: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów Pb w PM₁₀, arsen As w PM₁₀, kadm Cd w PM₁₀, nikiel Ni w PM₁₀, benzo(a)piren B(a)P

w PM10

Ocena wykonana pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmuje:

dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃,

Wymagania dotyczące metod oceny, możliwych do wykorzystania w rocznej ocenie jakości powietrza, zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2018, poz. 1119). Poniżej zamieszczono listę metod wykorzystanych w trakcie oceny za 2018 r.:

- codzienne pomiary manualne prowadzone w stałych punktach (dla zanieczyszczeń: PM₁₀, PM_{2,5}),
- pomiary manualne prowadzone codziennie w stałych punktach (dla zanieczyszczeń: Pb(PM₁₀), As(PM₁₀), Cd(PM₁₀), Ni(PM₁₀), B(a)P(PM₁₀)) i oznaczane w próbach łączonych,
- pomiary wysokiej jakości (automatyczne ciągłe) (dla zanieczyszczeń SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, O₃, PM₁₀, PM_{2,5}),
- obliczenia stężeń zanieczyszczeń przy powierzchni ziemi modelem jakości powietrza GEM-AQ (Kamiński i inni, 2008) dla zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, O₃ wykonane przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy;
- obiektywne szacowanie - dla benzenu w strefie mazowieckiej, oparte na pomiarze w punkcie pomiarowym w strefie sąsiedniej; obliczenia stężeń zanieczyszczeń modelem matematyczne Calpuff dla zanieczyszczeń PM₁₀, PM_{2,5}, B(a)P(PM₁₀) wykonane przez ATMOTERM S. A. w ramach wspomagania ocen jakości powietrza z użyciem modelowania dla lat 2015, 2016 i 2017.

Zgodnie z zasadami oceny jakości powietrza podstawową jednostką jest *STREFA - obszar powiatu*. Strefa Przasnyska (z uwzględnieniem miast: Przasnysz i Chorzele), należy do obszaru o małym zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego. Ocena stanu jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia ludzi obejmuje poziomy stężenia następujących zanieczyszczeń: benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, ołowiu, ozonu, tlenku węgla, pyłu zawieszonego. Klasyfikacja strefy powiatu przasnyskiego według podstawowych kryteriów tj.:

♦ ochrony zdrowia i ochrony roślin i ekosystemów przedstawia poniższa tabela.

♦ Ochrona zdrowia Ochrona roślin i ekosystemów SO₂ NO₂ PM₁₀ CO Pb Benzen Ozon SO₂ NO₂ Ozon, III b IIIb I IIIb IIIb IIIb IO I IIIb I

Oznaczenia zawarte w tabeli: IO - powyżej dopuszczalnego poziomu, I - powyżej górnego poziomu oszacowania, II - pomiędzy górnym i dolnym poziomem oszacowania, III - poniżej dolnego poziomu oszacowania. IIIb - obszar innej strefy (nie aglomeracje). Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są instalacje energetyczne oraz ciągi komunikacyjne (zanieczyszczenia powstające przy spalaniu paliwa samochodowego). Największą część emisji zanieczyszczeń stanowi emisja pochodząca z energetycznego spalania paliw. Instalacje technologiczne pełnią rolę drugorzędną, ponieważ powiat ma charakter typowo rolniczy a zakładów o profilu produkcji „szkodliwym” dla środowiska (mogących znacząco oddziaływać na środowisko) jest niewiele.

Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne,

przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Średnie stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w okresie zimowym jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim.

Gmina leży w strefie przasnyskiej (powiat), która należy do obszarów o średnio-korzystnych parametrach jakości powietrza atmosferycznego. Rejon północnej i wschodniej części województwa mazowieckiego wchodzący w skład obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski” należy do najczystszych miejsc w Polsce. Nie oznacza to, że można zaniechać działań związanych z ochroną powietrza przed zanieczyszczeniami - zwłaszcza tych przedsięwzięć, które ograniczają „emisję u źródła”.

Źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza w gminie są instalacje energetyczne (położone w strefie jak i poza nią), oraz ciągi komunikacyjne (spaliny, pyły, hałas). Instalacje technologiczne pełnią rolę drugorzędną ponieważ powiat ma charakter typowo rolniczy a zakładów o profilu produkcji szczególnie szkodliwym dla środowiska jest bardzo mało. Emisja niska (z obszarów wiejskich) nie stanowi istotnego źródła zanieczyszczeń do powietrza. Największą część emisji zanieczyszczeń stanowi emisja pochodząca z energetycznego spalania paliw. Spowodowana jest głównie znaczną ilością kotłowni lokalnych opalanych węglem jak również dużą ilością pojazdów samochodowych tranzytowych i lokalnych (droga wojewódzka). Za zanieczyszczenie powietrza uważa się jego składniki naturalne, jeśli ich udziały w powietrzu będą wyższe od zawartości określonej składem wzorcowym, bądź inne składniki obce nie występujące w składzie naturalnym nawet w dowolnie małych ilościach. Z zagadnieniem zanieczyszczenia powietrza nierozdzielnie wiąże się pojęcie emisji zanieczyszczeń tj. wprowadzania do atmosfery substancji zarówno ze źródeł naturalnych jak i powodowanych działalnością człowieka. Zanieczyszczenia powietrza wywołane działalnością człowieka nazywane są antropogenicznymi i to one decydują o bilansie emisji do atmosfery. Na obszarze gminy dominuje emisja niska i niezorganizowana (w rozumieniu Prawa ochrony środowiska), której szacunkowe rozmiary (ładunek zanieczyszczeń) nie mają istotnego wpływu na jakość powietrza. Emisja niezorganizowana ma również miejsce w czasie otwartych procesów technologicznych (uprawa i nawożenie pól uprawnych, kruszenie minerałów, itp.), wtórnego pylenia (ciągi komunikacyjne, powierzchnie o pylistym podłożu), pożarów lub awarii.

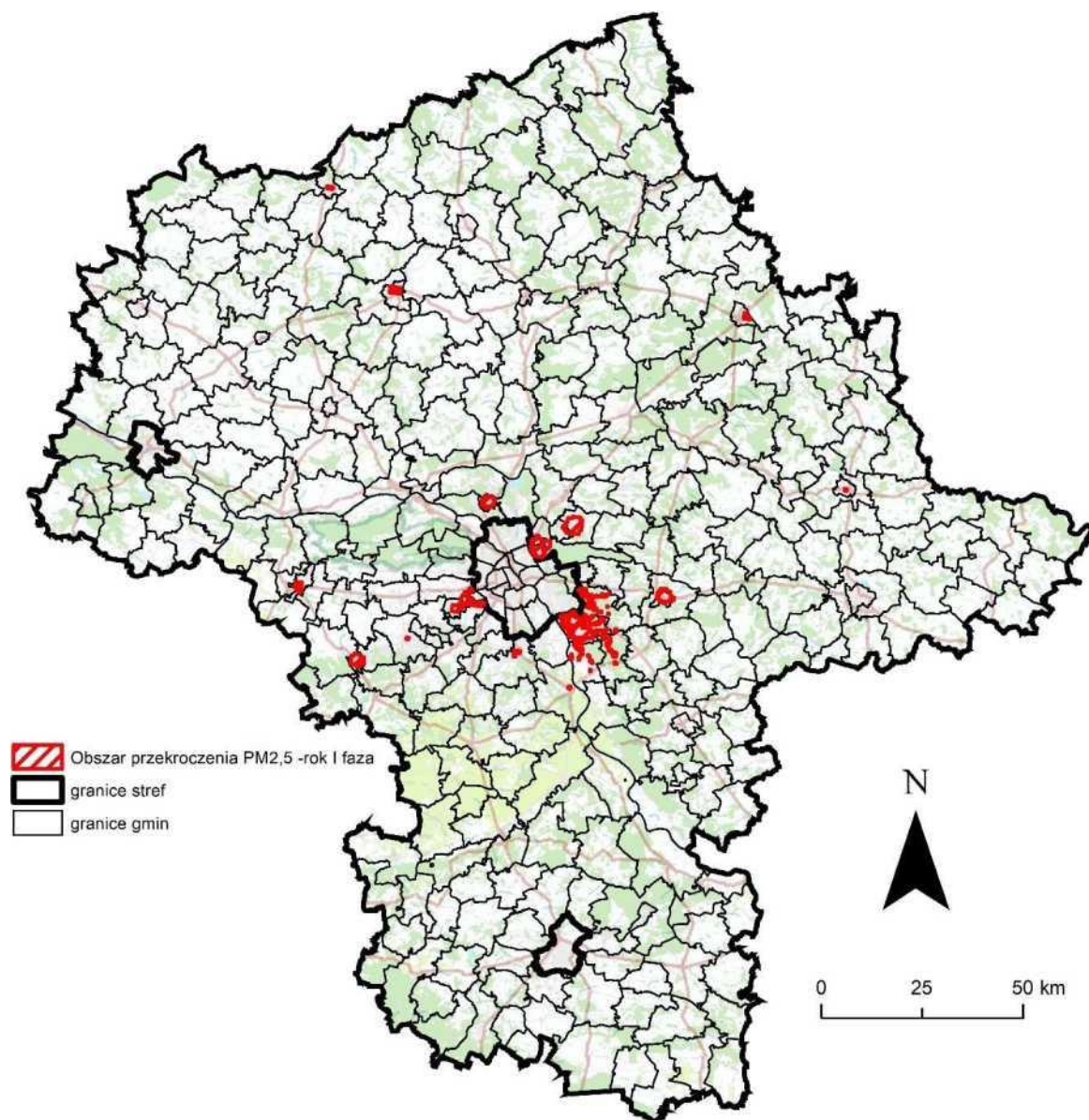
Emisja niezorganizowana jest trudnomierzalna, a jeszcze trudniej ją ograniczyć. Ilość rodzajów zanieczyszczeń, jaka może występować w powietrzu jest duża, dlatego wyodrębniono grupę zanieczyszczeń nazywanych charakterystycznymi zanieczyszczeniami powietrza, do których zaliczane są: pyły, tlenki węgla, tlenki siarki i tlenki azotu itd.

W strefie przasnyskiej na jakość powietrza (wartości emisji - stężenie zanieczyszczeń) mają wpływ źródła zanieczyszczeń energetycznych i technologicznych, które zlokalizowane są głównie w miastach Przasnysz i Chorzele. Ze względu na migrację zanieczyszczeń na znaczne odległości, o jakości powietrza na obszarze gminy mogą również decydować emitory znajdujące się poza powiatem przasnyskim. W obrębie strefy - do głównych źródeł energetycznych (wytwarzanie energii cieplnej i energetycznej) emitujących substancje z procesu spalania paliw (pyły,

SO₂, NO₂, CO) należą: Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Przasnyszu; ABB Sp. z o.o. w Warszawie Oddział w Przasnyszu; Ośrodek Radioelektroniczny w Przasnyszu, Spółdzielnia Mleczarska „Mazowsze” w Chorzelach Oddział w Przasnyszu; KROSS Sp. z o.o. w Przasnyszu; Zakład Technicznej Obsługi Rolnictwa w Przasnyszu Sp. z o.o.; „BEL POLSKA” Sp. z o.o. w Chorzelach; kotłownie lokalne i gospodarstwa domowe.

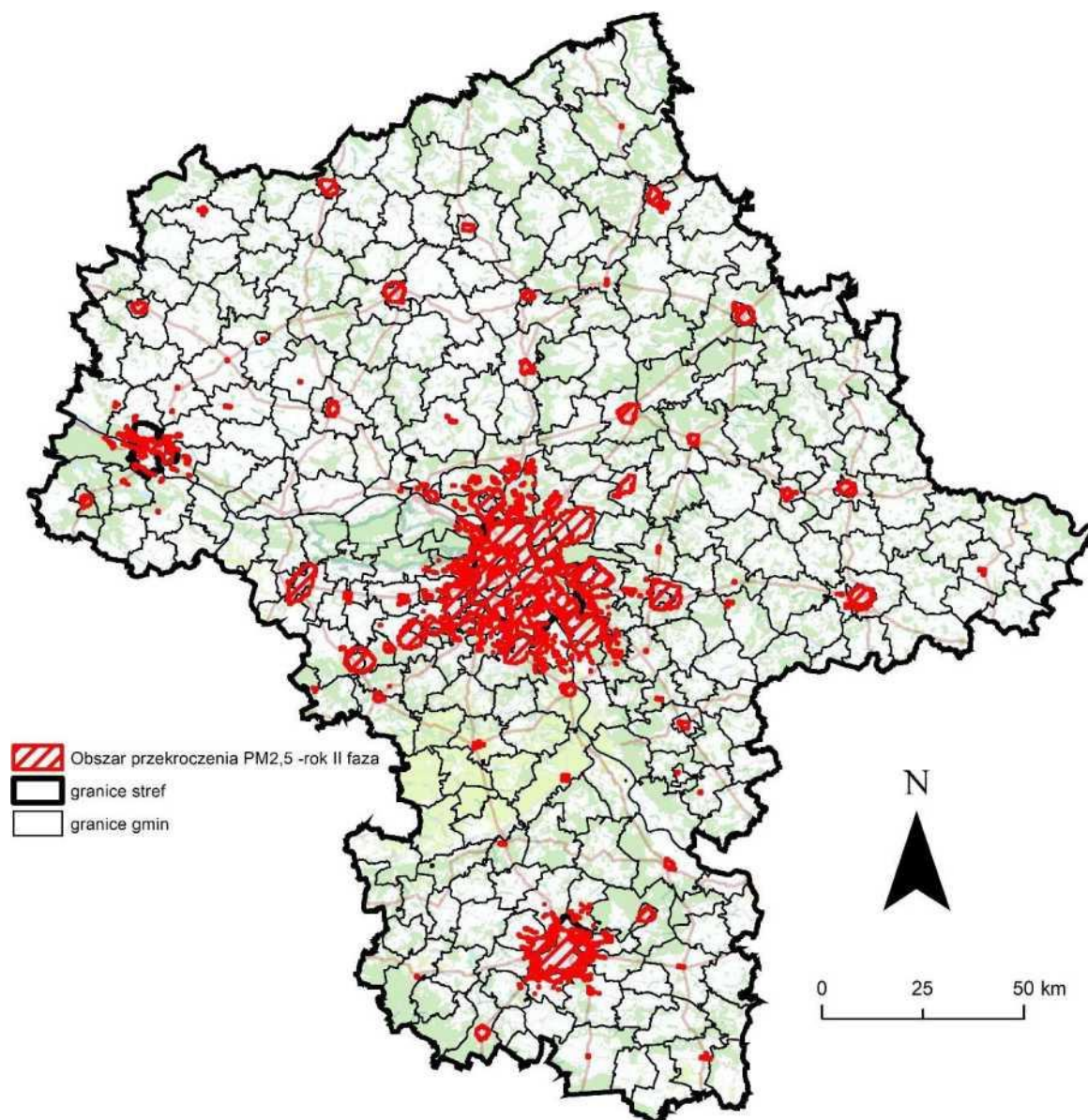
Podstawowym surowcem energetycznym jest węgiel kamienny (miał węglowy, koks). Ze względu na mnogość źródeł - emisja niska (pochodząca z palenisk domowych i małych kotłowni lokalnych) może mieć znaczący wpływ na jakość powietrza. W strefie przasnyskiej są również tzw. źródła technologiczne emitujące do powietrza zanieczyszczenia (substancje chemiczne) z procesów produkcyjnych. Należą do nich: Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowe „WR” Sp. z o.o. w Przasnyszu (fenol, formaldehyd, ditlenek azotu, kwas siarkowy, cyjanowodór, chlorowodór, chrom, żelazo); ABB Sp. z o.o. w Warszawie Oddział w Przasnyszu (ditlenek azotu i siarki, antymon bizmut, chrom, cynk, kobalt, mangan, nikiel, aluminium, aceton, etylobenzen, ksylen, węglowodory aromatyczne, trichloroetan); KROSS Sp. z o.o. w Przasnyszu (glikol); Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych w Przasnyszu (fenol, węglowodory aromatyczne).

Rysunek 4. Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego faza I PM_{2,5}-rok

Źródło: Roczna ocena GIOŚ jakości powietrza w województwie mazowieckim na 2018 rok

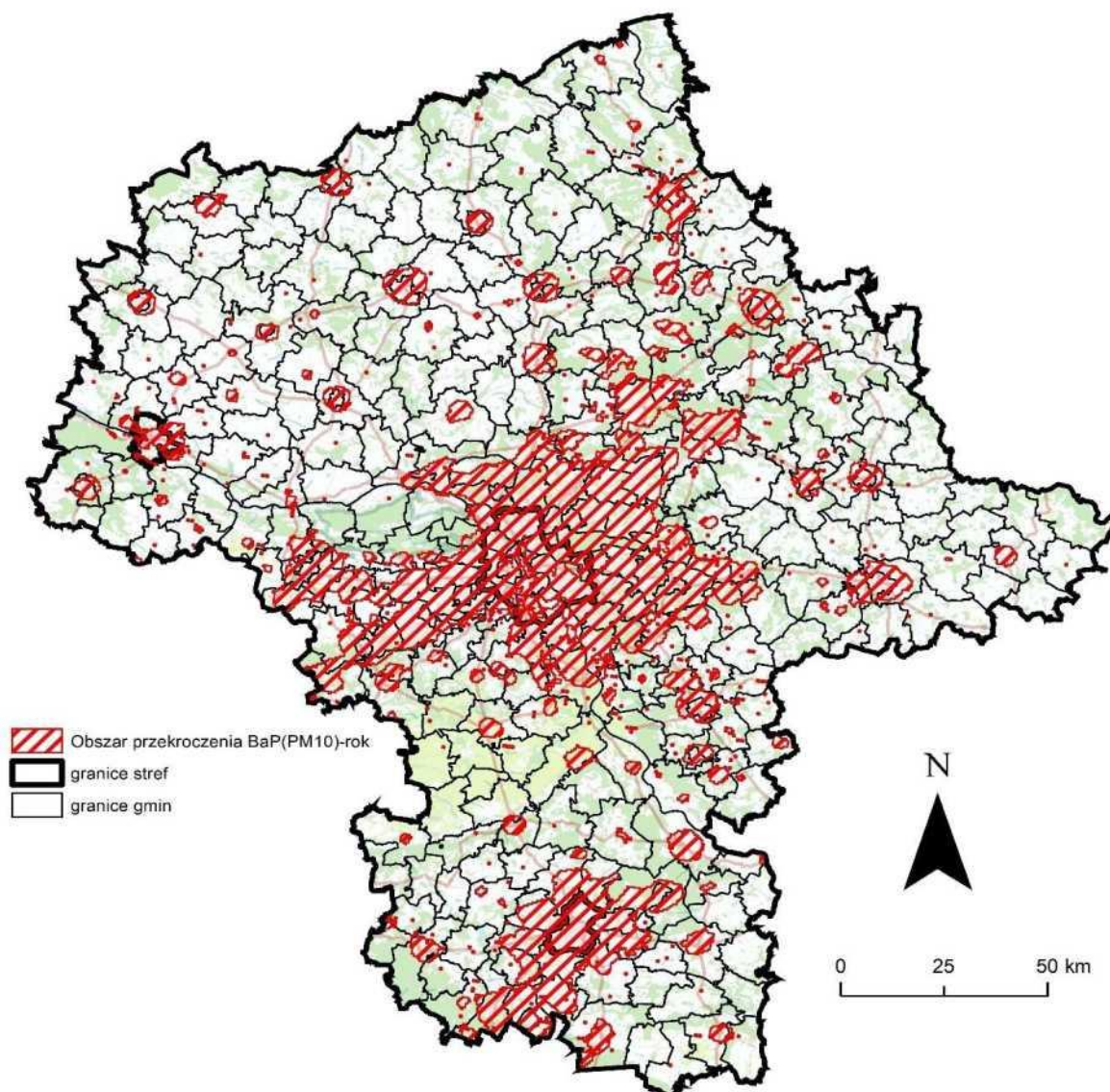
Rysunek 5. Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego faza II PM_{2,5}-rok

Źródło: Roczna ocena GIOŚ jakości powietrza w województwie mazowieckim na 2018 rok

Dla pyłu PM_{2,5} wartości stężeń były wysokie, w związku z tym wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego faza I PM_{2,5}-rok w jednej strefie (klasa C), a faza II w 4 strefach klasę C1.

Rysunek 6. Obszar przekroczeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10 w województwie mazowieckim w 2018 roku

Źródło: Roczna ocena GIOŚ jakości powietrza w województwie mazowieckim na 2018 rok

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, wykonanej na podstawie danych za 2018 r. zostały określone strefy w województwie mazowieckim, w których należy podjąć określone działania w celu przywrócenia na danym obszarze obowiązujących standardów jakości powietrza. W tabeli 13 zestawiono klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasa A lub

C).

Strefy, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne: o aglomeracja warszawska - pył PM10 (24-h, rok), dwutlenek azotu NO2 (rok);
o miasto Płock - pył PM10 (24-h);
o miasto Radom - pył PM10 (24-h);
o strefa mazowiecka - pył PM10 (24-h), pył PM2,5 (rok);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne dla pył PM2,5 (rok)
fazy II - wszystkie strefy;
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe benzo(a)piren B(a)P (rok) - wszystkie strefy.

Tabela 12. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)

Kod strefy	Nazwa strefy	SO2	NO2	C6 H6	CO	O3	PM 10	Pb(PM 10)	As (PM 10)	Cd (PM 10)	Ni (PM 10)	BaP(PM 10)	PM 2,5
PL1401	Aglomeracja Warszawska	A	C	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A
PL1402	Miasto Płock	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A
PL1403	Miasto Radom	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A
PL1404	Strefa mazowiecka	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C

Źródło: Roczna ocena GIOŚ jakości powietrza w województwie mazowieckim na 2018 rok

5.1.4. Odnawialne źródła energii (OZE)

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię a przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów

morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych). Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerothermalną, geothermalną, hydrothermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej. Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą: drewno, słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej, odpady organiczne, oleje roślinne, tłuszcze zwierzęce, osady ściekowe, rośliny szybko rosnące (takie jak: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi, słonecznik bulwiasty, ślazier pensylwański, rdest sachaliński). Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Na terenie gminy Przasnysz występują zasoby biomasy. Mogą to być odpadki drewniane, trociny, słoma, siano, darń lub zepsute ziarno. Warto zaznaczyć, iż mogą być one wykorzystane do produkcji ciepła w sposób ekologicznie bezpieczny, a także efektywny energetycznie. Jedną z największych zalet biomasy jest zerowa emisja dwutlenku węgla, gdyż ilość tej substancji jest całkowicie akumulowana w procesie fotosyntezy.

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków.

Przyjmuje się, iż ze 100 m³ osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30 m³ gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania pojazdów bądź przesyłany wprost do sieci gazowej.

Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów. Na tej podstawie sporządzono strefy

energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym. Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

Strefa I - wybitnie korzystna,

Strefa II - bardzo korzystna,

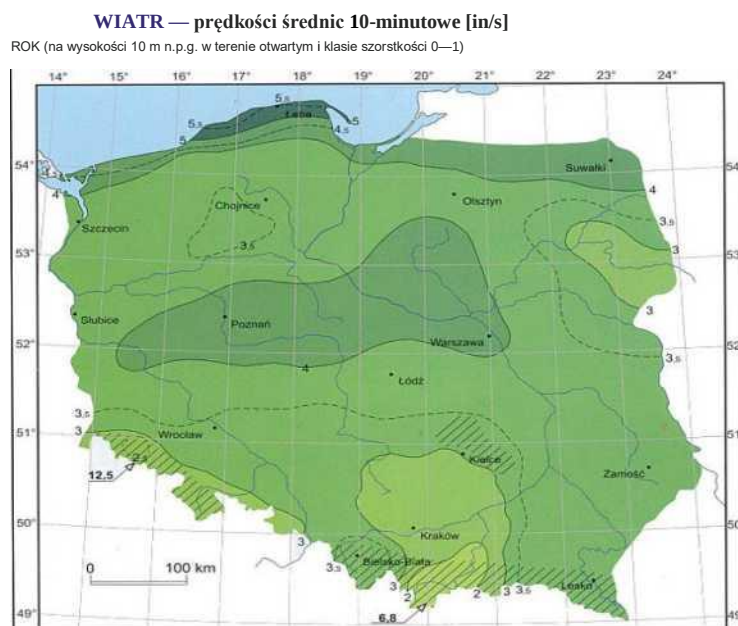
Strefa III - korzystna,

Strefa IV - mało korzystna,

Strefa V - niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, teren gminy Przasnysz leży w strefie III, która charakteryzuje się korzystnymi warunkami do rozwoju energetyki wiatrowej. Związane jest to z faktem, iż Polska leży w strefie wiatrów zmiennych z przewagą wiatrów zachodnich (południowo- i północnozachodnich).

Rysunek 7. Strefy energetyczne warunków wiatrowych

Źródło:

imgw.pl

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to energia cieplna pozyskiwana z głębi ziemi i stosowana głównie w celach grzewczych. Z racji na szerokie rozpowszechnienie o pełną odnawialność energia tego typu stanowi olbrzymi potencjał. Ciepłe wody o wyższej temperaturze zdolne są do produkcji energii elektrycznej, pozostałe z powodzeniem stosowane się w ciepłownictwie, rolnictwie czy do celów rekreacyjnych.

Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych. Warunkiem opłacalności jest odpowiednia temperatura podziemnych wód (minimum 65°C na głębokości 2 km), ich wydajność

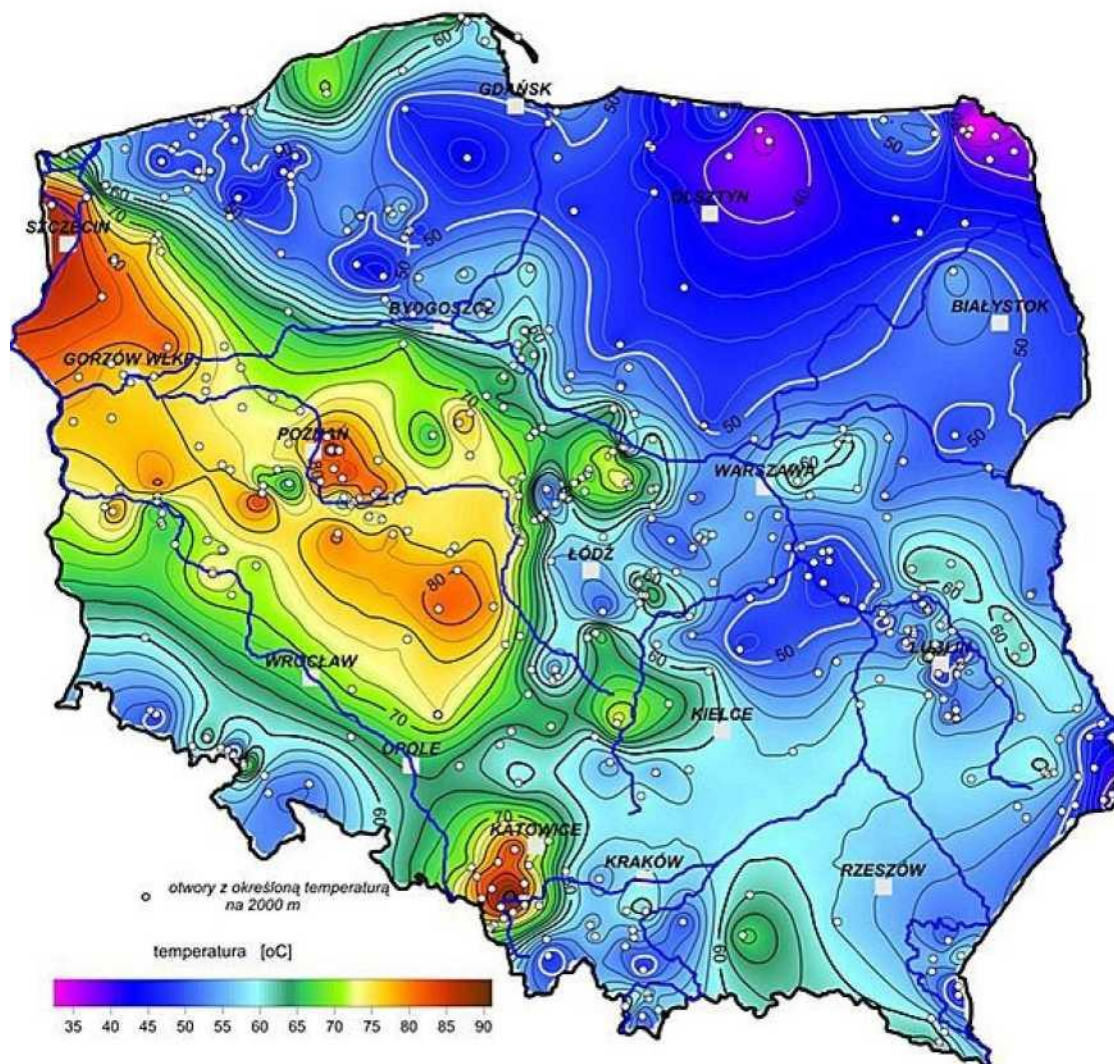
oraz niskie zasolenie. Opłacalność wzrasta w sytuacjach, gdy ciepłe wody są umieszczone płycej (mniejsze koszty wiercenia i instalacji) oraz gdy ich temperatura jest wyższa.

W związku z powyższym, wykorzystanie energii geotermalnej nie zawsze musi być efektywne ekonomicznie, dlatego też w chwili obecnej na terenie gminy Przasnysz nie funkcjonują żadne instalacje wykorzystujące energię geotermalną. Warto jednak zaznaczyć, iż możliwe jest wykorzystanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Rozwiązania tego typu mogą znaleźć zastosowanie w domach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej w terenach o rozproszonej zabudowie.

Dzięki unijnemu wsparciu na terenie gminy Przasnysz zamontowanych zostanie 421 instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii. Projekt „Odnawialne źródła energii w Gminie Przasnysz” w ramach Działania 4.1. Odnawialne źródła energii dotyczy montażu 211 instalacji solarnych, 129 instalacji fotowoltaicznych oraz 81 pomp ciepła.

Instalacje zlokalizowane zostaną w 309 budynkach mieszkalnych oraz w 8 obiektach użyteczności publicznej. Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia udziału OZE w ogólnej produkcji energii elektrycznej i cieplnej na terenie gminy Przasnysz i do ograniczenia emisji szkodliwych gazów do atmosfery. Partnerami projektu są: powiat przasnyski, gmina Krasne i gmina Sońsk. Decyzją zarządu województwa mazowieckiego projekt ten otrzyma blisko 5 mln zł dofinansowania w ramach RPO WM 2014-2020. Całkowita wartość projektu wynosi 8 592 780,00 zł, a kwota dofinansowania 4 936 890,00 zł.

Rysunek 8. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu.

źródło: Szewczyk 2010, Państwowy Instytut Geologiczny

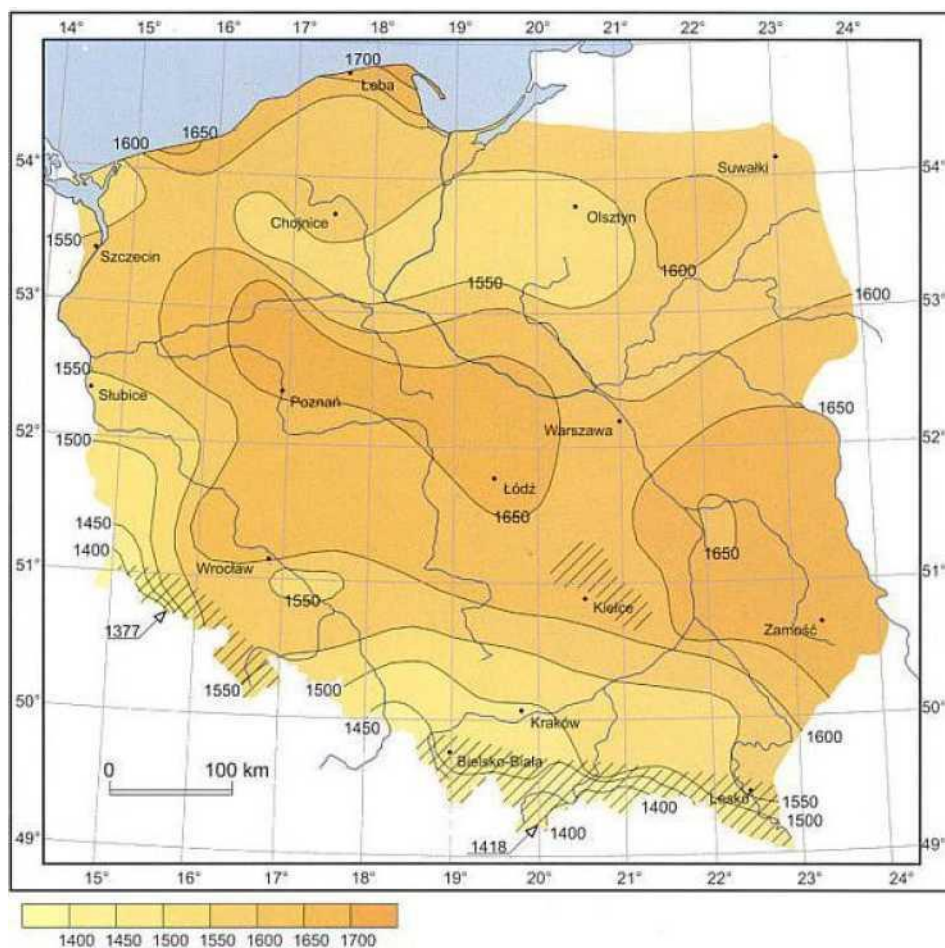
Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej itp. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych.

W strefie klimatycznej, w której leży Polska produkcja energii elektrycznej na szerszą skalę przy pomocy ogniw fotowoltaicznych jest nieopłacalna. Natomiast zastosowanie kolektorów słonecznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku

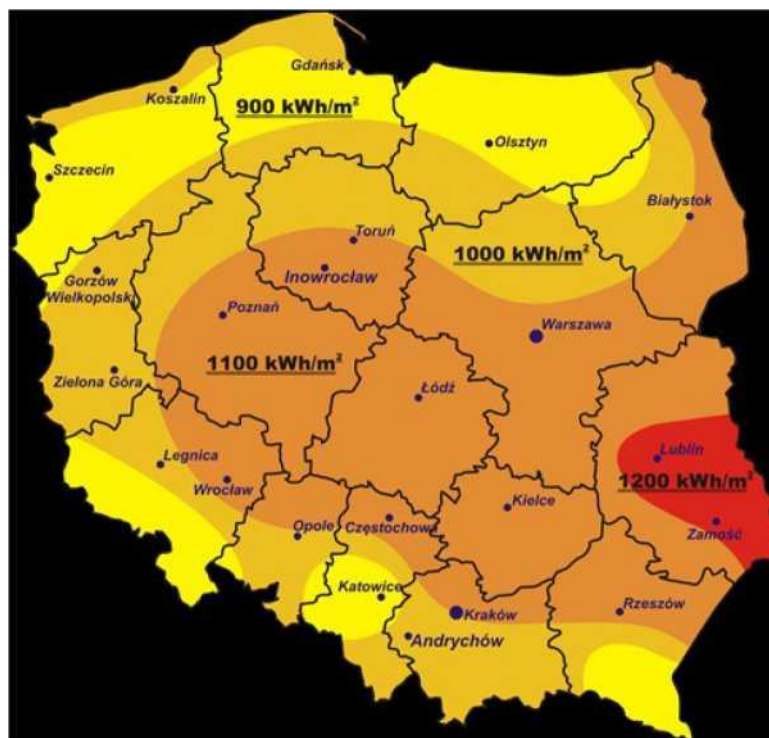
użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę. Rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.

Rysunek 9. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski

Źródło: imgw.pl

Rysunek 10. Mapa nasłonecznienia Polski

Źródło: *cire.pl*.

Gmina Przasnysz zlokalizowana jest w strefie gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 1000-1100 kWh/m², natomiast nasłonecznienie szacowane jest na 1500 h/rok. Opisane powyżej warunki panujące na terenie gminy Przasnysz są korzystne i dają możliwość wykorzystywania energii promieniowania słonecznego do podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, a także obiektach użyteczności publicznej. Realizowany przez Gminę Przasnysz Projekt „Odnawialne źródła energii w Gminie Przasnysz” w ramach Działania 4.1. Odnawialne źródła energii obejmuje m.in. montaż 211 instalacji solarnych w budynkach mieszkalnych oraz w 8 obiektach użyteczności publicznej.

Energia cieków wód powierzchniowych

Energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Przy planowaniu tego typu inwestycji należy brać pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez

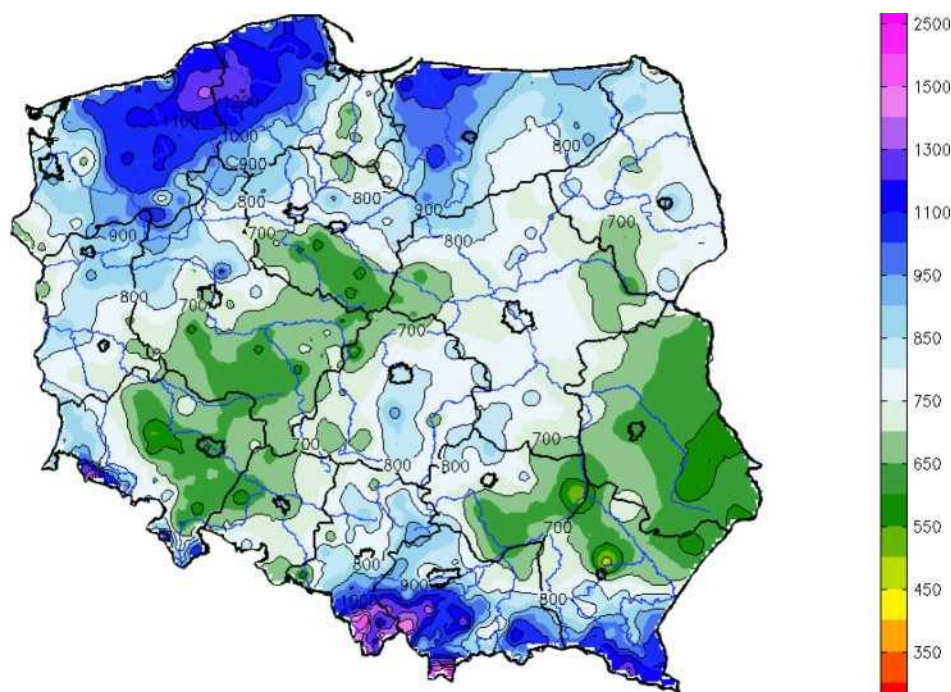
IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność), środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody oraz obszary cenne przyrodniczo), prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (np. turystyka). Pozyskanie energii wody w ostatnich latach jest zróżnicowane. Przyczyną takiego stanu są prawdopodobnie problemy z budową nowych elektrowni wodnych, a w szczególności związane z tym liczne formalności zniechęcające inwestorów. Innym powodem może być zmienność opadów w ostatnich latach, przez co produkcja energii elektrycznej mogła być mniejsza.

Rysunek 11. Rozkład opadów w 2017 roku

Sezon 2017

Suma opadu, liczba stacji: 690

Średnia: 794.16

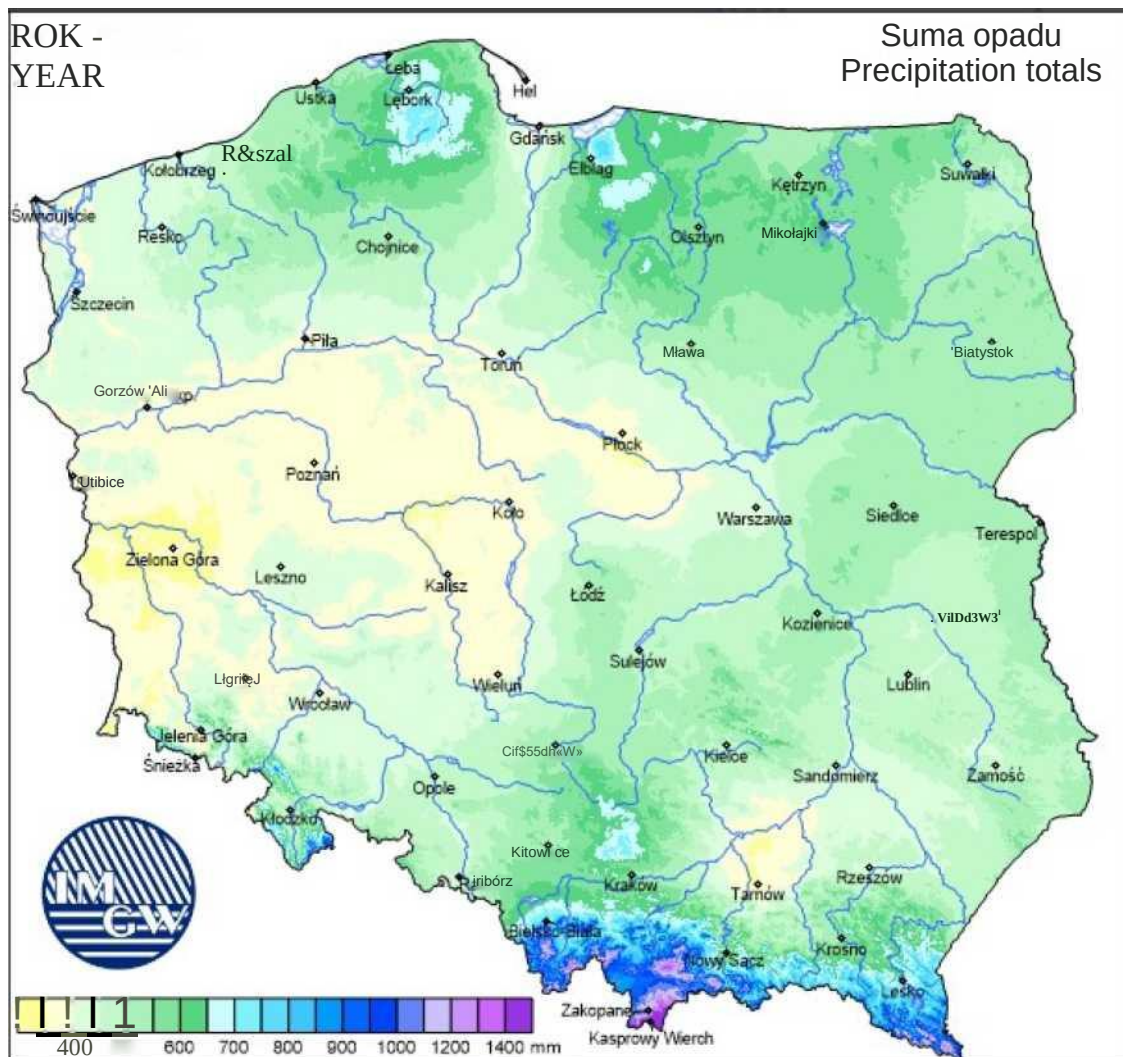
Źródłem pochodzenia danych jest Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy. Dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowego Instytutu Badawczego zostały przetworzone.

(C) <https://meteomodel.pl> 2013-2018

Źródło: IMiGW meteomodel.pl

Rok 2018 był w Polsce wyjątkowo suchy, ale z powodu bardziej wilgotnego niż zwykle grudnia, lipca i stycznia, ostatecznie okazał się on nieco wilgotniejszy niż rok 2015. Najniższe sumy opadów odnotowano na Ziemi Lubuskiej, w Wielkopolsce, w północno-zachodniej części Mazowsza oraz w rejonie Mazowsza - poniżej 400 mm.

Rysunek 12. Rozkład opadów w 2018 roku

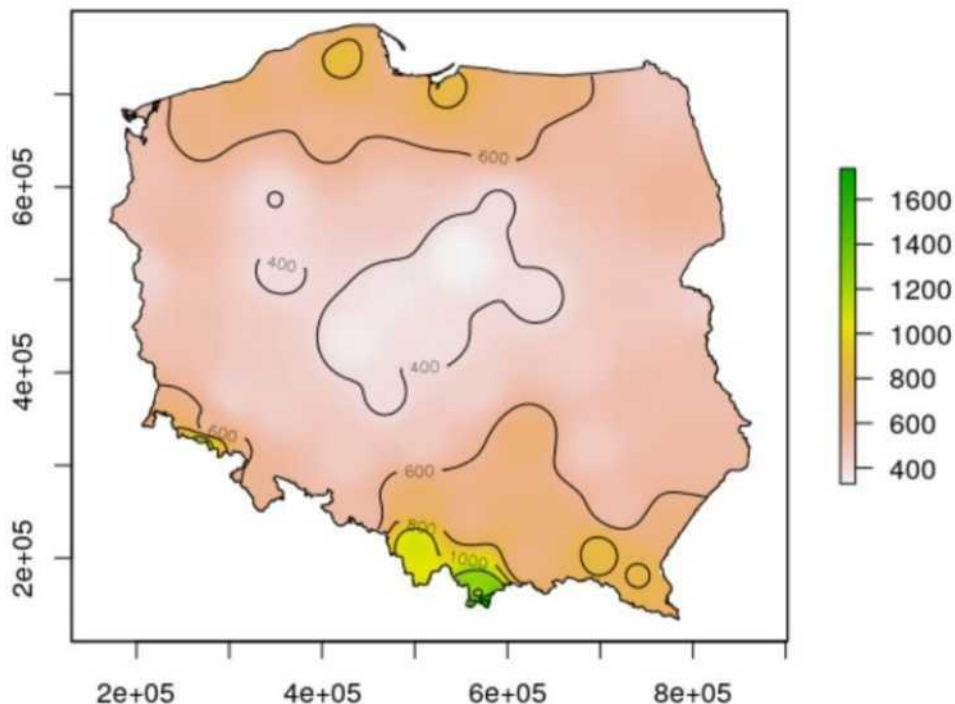

Źródło: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Sumy roczne opadów w 2019 plasowały się przeważnie poniżej normy. Na stacjach synoptycznych najniższe z nich wystąpiły m.in. na Mazowszu (Płock 340 mm). Wyższe były m.in. w północnej części kraju (Łęborg 861 mm, Koszalin 705 mm, Łeba 704 mm) oraz, tradycyjnie, w wyżej położonych regionach Polski południowej (Bielsko Biała 1084 mm, Zakopane 1147 mm, Kasprowy Wierch 1699 mm). Na stosunkowo wysoką sumę opadów w Bielsku Białej znaczny wpływ miały opady majowe - były one tu drugie najwyższe w całym okresie 1951-2019. Podobnie było również w Kielcach, gdzie dodatkowo bardzo wilgotny był również sierpień. Sumy opadów wyliczone z połączenia danych z deszczomierzy, radarowych oraz satelitarnych (RainGRS/IMGW-PIB) były nieco zaniżone względem pomiarów rzeczywistych. W 2019 roku

brakowało epizodów z wysokimi wielkoskalowymi opadami dobowymi. Najbardziej znaczący przypadek miał miejsce 21 maja, kiedy w południowo- wschodniej części kraju opady dobowe znacznie przekroczyły 100 mm.

Rysunek 13. Rozkład opadów w 2019 roku

Źródło: IMiGW meteomodel.pl

Instalacje wykorzystujące OZE na terenie gminy Przasnysz

Gmina Przasnysz bierze udział w projekcie współfinansowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa Przejście na gospodarkę niskoemisyjną, Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii, Poddziałanie 4.1.1 Rozwój infrastruktury produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Dzięki unijnemu wsparciu na terenie gminy Przasnysz zamontowanych zostanie 421 instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii. Projekt RPMA.04.01.00-14- 6915/16-02 „Odnawialne źródła energii w Gminie Przasnysz” dotyczy montażu 211 instalacji solarnych, 129 instalacji fotowoltaicznych oraz 81 pomp ciepła.

Instalacje zlokalizowane zostaną w 309 budynkach mieszkalnych oraz w 8 obiektach użyteczności publicznej. Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia udziału OZE w ogólnej produkcji energii elektrycznej i cieplnej na terenie gminy Przasnysz i do ograniczenia emisji szkodliwych gazów do atmosfery. Partnerami projektu są: powiat przasnyski, gmina Krasne i gmina Sońsk.

Całkowita wartość projektu: 8 592 780,00 zł

Wartość dofinansowania: 4 936 890,00 zł

5.1.5. Zagadnienia horyzontalne Adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby programu KLIMADA, zamieszczonymi w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, na przestrzeni następnych lat warunki klimatyczne Polski zmieniają się. Przewidywane jest zwiększenie się średniej rocznej temperatury ilości dni upalnych (z temperaturą powyżej 25°C) oraz zmniejszenie się ilości dni z temperaturami poniżej 0°C. Wynikiem takich zmian może być ograniczenie zapotrzebowania na energię potrzebną do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, co jednocześnie spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie się ilości dni upalnych, może z kolei spowodować wzrost zapotrzebowania na energię (urządzenia klimatyzacyjne). Większa ilość dni słonecznych przyczyni się natomiast do polepszenia się warunków słonecznych, wyjątkowo ważnych przy korzystaniu z energii odnawialnej. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań temperatur oraz zmienionego zapotrzebowania energetycznego, wdrożenie rozproszonych, niskoemisyjnych źródeł energii oraz wykorzystywanie energii odnawialnej.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie ochrony powietrza, zalicza się awarie sieci przesyłowych oraz awarie w zakładach przemysłowych. Awaria instalacji przemysłowych lub przesyłowych może doprowadzić do uwolnienia dużych ilości lotnych związków chemicznych do powietrza. Substancje takie mogą cechować się negatywnym wpływem na organizmy żywe oraz środowisko naturalne. Zasięg skażenia po awarii przemysłowej jest zależny od lokalnych uwarunkowań terenowych, klimatu oraz pogody i w zależności od tych parametrów może pokryć bardzo duży obszar.

Działania edukacyjne

Jednym z bardzo ważnych wymiarze społecznym zadań, które powinna wykonywać Gmina jest zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców - zwłaszcza tych dorosłych. Cel ten można osiągnąć poprzez organizowanie szkoleń oraz

akcji edukacyjnych podejmujących tematykę zmian klimatu, sposobów minimalizowania ich skutków, ograniczania niskiej emisji oraz minimalizacji negatywnego wpływu na powietrze atmosferyczne.

Monitoring środowiska

Monitoring powietrza w województwie mazowieckim prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. W ramach systemu monitoringu jakości powietrza w województwie mazowieckim funkcjonują stacje pomiarowe, które prowadzą monitoring w sposób automatyczny lub manualny.

5.1.6. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Opracowany i systematycznie realizowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przasnysz 2. Rozwój infrastruktury produkcji energii ze źródeł odnawialnych w ramach RPO WM 2014-2020.	1. Występowanie w ciągu roku, ponadnormatywnej ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM10, PM2,5, a także przekroczenie wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 na terenie strefy mazowieckiej, 2. Ogrzewania budynków starymi kotłami nie spełniającymi norm emisji zanieczyszczeń. 3. Spalanie odpadów w domowych kotłach. 4. Spalanie węgla o słabej jakości. 5. Brak wystarczających środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powietrza

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Stopniowe zastąpienie ogrzewania węglowego, bardziej nowoczesnym systemem (w tym OZE). 2. Modernizacja kotłowni opartych na spalaniu węgla. 3. Termomodernizacja budynków na terenie gminy. 4. Tworzenie ścieżek rowerowych. 5. Edukacja ekologiczna mieszkańców ze szczególnym naciskiem na zagadnienia dotyczące nielegalnego spalania odpadów komunalnych.	1. Zanieczyszczenie powietrza wynikające z tzw. niskiej emisji, w tym spalania odpadów komunalnych w piecach domowych. 2. Wzrost natężenie ruchu pojazdów samochodowych szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez teren gminy. 3. Zanieczyszczenia powietrza pochodzące spoza obszaru gminy.

5.2. Zagrożenia hałasem

5.2.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019, poz 1396), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- ◆ emisja - wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- ◆ hałas - dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- ◆ poziom hałasu - równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019, poz 1396). W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

0 mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB

1 średnia uciążliwość $52 \text{ dB} < L_{Aeq} < 62$ dB

2 duża uciążliwość $63 \text{ dB} < L_{Aeq} < 70$ dB

3 bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

5.2.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej.

Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej - w zależności od funkcji terenu - od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45-56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli 14 „Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenie teren

Tabela 13. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.

Dopuszczalny poziom hałasu w dB				
Przeznaczenie obiektu	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
a) obszary A ochrony uzdrowiskowej, b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, c) Tereny domów opieki, d) Tereny szpitali w mieście	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, b) Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi, c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem, d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców‡	68	60	55	45

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie :

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:

0 o LDWN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB],

‡ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz.

6.00 - 18.00, pory wieczoru od godz. 18.00

- 22.00 oraz pory nocy od godz. 22.00 - 6.00;

1 o L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22.00-6.00, do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby;

2 o L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 - 22.00,

3 o L_{AeqN} - równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 - 6.00.

Zagrożenie dla środowiska na terenie gminy Przasnysz stanowi występowanie ponadnormatywnego hałasu pochodzenia komunikacyjnego, przy czym o pogorszeniu się klimatu akustycznego decyduje głównie hałas drogowy, związany z intensywnym rozwojem motoryzacji. Na terenie gminy Przasnysz źródłem emisji komunikacyjnej jest głównie droga krajowa nr 57 klasy G Bartoszyce - Biskupiec - Szczytno - Przasnysz - Pułtusk, droga wojewódzka nr 544 Brodnica - Lidzbark - Działdowo - Mława - Przasnysz - Krasnosielc - Ostrołęka, prowadząca do terenów inwestycyjnych Przasnyskiej Strefy Gospodarczej w Sierakowie oraz droga wojewódzka nr 617 Przasnysz - Ciechanów. Drogi te charakteryzuje duży udział pojazdów ciężkich. Drogi dojazdowe i osiedlowe charakteryzuje duża zmienność natężenia ruchu w ciągu doby, ruch jest największy podczas dnia, a w czasie nocy spada znacząco. Charakteryzują się one także mniejszym udziałem pojazdów ciężkich.

Stopień zagrożenia hałasem obszarów położonych wokół dróg jest zależny od struktury ruchu, rodzaju drogi, stanu i rodzaju nawierzchni, ale także ukształtowania terenu. Na stopień zagrożenia hałasem wpływa również typ zabudowy zlokalizowanej wokół dróg oraz sposób jej zagospodarowania i użytkowania. Ciągły wzrost ilości pojazdów, zarówno osobowych, jak i ciężarowych, powoduje adekwatny wzrost hałasu w środowisku. Liczba zarejestrowanych samochodów osobowych nieustannie wzrasta.

Hałas kolejowy

Hałas związany z komunikacją i transportem kolejowym na terenie Gminy Przasnysz obecnie praktycznie nie występuje.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Pomiar hałasu przemysłowego nie jest prowadzony systematycznie ani regularnie, zazwyczaj jest przeprowadzany w skutek interwencji. Na terenie gminy Przasnysz funkcjonuje wiele różnorodnych zakładów, jednak emitowany przez nie hałas nie stanowi dużego zagrożenia dla klimatu akustycznego gminy.

Hałas lotniczy

Na terenie gminy Przasnysz występują niewielkie uciążliwości akustyczne związane z ruchem lotniczym. Na terenie gminy znajduje się lotnisko w Sierakowie, do 2019 roku prowadzone przez Aeroklub Północnego Mazowsza. W maju 2019 roku lotnisko w Sierakowie k. Przasnysza kupiła Politechnika Warszawska. Teren posłuży m.in. do testowania tworzonych na uczelni rozwiązań dla lotnictwa, w pobliżu powstanie centrum badawczo- rozwojowe Politechniki Warszawskiej.

Politechnika Warszawska, jako największy polski uniwersytet techniczny, potrzebowała poligonu doświadczalnego, na którym będzie przeprowadzać testy nowych technologii. Teren lotniska z towarzyszącą mu infrastrukturą został zakupiony dzięki współfinansowanemu ze środków unijnych projektowi o wartości 33 mln zł. W ramach projektu, którego realizacja zakończy się w grudniu 2020 r. Politechnika stworzy na miejscu centrum badawczo-rozwojowe, w którym będą mogli pracować naukowcy. Atutem lotniska przeznaczonego do celów badawczych jest położenie ok. 2 godzin drogi od Warszawy, a jego lokalizacja jest bardzo wygodna także z uwagi na położenie innych lotnisk. Okolica jest też nisko zurbanizowana, dzięki czemu istnieje przestrzeń do bezpiecznego testowania nowych algorytmów nawigacyjnych i technologii. Infrastruktura, która powstanie w ramach projektu, posłuży realizacji prowadzonych przez uczelnię badań naukowych i prac rozwojowych z zakresu m.in. systemów bezzałogowych, lotnictwa, nowoczesnych technologii materiałowych oraz szeroko rozumianej energetyki. W planach jest też rozwój alternatywnych napędów, systemów zarządzania lotem i systemów nawigacyjnych.

5.2.3. Monitoring poziomu hałasu Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie

Celem Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) jest uzyskanie danych i ich ocena oraz obserwacja zmian stanu środowiska, w tym stanu akustycznego. Uzyskane informacje służą zapewnieniu ochrony przed hałasem, realizowanej przez poprawne planowanie przestrzenne oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak mapy akustyczne, programy ochrony przed hałasem oraz rozwiązania techniczne zmierzające do zminimalizowania oddziaływania źródła hałasu (np. budowa ekranów akustycznych, wałów ziemnych, zakładanie pasów zieleni). Na terenie województwa mazowieckiego, niezmiennie od kilkunastu lat decydujące znaczenie dla odczuwania

uciążliwości hałasowej ma hałas komunikacyjny, tj. dźwięki powstające w związku z komunikacją, głównie samochodową oraz w mniejszym stopniu ruchem kolejowym.

Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019, poz 1396), Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska dokonują oceny klimatu akustycznego na terenach miast o liczbie mieszkańców poniżej 100 tysięcy oraz na terenach położonych przy drogach o natężeniu ruchu poniżej 3 mln pojazdów w ciągu roku (8200 pojazdów na dobę).

Dla pozostałych obszarów istnieje obowiązek wykonywania map akustycznych, przy czym:

- dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, obowiązek wykonania map spoczywa na staroście (prezydencie miasta na prawach miasta),
 - dla dróg publicznych o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów oraz linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 tys. pociągów rocznie, obowiązek wykonania map spoczywa na zarządcach danych odcinków dróg i linii kolejowych.
- Mapy akustyczne sporządza się co 5 lat.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie realizuje zadania związane z pomiarem i oceną hałasu emitowanego przez źródła komunikacyjne i przemysłowe zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2016-2020” w ramach podsystemu monitoringu hałasu. Pomiary hałasu prowadzone są w oparciu o rozporządzenie MŚ z dnia 16 czerwca 2011 roku w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz. U. z 2011 Nr 140, poz .824 z późn. zm.). Przekroczenia wartości dopuszczalnych wykonywane są według Rozporządzenia MŚ z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112 z późn. zm.).

W roku 2015 na sieciach dróg krajowych oraz wojewódzkich został przeprowadzony Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który stanowi podstawowe źródło informacji o ruchu drogowym w Polsce.

Najważniejsze wielkości ruchu drogowego określone na podstawie GPR:

- 0 Średni Dobowy Ruch Roczny (SDRR)
- 1 Średni Dobowy Ruch Letni (SDRL) (tylko drogi krajowe)
- 2 Średni Dobowy Ruch Zimowy (SDRZ) (tylko drogi krajowe)
- 3 Średni Ruch Dzienny/ Wieczorny/ Nocny (SRD/ SRW/ SRN) (dla dróg wojewódzkich w ograniczonym zakresie),
- 4 Wskaźniki wzrostu ruchu

5 Rodzajowa struktura ruchu

Kategorie pojazdów, które były rejestrowane podczas GPR: motocykle, samochody osobowe, lekkie samochody ciężarowe (dostawcze), samochody ciężarowe bez przyczep, samochody ciężarowe z przyczepami/ naczepami, autobusy, ciągniki rolnicze oraz rowery.

Generalny Pomiar Ruchu w roku 2015 został przeprowadzony na istniejącej sieci dróg krajowych (w tym także na odcinkach autostrad koncesyjnych), z wyjątkiem tych odcinków dróg, które znajdują się w miastach na prawach powiatu. Pomiary przeprowadzono na sieci drogowej o długości 18022 km, w 1952 punktach pomiarowych.

Punkty pomiaru średniego dobowego pomiaru ruchu na terenie Gminy Przasnysz lub w najbliższym sąsiedztwie przedstawia tebele 15, a wyniki pomiaru na drodze krajowej 57 na terenie Gminy Przasnysz przedstawia tabela 14.

Tabela 14. Wykaz odcinków pomiarowych na terenie Gminy Przasnysz lub na najbliższym sąsiedztwie w generalnym Pomiarze Ruchu Drogowego średniego dobowego ruchu na drodze krajowej 57 w 2015 roku

Nr punktu pomiaru	Pikietaż pkt początk.	Pikietaż pkt końcowy	Długość	Nazwa	Typ	Pikietaż	Miejsco wość
11202	138,205	147,892	9,687	Mchowo-Przasnysz	G	146,5	Przasnysz
11203	147,892	250,600	2,708	Przasnysz-przejście	H	148,5	Przasnysz
11204	150,600	169,768	19,168	Przasnysz	G	161,1	Krasiniec

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu w 2015 r. wykaz odcinków pomiarowych w GPR

Tabela 15. Pomiar średniego dobowego ruchu na odcinkach na terenie Gminy Przasnysz lub na najbliższym sąsiedztwie w generalnym Pomiarze Ruchu Drogowego średniego dobowego ruchu na drodze krajowej 57 w 2015 roku

Nr punktu pomiaru	Pojazdy siln. ogółem	Motocykle	Sam. os. mikrobusy	Lekkie sam. cięż.	Samoch. cięż. bez przycz.	Samoch. cięż. z przycz.	autobusy	Ciągniki roln.	rowery
	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/ dob
11202	4846	33	3773	415	196	376	42	11	21
11203	8988	56	7049	700	282	782	105	14	398
11204	3868	41	2798	303	156	482	73	15	70

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu w 2015 r. i Średni Dobowy Ruch Roczny (SDRR) w 2015 r. na drogach krajowych

Tabela 16. Wykaz odcinków pomiarowych na terenie Gminy Przasnysz lub w najbliższym sąsiedztwie w Generalnym Pomiarze Ruchu Drogowego średniego dobowego ruchu na drodze wojewódzkiej 544 w 2015 roku

Nr punktu pomiaru	Pikietaż pkt początk.	Pikietaż pkt końcowy	Długość	Nazwa	Typ	Pikietaż	Miejscowość
14015	94,825	113,384	18,559	Grudusk-Przasnysz	P	98,100	Wiśniewo
14016	113,384	116,048	2,664	Przasnysz-przejście	M	114,400	Przasnysz
14017	116,048	153,016	36,968	Przasnysz-Nowa Wieś	W	117,100	Karwacz

Źródło: Wykaz odcinków pomiarowych na drogach wojewódzkich w 2015 roku. Generalny Pomiar Ruchu w 2015 roku

Tabela 17. Pomiar średniego dobowego ruchu na odcinkach na terenie Gminy Przasnysz lub w najbliższym sąsiedztwie w generalnym Pomiarze Ruchu Drogowego średniego dobowego ruchu na drodze wojewódzkiej 544 w 2015 roku

Nr pkt pom	Pojazdy siln.ogółem	Moto cykle	Sam.os. mikrobusy	Lekkie sam.cięż	Samoch.cięż. bez przycz.	Samoch.cięż z przycz.	autobusy	Ciagniki roln.	rower ^y
	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob	poj/dob
14015	2041	12	1458	194	90	261	16	11	10
14016	3275	29	2960	164	56	43	13	14	10
14017	4044	17	2339	224	105	198	73	17	6

Źródło: Średni Dobowy Ruch Roczny (SDRR) na drogach wojewódzkich w 2015 roku. Generalny Pomiar Ruchu w 2015 roku

W przypadku drogi wojewódzkiej 617 Ciechanów - Przasnysz nie prowadzono pomiarów średniego dobowego ruchu drogowego na obszarze Gminy Przasnysz ani w sąsiedztwie. Pomiaru były prowadzone w punktach pomiarowych w Ciechanowie i w

Dzboniu.

Na terenie Gminy Przasnysz nie prowadzono w ostatnich latach pomiarów hałasu. Do głównych źródeł hałasu, jak wskazano wyżej, zaliczyć można transport (hałas drogowy, lotniczy, kolejowy, tramwajowy itd.), działalność gospodarczą (hałas przemysłowy) oraz rozrywkę i rekreację.

W tabeli 18 wykazano poziomy dźwięku, jakie emitują wybrane środki transportu.

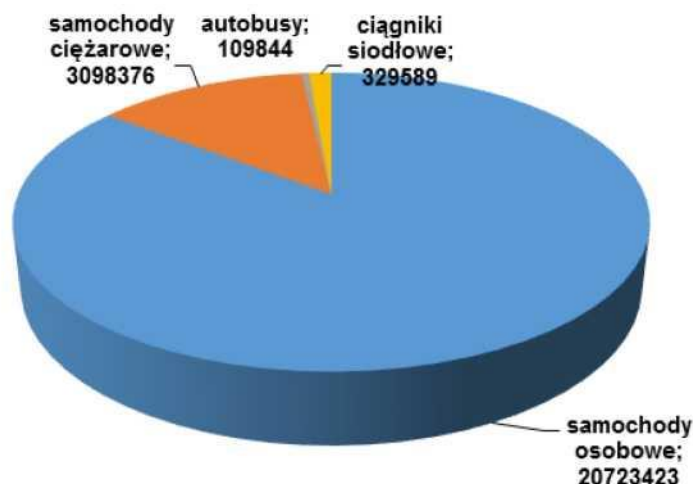
Tabela 18. Poziom dźwięku emitowany przez wybrane środki transportu

Środek transportu	Emitowany poziom dźwięku
Motocykl	78-87 dB
Samochód osobowy	74-85 dB
Samochód ciężarowy	83-93 dB
Autobus	86-92 dB
Ciągnik rolniczy	85-92dB
Tramwaj	70-95 dB
samolot	74-108 dB
Pociąg	79-95 dB

Źródło: Leśnikowska-Matusiak I., Wnuk A., Zagrożenie hałasem w ruchu drogowym [w] Logistyka 6/2014.

Biorąc pod uwagę rozwój środków transportu zaznaczyć należy, że liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników wykazuje tendencję wzrostową. W końcu 2015 roku zarejestrowanych ich było ponad 24,2 mln. Największy udział w ogólnej liczbie pojazdów samochodowych stanowiły samochody osobowe (85,4%), natomiast najmniejszy - autobusy (ok. 0,5%). Strukturę zarejestrowanych pojazdów samochodowych w ujęciu ilościowym zaprezentowano Rysunku 14.

Rysunek 14. Liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych w Polsce w 2015 roku. Stan na 31.XII.2015

Źródło: Transport drogowy w Polsce w latach 2014 i 2015, GUS, Warszawa 2017

5.2.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost poziomu średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym w Polsce powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków - zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w miastach gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie zagrożenia hałasem można zaliczyć wszelkiego rodzaju zdarzenia losowe powodujące nagłe zwiększenie emisji dźwięku.

Działania edukacyjne

Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej zagrożenia nadmiernym poziomem dźwięku, zwłaszcza przy nieustannie rosnącej ilości pojazdów mechanicznych, powinno być jednym z priorytetów jednostki samorządu terytorialnego. Ważnym krokiem w tym kierunku może być organizacja szkoleń, dla mieszkańców gminy, mających na celu propagowanie wiedzy na temat zagrożeń związanych z hałasem niwelowania ich skutków a także stref ciszy.

Monitoring środowiska

Monitoring poziomów dźwięku w województwie mazowieckim prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Badania obejmują okolice dróg o dużym natężeniu ruchu, okolice linii kolejowych oraz lotnisk.

5.2.5. Analiza SWOT

Zagrożenia hałasem	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Ryzyko nadmiernego hałasu dotyczy niewielkiego obszaru gminy. 2. Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu na terenie gminy.	1. Nadmierny poziom hałasu występuje na terenach położonych wzdłuż drogi krajowej 57 i dróg wojewódzkich nr 544 i 617.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Monitorowanie poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych z największym natężeniem ruchu. 2. Budowa ekranów akustycznych na obszarach narażonych na nadmierny poziom hałasu. 3. Dbanie o poprawny stan techniczny nawierzchni ciągów komunikacyjnych. 4. Uwzględnianie w Planie Zagospodarowania Przestrzennego odległości od potencjalnych źródeł hałasu.	1. Niedostateczny poziom funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego. 2. Wzrost ilości pojazdów.

5.3. Pola elektromagnetyczne

5.3.1. Stan wyjściowy urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz, (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne),

0 inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Kwestie dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2019 r., poz. 2448), które weszło w życie 1 stycznia 2020 roku. Rozporządzenie określa zróżnicowane dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i miejsc dostępnych dla ludności poprzez wskazanie zakresów częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, do których odnoszą się poziomy pól elektromagnetycznych; dopuszczalnych wartości parametrów fizycznych, dla poszczególnych zakresów częstotliwości, do których odnoszą się poziomy pól elektromagnetycznych

5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Promieniowanie niejonizujące należy obecnie do powszechnych źródeł zanieczyszczenia środowiska. Powstaje ono w wyniku działania zespołów sieci i urządzeń elektrycznych będących w powszechnym użyciu (kuchenki mikrofalowe, telefony komórkowe, komputery, telewizory, lodówki itp.), urządzeń elektromedycznych do badań diagnostycznych i zabiegów fizykochemicznych, jak również stacji nadawczych, urządzeń energetycznych, telekomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych (pola w zakresie 0-300 GHz.) Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych i może powodować wystąpienie zaburzeń m.in. funkcji ośrodkowego układu nerwowego, narządów słuchu i wzroku. Do najważniejszych czynników mających wpływ na oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka (tzw. parametrów pola) należą: odległość od źródła promieniowania, natężenie pola elektromagnetycznego i czas przebywania w tym polu (tzw. czas ekspozycji).

Na terenie gminy Przasnysz źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

o linie i stacje elektroenergetyczne wysokich, średnich i niskich napięć,

- 1 urządzenia radiokomunikacyjne,
- 2 radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Źródła pól elektromagnetycznych stanowią linie elektroenergetyczne średniego i wysokiego napięcia (110 kV, 220 kV) oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne.

Przez teren Gminy Przasnysz przebiegają linie energetyczne średniego i niskiego napięcia dwie napowietrzne linie przesyłowe (i stacje elektroenergetyczne) o napięciu 110kV, relacji: Przasnysz - Ostrołęka o długości ca12,0 km i Przasnysz - Ciechanów o

długości ca 5,50 km, 0 nie przesyłowe średniego i niskiego napięcia (o niskim zasięgu i stopniu oddziaływania).

Z punktu widzenia ochrony środowiska znaczenie mają linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110 KV i wyższych (dla których wyznaczone są strefy bezpieczeństwa). Negatywne oddziaływanie elektromagnetyczne stacji zwykle nie wykracza poza granice zajmowanego przez nie terenu. Natomiast uciążliwość linii mieści się w strefach ochronnych, których maksymalny zasięg wynosi: 12 m dla linii 110 kV do 24 m dla 400 kV licząc od osi skrajnych przewodów.

Na terenie gminy Przasnysz znajduje się również szereg punktowych źródeł promieniowania niejonizującego, na które składają się: stacje bazowe telefonii komórkowych, a także urządzenia będące w dyspozycji straży pożarnej i ośrodków medycznych. Są one instalowane w miejscach niedostępnych dla ludzi, na wysokich kominach i specjalnych masztach. Zasięg ich oddziaływania jest poza miejscem stałego pobytu ludzi (obiekty bezobsługowe). Czasowo przebywają tam ludzie przeprowadzający okresowe konserwacje

Rysunek 15. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej w województwie mazowieckim. Anteny sektorowe.

Źródło: www.wios.warszawa.pl

Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie Gminy Przasnysz

Na terenie gminy Przasnysz według Wykazu obowiązujących pozwoleń wydanych dla stacji bazowych telefonii komórkowej, pracujących w technologii E-

GSM, GSM900, GSM1800, UMTS, LTE oraz stacji wykorzystujących technologię wg stanu na dzień 27.01.2020 r. CDMA - źródło bip.uke.gov.pl.) na terenie Gminy Przasnysz znajduje się stacja telefonii komórkowej we Mchowie (POLKMTEL SA) GSM 900. Ponadto kilka stacji znajduje się w pobliskim Przasnyszu.

Elektroenergetyka

Dystrybucją energii elektrycznej na terenie gminy Przasnysz zajmuje się PGE Dystrybucja SA Rejon Energetyczny Ostrołęka. Przez teren Gminy Przasnysz przebiegają linie energetyczne średniego i niskiego napięcia dwie napowietrzne linie przesyłowe (i stacje elektroenergetyczne) o napięciu 110kV relacji: Przasnysz - Ostrołęka o długości ca 12,0 km, Przasnysz - Ciechanów o długości ca 5,50 km i Przasnysz - Chorzele (Brzeski Kołaki) o długości ca 7,2 km, linie przesyłowe średniego i niskiego napięcia (o niskim zasięgu i stopniu oddziaływania).

5.3.3. Monitoring poziomu pola elektromagnetycznego

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zgodnie z art. 123 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019, poz 1396 t.j.). Zakres i sposób prowadzenia badań pomiarowych PEM określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007, Nr 221, poz. 1645). Monitoring prowadzony jest od 2008 r. na terenie każdego z województw w 135 punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk) w ciągu 3 lat pomiarowych, tj. w 45 ppk w każdym roku. Zgodnie z wytycznymi rozporządzenia punkty rozlokowane są na trzech reprezentatywnych, dostępnych dla ludności terenach na obszarze województwa:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. (15 punktów);
- w pozostałych miastach (15 punktów);
- na terenach wiejskich (15 punktów).

W powiecie prasnyskim pomiar wykonywany jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w jednym punkcie położonym w Przasnyszu na skrzyżowaniu ul. Piłsudskiego i ul. 3 Maja (współrzędne punktów: długość 20° 52'30" szerokość 53° 1'9"). Z wyników pomiarów monitoringu za 2018 rok wynika, że podczas pomiarów w dniu 17.10.2018 r. przy niepewności 0,07 ustalono wynik 0,3 V/m, a średnia wyniosła 0,4753333V/m. Wartość dopuszczalna poziomu pól elektromagnetycznych dla częstotliwości objętych monitoringiem (co najmniej 3MHz—3GHz) wynosi 7V/m.

5.3.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów a w konsekwencji negatywny wpływ na ludność oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie PEM można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie urządzeń powodujące nadmierną emisję promieniowania mogącą negatywnie wpłynąć na środowisko oraz organizmy żywe.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne na terenie gminy powinny skupić się na zwiększeniu świadomości mieszkańców na temat zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz urządzeniami, które takie promieniowanie emitują.

Monitoring środowiska

Monitoring poziomów PEM w województwie mazowieckim prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w rszawie. Badania prowadzi się w miastach o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys., w miastach o liczbie ludności poniżej 50 tys. oraz na terenach wiejskich.

5.3.5. Analiza SWOT

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych. 2. Niski poziom zagęszczenia potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego. 3. Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie gminy.	1. Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Stała kontrola istniejących oraz planowanych inwestycji mogących emitować promieniowanie elektromagnetyczne.	1. Wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emitory.

5.4. Gospodarowanie wodami

5.4.1. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Przasnysz położony jest w obrębie zlewni rzeki Węgiejki, która jest dopływem Orzyca należącego do zlewni rzeki Narew. Rzeka Węgiejka przepływa przez obszar gminy z północnego zachodu na południowy wschód odcinkiem ok. 20 km, następnie wpada do Orzyca w pobliżu wsi Młodzianowo (gmina Płoniawy Bramura). Dolina rzeki z lekko zaznaczonym tarasem zalewowym o szerokości koryta od 100 do 150 m w górnym odcinku, a 500 m w dolnym i ograniczona jest łagodnymi zboczami. W dolnym odcinku rzeki dolinki boczne składają się z licznych meandrów oraz oczek wodnych, co powoduje, że są to tereny podmokłe i zabagnione.

W rejonie Dobrzankowa do Węgiejki wpływa największy jej dopływ, czyli rzeka Morawka. Długość rzeki na terenie gminy wynosi ok. 11 km, dlatego też rzeka ta odwadnia wschodnią część gminy. W miejscowości Karwacz na rzece Morawce znajduje się sztuczny zbiornik wodny (retencyjny) o powierzchni 10,2 ha. Jest on przeznaczony na cele rekreacyjne oraz rolne - pełni funkcję nawadniania podsiąkowego.

Pozostałe dopływy Węgiejki są niewielkimi strugami, zazwyczaj włączonymi w system rowów melioracyjnych, których łączna długość na terenie miasta i gminy Przasnysz wynosi ok. 217 km. W celu poprawy warunków produkcji rolnej zmeliorowano głównie południowo-zachodnią i zachodnią część gminy. System melioracyjny obejmuje ok. 44% powierzchni gminy. Na terenie gminy występują również stawy - zbiorniki wodne niezwiązane z rzekami. Stawy na terenie gminy to dwa w Gostkowie, dwa w Mchowie, dwa w Golanach i jeden w Kijewicach.

W okresie wiosennym jak również i jesiennym ciek często występują z koryt, co powoduje zalanie okolicznych pól uprawnych i łąk. Natomiast w okresie letnim koryta wielu cieków wysychają.

W rejonie Dobrzankowa do Węgiejki wpływa największy jej dopływ, czyli rzeka Morawka. Długość rzeki na terenie gminy wynosi ok. 11 km, dlatego też rzeka ta odwadnia wschodnią część gminy. W miejscowości Karwacz na rzece Morawce znajduje się sztuczny zbiornik wodny (retencyjny) o powierzchni 10,2 ha. Jest on

przeznaczony na cele rekreacyjne oraz rolne - pełni funkcję nawadniania podsiąkowego.

5.4.2. Jakość wód powierzchniowych

Zasady oceny jakości wód powierzchniowych reguluje Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U z 2019 r., poz. 2149), które weszło w życie z znacznej części z dniem 8 listopada 2019 roku.

Badania i ocena jakości wód powierzchniowych w ramach PMS wynika z art. 349 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268, z późn. zm.), przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska.

Celem wykonywania badań jest dostarczenie wiedzy o stanie wód, koniecznej do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniem. Działania te powinny zapewnić ochronę przed eutrofizacją spowodowaną wpływem źródeł bytowo-komunalnych i rolniczych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego. Monitoring oraz działania planowane i realizowane są zgodnie z sześcioletnim cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327 z 22.12.2000, str. 173, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdział 15, tom 5, str. 275-346) zwanej Ramową Dyrektywą Wodną.

Wyniki badań, oprócz realizacji wyżej określonego celu podstawowego, służą także do wypełnienia przez Polskę obowiązków sprawozdawczych wobec Komisji Europejskiej (raporty, o których mowa w Ramowej Dyrektywie Wodnej 2000/60/WE oraz dyrektywie 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych), a także zobowiązania Polski wynikające ze współpracy z Komisją Helsińską oraz Europejską Agencją Środowiska.

W ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych - wody śródlądowe, wody przejściowe i przybrzeżne, realizowane są następujące zadania:

- 1) badania i ocena stanu rzek, w tym zbiorników zaporowych,
- 2) badania i ocena stanu jezior,
- 3) badania i ocena jakości osadów dennych w rzekach i jeziorach,
- 4) badania i ocena stanu wód przejściowych i przybrzeżnych,
- 5) badania elementów hydromorfologicznych dla potrzeb oceny stanu ekologicznego wód powierzchniowych,
- 6) wdrażanie wymagań znowelizowanej dyrektywy 2008/105/WE w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej.

Na terenie gminy Przasnysz nie ma dużych zakładów przemysłowych, a lokalne emisje zanieczyszczeń do powietrza mogą być związane z domowymi paleniskami. Jest to gmina typowo rolnicza i zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych będzie nawożenie pól gnojowicą, a także ścieki komunalne.

W sporządzonej przez GIOŚ ocenie stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2017-2018, stan rzeki Węgierki w klasyfikacji stanu, potencjału ekologicznego w 2018 r. oceniono jako umiarkowany stan ekologiczny klasa 2.

5.4.3. Wody Podziemne

W obrębie gminy wody wgłębne występują w utworach wodonośnych trzeciorzędu i czwartorzędu. Podstawowe znaczenie ma poziom czwartorzędowy, ze względu na największe zasoby, najłatwiejszą ich odnawialność, a także najpłytsze występowanie. Charakteryzuje się zmienną głębokością występowania (50-150 m), jak również różną miąższością, wydajnością uzyskiwaną z poszczególnych ujęć oraz zróżnicowanym stopniem izolacji.

Znaczne zasoby wód związane są z dolinami oraz pradolinami rzek, co powoduje narażenie na kontakty z silnie zanieczyszczonymi wodami rzek (migracja zanieczyszczeń do warstw wodonośnych).

Wody podziemne są źródłem dobrej jakości wody na potrzeby ludności (cele konsumpcyjne oraz potrzeby gospodarcze). Zanieczyszczenia do wód podziemnych migrują w związku z przepuszczalnością stropu warstwy wodonośnej zarówno z terenów zurbanizowanych, obszarów upraw rolniczych jak i składowisk odpadów.

Na terenie gminy pierwszy poziom wód podziemnych występuje często na głębokości mniejszej niż 5 m. Na obszarach dolin rzecznych głębokość występowania wód gruntowych uzależniona jest od poziomu wód w ciekach i znajduje się już na głębokości 0,5-1,5 m p.p.t. I poziom wodonośny posiada wody niskiej jakości, dlatego też nie powinny stanowić one podstawy zaopatrzenia w wodę na cele bytowo-

gospodarcze. Wody zanieczyszczone są związkami azotu i fosforu pochodzenia rolniczego oraz zanieczyszczeniami z zabudowy mieszkaniowo-gospodarczej. Ze względu na powyższą sytuację postanowiono o budowie wodociągu oraz rozprowadzaniu sieci wodociągowej w trybie zadania priorytetowego. Jednakże dostępność wodociągu oznacza zwiększoną ilość ścieków, które powstają w gospodarstwach domowych. Finalnie ścieki o różnym stopniu oczyszczenia trafiają do wód powierzchniowych, gleb lub do wód podziemnych. Dlatego też wskazane jest, aby równocześnie powstawały systemy odprowadzania i utylizacji ścieków- kanalizacja i oczyszczalnie wiejskie lub sprawny system opróżniania szczelnych zbiorników ściekowych (szamb) z wywozem do gminnej bądź miejskiej oczyszczalni w Przasnyszu.

Wody II poziomu wodonośnego można zaobserwować na głębokości od kilkudziesięciu do ponad 100 m p.p.t. i odznaczają się dość dobrą jakością. Ze względu na brak naturalnej izolacji gruntowej z utworów trudno przepuszczalnych, wody te są również narażone na zanieczyszczenia.

Obszar całej gminy znajduje się poza strefami ochronnymi krajowych zbiorników wód podziemnych. Na obszarze Wysoczyzny Ciechanowskiej w piaskach lodowcowych podścielonych gliną, występują wody wierzchówkowe zalegające na głębokości od 1 do 2,5 m p.p.t. Ich poziom ulega wahaniom, ponieważ jest zależny od warunków atmosferycznych.

5.4.4. Jakość wód podziemnych

Monitoringiem jakości wody objęta jest rzeka Węgiełka, jednakże punkt pomiarowy nie znajduje się w powiecie przasnyskim, tylko w powiecie makowskim. Według danych z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie rzeka Węgiełka w 2010 roku miała potencjał ekologiczny umiarkowany (III). Parametry jakości wód powierzchniowych są niezgodne z określonymi normami, dotyczą zawartości związków azotu, fosforu oraz miano bakterii coli.

Największe zagrożenia dla wód podziemnych związane są z niewłaściwym stosowaniem i składowaniem nawozów mineralnych, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. W mniejszym stopniu wody narażone są na zanieczyszczenia komunalne, powstające w wyniku zrzutu z oczyszczalni ścieków bądź nieszczelnych szamb. Kolejnym zagrożeniem dla poziomu warstw wodonośnych jest nieczynne składowisko odpadów w Oględzie, które mieści się w dawnym wyrobisku żwirów i przecina pierwszy poziom wodonośny. Niestety składowisko nie jest wyposażone w materiały uszczelniające dno i skarpy oraz instalację do ujmowania odcieków i gazu składowiskowego. Brak poszczególnych elementów zabezpieczających umożliwia infiltrację zanieczyszczeń. Największą wydajnością charakteryzują się warstwy

wodonośne w rejonie Mirowa, gdzie wydajność otworu wynosi ok. 133m³/h. W innych rejonach gminy wydajność wynosi 10 - 50 m³/h, jednak potrzeby gminy w zakresie pozyskiwania wody pitnej są zabezpieczone.

Obszar całej gminy Przasnysz znajduje się w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 Subniecka Warszawska, który nie posiada opracowanej dokumentacji hydrogeologicznej. Jest to ośrodek porowy, który powstał w paleogenie i neogenie, średnia głębokość ujęć wynosi 160 m, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne 250 tys. m³/dobę. Cała gmina znajduje się także w obrębie jednolitej części wód podziemnych nr 50, gdzie wody słodkie występują na głębokości ok. 300-400 m.

5.4.5. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Przewidywane jest skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Planowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Osiągnięcie tego planowane jest poprzez zreformowanie struktur gospodarki wodnej z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu, opracowanie i wdrożenie metod oceny ryzyka powodziowego i ryzyka podtopień, odpowiednie zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wody zależnych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w zakresie gospodarowania wodami należą powódzie, podtopienia oraz susze.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące gospodarowania wodami powinny dotyczyć zagadnień takich jak: racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochrona wód przed zanieczyszczeniami oraz zwiększenie świadomości na temat wpływu rolnictwa na stan wód.

Monitoring środowiska

Monitoring wód powierzchniowych w województwie mazowieckim prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Wykonawcą monitoringu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PSH). Kontrolą sytuacji hydrologicznej zajmuje się również Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

5.4.6. Analiza SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI	
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Pełne skanalizowanie obszaru gminy.	1. Podatność wód na zanieczyszczenie.
2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie.	2. Spływ powierzchniowy zanieczyszczonych wód z terenów rolniczych.
3. Stosowanie dobrych praktyk rolniczych, ograniczanie nawożenia.	3. Przedostawanie się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z dzikich składowisk odpadów, nieszczelnych zbiorników bezodpływowych i kanalizacji.
4. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych.	
5. Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie prawidłowego użytkowania wód podziemnych.	
6. Ochrona ujęć wód podziemnych.	

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Przasnysz eksploatuje 4 własne ujęcia wód podziemnych zlokalizowane w miejscowościach: Leszno, Szla, Helenowo Nowe oraz Mchowo, z których uzdatniona w procesach odżelaziania i odmanganiania woda dostarczona jest do 44 miejscowości gminnych.

Gmina Przasnysz uzyskała pozwolenie wodnoprawne na:

1. pobór wody z ujęcia wód podziemnych w m. Helenowo Nowe (nr ew. działki 104/2) z utworów czwartorzędowych , w ilości:

$$Q_{\max h} = 56,0 \text{ m}^3 / \text{h}$$

$$Q_{\text{śr. d}} = 672,0 \text{ m}^3 / \text{d}$$

$$Q_{\max \text{ roczne}} = 245\,280 \text{ m}^3 / \text{rok}$$

Woda pobierana jest z ujęcia wody składającego się z 2 studni:

Studnia nr 1 (N 52°57'58 ; E 21°00'32) o głębokości 79 m o zasobach 75 m³/h przy S=5,0 m,

Studnia nr 2 (N 52°57'58 ; E 21°00'32) o głębokości 76 m o zasobach 80 m³/h przy S=4,0 m,

o zasobach eksploatacyjnych ujęcia w kat. „B” $Q_{\text{eksp}} = 80 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 4,0 \text{ m}$ zatwierdzonych decyzją SGK-VI-2/8530/51/89 z dnia 30 grudnia 1989 r. przez Urząd Wojewódzki w Ostrołęce.

◆ **Wprowadzanie do ziemi wód popłucznych ze SUW w m. Helenowo Nowe poprzez**

wylot do rowu melioracji szczegółowej A-3 na działkach nr. ew. 93 i 94, w ilości:

$$Q_{\text{śr. d}} = 14,06 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max roczne}} = 5 \text{ 118,36 m}^3/\text{rok}$$

Dopuszczalne wartości zanieczyszczeń w odprowadzonych wodach popłucznych nie mogą przekraczać wartości określonych w zał. Nr 4 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

2. pobór wody z ujęcia wód podziemnych w m. Mchowo (nr ew. działki 60/1,60/2) z utworów czwartorzędowych , w ilości:

$$Q_{\text{max h}} = 21,0 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{śr. d}} = 235,8 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max roczne}} = 86 \text{ 067 m}^3/\text{rok}$$

Woda pobierana jest z ujęcia wody składającego się z 3 studni:

Studnia nr 1 (N 53° 04' 07" ; E 20° 51' 33") zlokalizowana na dz. O nr ew. 60/2, o głębokości 94,0 m o zasobach 15 m³/h przy S=13,0 m,

Studnia nr 2 (N 53° 04' 07" ; E 20° 51' 34") zlokalizowana na dz. O nr ew. 60/2, o głębokości 101,0 m o zasobach 20 m³/h przy S=17,0 m,

Studnia nr 3 (N 53° 04' 08" ; E 20° 51' 34") zlokalizowana na dz. O nr ew. 60/1, o głębokości 98,0 m o zasobach 17 m³/h przy S=23,0 m,

o zasobach eksploatacyjnych ujęcia w kat. „B” $Q_{\text{ekspl}} = 37 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 17,0\text{-}25,0$ zatwierdzonych decyzją GT-VIII-8530/18/82 z dnia 14 maja 1982 r. przez Urząd Wojewódzki w Ostrołęce.

Wprowadzanie do ziemi wód popłucznych ze SUW w m. Mchowo poprzez wylot do rowu melioracji szczegółowej „A” na działkach nr. ew. 52, w ilości:

$$Q_{\text{śr. d}} = 3,18 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max roczne}} = 1 \text{ 160,7 m}^3/\text{rok}$$

§ pobór wody z ujęcia wód podziemnych w m. Szla (nr ew. działek 520/1) z utworów czwartorzędowych , w ilości:

$$Q_{\text{max h}} = 65,0 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{śr. d}} = 974,4 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max roczne}} = 355 \text{ 656 m}^3/\text{rok}$$

Woda pobierana jest z ujęcia wody składającego się z 2 studni:

Studnia nr 1 (N 53° 04' 53" ; E 20° 57' 50") o głębokości 51 m o zasobach 57 m³/h przy S=6,0 m,

Studnia nr 2 (N 53° 04' 54" ; E 20° 57' 50") o głębokości 52 m o zasobach 20 m³/h przy S=6,0 m,

Dopuszczalne wartości zanieczyszczeń w odprowadzonych wodach popłucznych nie mogą przekraczać wartości określonych w zał. Nr 4 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, w szczególności:

zawiesiny ogólne - 35 mg/dm³

żelazo ogólne - 10mg/dm³.

Ustanowiono strefę ochrony sanitarnej bezpośredniej ujęcia wody zlokalizowanego w m. Mchowo (nr ew. działek 60/1,60/2,58) o promieniu 10 m od obudowy każdej studni w ramach istniejącego ogrodzenia.

o zasobach eksploatacyjnych ujęcia w kat. „B” $Q_{\text{eksp}} = 65 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 6,0 \text{ m}$
zatwierdzonych decyzją WOŚ-O/VI/7441/2/00 z dnia 19 czerwca 2000 r. przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie, Delegatura w Ostrołęce.

Wprowadzanie do ziemi wód popłucznych ze SUW w m. Szla poprzez wylot do rowu melioracji szczegółowej na działce nr. ew.607, w ilości:

$$Q_{\text{śr. d}} = 5,4 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max roczne}} = 1\,968,72 \text{ m}^3/\text{rok}$$

Dopuszczalne wartości zanieczyszczeń w odprowadzonych wodach popłucznych nie mogą przekraczać wartości określonych w zał. Nr 3 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

4. pobór wody podziemnej z gminnego ujęcia, zlokalizowanego na dz. Nr ew. 530 w miejscowości Leszno wód , w ilości:

$$Q_{\text{max h}} = 27,5 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{śr. d}} = 444 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max roczne}} = 162\,060 \text{ m}^3/\text{rok}$$

Woda pobierana jest z ujęcia wody składającego się z 2 studni:

Studnia nr 2 o głębokości 29 m

Studnia nr 3 o głębokości 28 m o zasobach 20 m³/h przy $S=6,0 \text{ m}$,

o zasobach eksploatacyjnych ujęcia w kat. „B” $Q_{\text{eksp}} = 27,5 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 4,2 \text{ m}$.

Łączna ilość wody surowej pobranej z ujęć należących do Gminy Przasnysz w 2019 r. - 575 919 m³ (575,9 dam 3) w tym:

- SUW Leszno - 147 286 m³,
- SUW Mchowo - 69 552 m³,
- SUW Helenowo Nowe - 147 586 m³,

- SUW Szla - 211 495 m³.

Dla mieszkańców 6 miejscowości tj. wsi Klewki, Obręb, Mirów, Kijewice, Brzezice i Sierakowo Gmina Przasnysz wodę kupuje po cenach hurtowych od Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Przasnyszu i dostarczana własną siecią wodociągową do odbiorców. W 2019 r. Gmina Przasnysz zakupiła od MZGK i M w Przasnyszu - 75 434 m³ (75,4 dam³).

5. wprowadzanie wód płynących do zlewni z SUW Leszno

Do rowu melioracyjnego „A” w km 0+400 na działce nr we. 154/1 w m. Leszno w ilości:

$$Q_{n\max} = 37,03 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{śr. od}} = 37,03 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max roczne}} = 11\,998 \text{ m}^3/\text{rok}$$

Dopuszczalne wartości zanieczyszczeń nie mogą przekraczać wartości Woda pobierana jest z ujęcia wody składającego się z 2 studni:

Z 11 miejscowości gminnych, tj. Klewki, Obręb, Mirów, Sierakowo, Leszno, Gostkowo, Dobrzankowo, Bogate, Wielodrzóż, Helenowo Stare i Karwacz, ścieki odprowadzane są gminną kanalizacją sanitarną do miejskiej oczyszczalni ścieków w Przasnyszu.

Sieć wodociągowa

W 2019 roku łączna długość sieci wodociągowej rozdzielczej wynosiła 220,2 km. Łączna ilość wody dostarczana do odbiorców z poszczególnych ujęć według stanu na 31.12.2019r. Wynosiła 524 879 m³ (524,9 dam³), w tym:

- SUW Leszno - 117 647 m³,
- SUW Mchowu - 51 086 m³,
- SUW Helenowo Nowe - 101 547 m³,
- SUW Szla - 199 638 m³
- MZGK i M w Przasnyszu - 54 961 m³ z czego:
- gospodarstwom domowym i indywidualnym gospodarstwom rolnym - **518,9 dam³**;
- na cele produkcyjne - **4,9 dam³**;
- pozostałe cele - **1,1 dam³**.

Ilość przyłączy wodociągowych według stanu na 31.12.2019 r. wynosiła **1919 szt.**, w tym do budynków mieszkalnych i zbiorowego zaopatrzenia podłączonych do gminnej sieci wodociągowej - **1862 szt.**

5.5.2. Odprowadzanie ścieków sanitarnych

W 2019 r. długość sieci kanalizacji sanitarnej, której właścicielem jest Gmina Przasnysz wynosiła 94,2 km, w tym 58,6 km kanalizacji grawitacyjnej i 35,6 km kanalizacji tłocznej. Z kanalizacji sanitarnej korzysta 882 odbiorców. Sieć uzupełnia ją przepompownie ścieków- 42 szt., w tym 31 szt. przepompowni tj. przepompownie w Dobrzankowie (5 szt.), Bogatem (4 szt.), Wielodrożu - 1 szt. , Helenowie Starym -2 szt, w Obrębie (2 szt.), Klewkach (1 szt.), w Mirowie - (1 szt.), Sierakowie (1 szt.), Lesznie (2 szt.) i Gostkowie (3 szt.), Karwaczu (3 szt.), Starej Krępie (1 szt.), Grabowie (1 szt.), Mchowie (4szt.), objęte pełnym monitoringiem gprs oraz 13 szt. pompowni ścieków przydomowych, 5 studni pomiarowych (z przepływomierzami). Kanalizacja zlokalizowana jest na terenie gminy Przasnysz w miejscowościach Klewki, Obrąb, Mirów, Dobrzankowo, Bogate, Wielodroź, Helenowo Stare, Gostkowo, Leszno, Sierakowo, Karwacz, Mchowo, Grabowo, Stara Krępa, Nowa Krępa i na terenie Przasnyskiej Strefy Gospodarczej w Sierakowie

Tabela 19. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Przasnysz

Wskaźnik	Jednostka	2019
Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	94,30
Długość sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej	km	58,60
Długość sieci kanalizacyjnej tłocznej	km	35,60
Długość przyłączy kanalizacyjnych	km	14,00
Łączna ilość odbiorców	szt	893
Przepompownie ścieków	szt	42
Przepompownie ścieków objęte pełnym monitoringiem	sz	31
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną - gospodarstwa domowe	m3	69 763
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną - inne cele	m3	3072

Na terenie miejscowości niewłączonych do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków nieczystości gromadzone są w podziemnych zbiornikach asenizacyjnych i za pomocą taboru asenizacyjnego wywożone do oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy pojawiają się przydomowe oczyszczalnie ścieków, należy jednak pamiętać o ich

odpowiedniej obsłudze w celu dbałości o środowisko naturalne. W 2018 r. na terenie gminy istniało 594 zbiorników bezodpływowych oraz 379 przydomowych oczyszczalni ścieków [wg. GUS stan na 31.12.2018 r.].

Oczyszczalnie ścieków obsługujące Gminę Przasnysz:

- oczyszczalnia ścieków sanitarnych w Mchowie - oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna o przepustowości Qdśr = 20 m³/d. dla RLM 200 wraz z rurociągami technologicznymi. Została wybudowana w ramach realizacji zadania inwestycyjnego „Budowa kanalizacji wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Mchowo” współfinansowanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wartość inwestycji - 1,6 mln zł. W jej zakres wchodziła budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej (2121 m) oraz ciśnieniowej (3559,5 m) wraz z przyłączami - łączna długość kanalizacji to zatem około 5680 m, budowa przepompowni ścieków (4 kpl. sieciowe oraz 5 lokalnych) i budowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków sanitarnych o przepustowości 20 m³/dzień wraz z instalacjami międzyobiektoowymi oraz urządzeniem wodnym odprowadzającym ścieki oczyszczone do odbiornika.

- oczyszczalnia ścieków sanitarnych w Grabowie - kompaktowa oczyszczalnia ścieków (300 RLM) o przepustowości 35 m³/dzień wraz z instalacjami międzyobiektoowymi i urządzeniem wodnym odprowadzającym ścieki oczyszczone do odbiornika obsługująca kanalizację w miejscowościach Stara Krępa, Nowa Krępa oraz Grabowo. Inwestycja w tych miejscowościach obejmuje sieć o łącznej długości około 6400 m (4577,7 m kanalizacji grawitacyjnej oraz 1823,2 m kanalizacji ciśnieniowej), 4 przepompownie ścieków (2 przepompownie sieciowe i 2 przepompownie lokalne) oraz oczyszczalnię. Inwestycja została zrealizowana również przy udziale środków WFOŚiGW.

W 2018 r. na terenie gminy Przasnysz zostały wybudowane 2 zbiorcze oczyszczalnie ścieków w miejscowości Mchowo i Grabowo wraz z siecią kanalizacyjną.

Ilość nieruchomości odprowadzających ścieki do zbiorczych oczyszczalni wyniosła z oczyszczalni Mchowo - 40 i z oczyszczalni Grabowo - 70. 783 nieruchomości odprowadzały ścieki do oczyszczalni MZGK i M w Przasnyszu.

Ilość odprowadzonych ścieków z nieruchomości z terenu gminy Przasnysz do zbiorczych oczyszczalni w 2019 r. wynosiła z oczyszczalni w Mchowie -1 665 m³ z Grabowa - 2 784 m³.

Gmina Przasnysz jest w trakcie realizacji zadania pn. ”Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Karwacz etap II i Zawadki”. W ramach zadania ma zostać budowana sieć kanalizacyjna grawitacyjna PVC 200 mm -2 963 m, PVC 160

mm - 465 m i ciśnieniowa PE 110 mm - 564 m oraz zostaną stworzone możliwości wykonania 39 przyłączy.

W 2019 r. w ramach w/w zadania została już wybudowana część sieć kanalizacyjnej grawitacyjnej o długości 985,6 m i w miejscowości Bartniki wybudowano fragment sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej PVC 200 - 69,5 m oraz sieć tłoczną PE90 - 29,5 m oraz 2 przyłącza. Planowana jest dalsza budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bartniki. Zgodnie z projektem powstać ma 5,425 km sieci kanalizacyjnej oraz 53 przyłącza.

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991 r., str. 4052, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 002, str. 26) zgodnie z określonymi w negocjacjach i zapisanymi w Traktacie Akcesyjnym terminami i okresami przejściowymi. W rozmowach przedakcesyjnych wynegocjowane zostały bowiem dostosowawcze okresy przejściowe na wprowadzenie przepisów ww. dyrektywy do końca 2015 r. Dlatego też, aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).

Program ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. Do chwili obecnej przeprowadzono pięć jego aktualizacji w latach: 2005, 2009, 2010, 2015 i 2017.

Zgodnie z aktualizacją KPOŚK 2017 aglomeracje zostały podzielone na trzy priorytety, w ramach których uwzględniono znaczenie inwestycji oraz pilność w zapewnieniu środków na ich realizację. Poniżej przedstawiono charakterystykę poszczególnych priorytetów:

Priorytet I

Aglomeracje o najwyższym priorytecie: powyżej 100 000 RLM, które spełniają przynajmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą 91/271/EWG a po realizacji planowanych działań, uzyskają lub utrzymują pełną zgodność z dyrektywą.

Priorytet II

Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. wywiązały się z warunków dyrektywy 91/271/EWG pod względem jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały

właściwy poziom zbiorczego systemu odbioru ścieków komunalnych, a pomimo tego planują dalsze prace w celu utrzymania oraz poprawy stanu środowiska.

Priorytet III

Aglomeracje, które w wyniku realizacji planowanych inwestycji, spełnią warunków dyrektywy 91/271/EWG pod względem jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały właściwy poziom zbiorczego systemu odbioru ścieków komunalnych po dniu 31 grudnia 2021 r.

Uzupełnieniem podziału na priorytety są następujące kategorie:

PP - aglomeracja poza priorytetem (nie spełniające wymogów dyrektywy 91/271/EWG ale planujące działania w tym kierunku) R5% - aglomeracje o niezwerifikowanej RLM Gmina Przasnysz, oprócz miasta Przasnysz i gminy Czernice Borowe, wchodzi w skład aglomeracji Przasnysz.

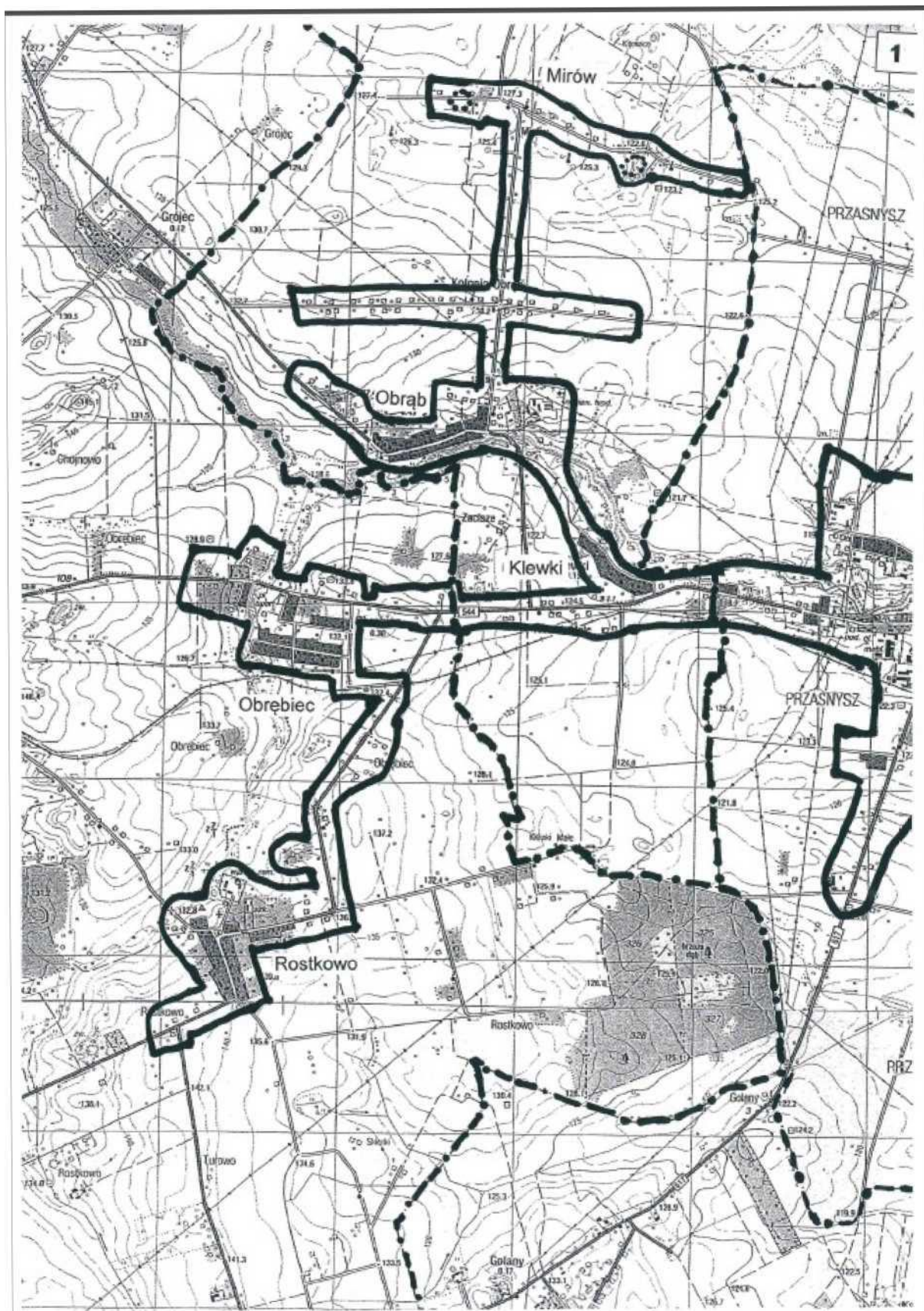
Tabela 20. Charakterystyka aglomeracji Przasnysz

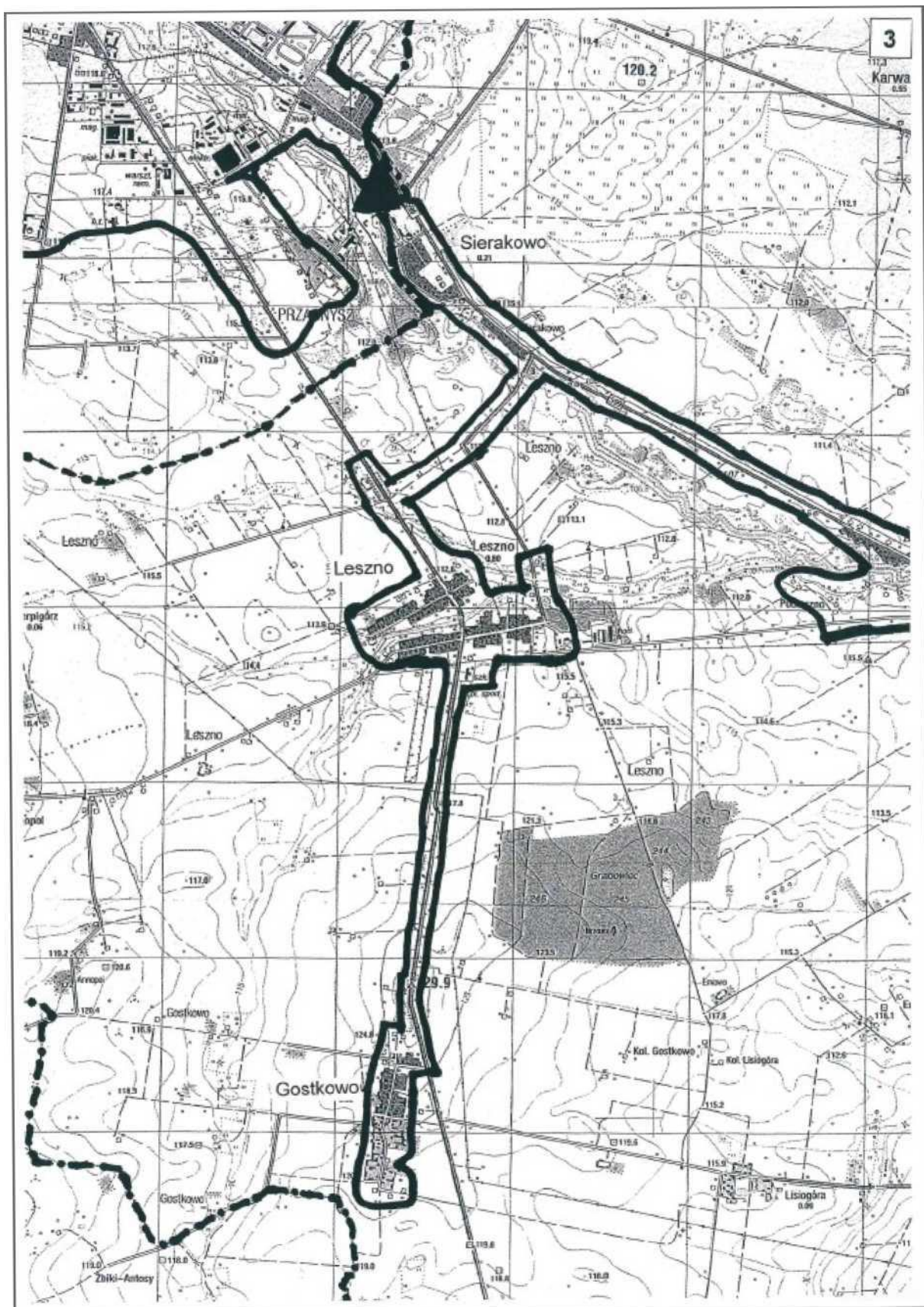
Charakterystyka	Aglomeracja Przasnysz
ID aglomeracji	PLMZ 039
RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującym	35 058

rozporządzeniem/uchwałą	
RLM rzeczywista	35 058
Liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	20 889
Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	20 359
Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	505
Liczba mieszkańców korzystających z systemów indywidualnych (przydomowych oczyszczalni ścieków)	20
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	5
Długość sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji [km] ogółem	145,6
	18,0
Liczba mieszkańców rzeczywistych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w roku sprawozdawczym	20 359

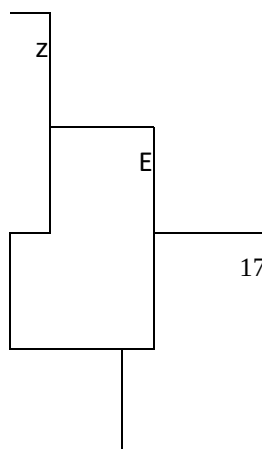
Źródło: Wykaz aglomeracji oraz przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017 - stan na 31.12.2016 r.

Rysunek 16. Mapa aglomeracji Przasnysz

Szkic położenia arkuszy:

Źródło: Załącznik do uchwały Nr 85/16 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 czerwca 2016 r

5.5.3. Zagadnienia horyzontalne Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany zachodzące obecnie w klimacie cechuje zwiększenie się gwałtowności zjawisk pogodowych. Częściej występują także skrajne zjawiska takie jak burze. Wiąże się to z dostarczeniem do sieci kanalizacyjnych dużych ilości wody w krótkim czasie. Infrastruktura może być nieprzygotowana na taką sytuację co może spowodować wydostawanie się wody, wraz z zanieczyszczeniami, z sieci kanalizacyjnej. Również przepustowość oczyszczalni ścieków może być niewystarczająca w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych. Aby zminimalizować efekty takich zjawisk należy brać je pod uwagę już na etapie planowania przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki wodno - ściekowej można zaliczyć wszelkiego rodzaju wycieki i awarie sieci kanalizacyjnej powodujące zanieczyszczenie środowiska. Ponadto istnieje zagrożenie przedostania ścieków przemysłowych do środowiska jak i sieci kanalizacyjnej. Przyczyną mogą być awarie w zakładach przemysłowych oraz awarie podczas transportu ścieków.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne na terenie gminy powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat roli sieci wodno-kanalizacyjnych w ochronie

wód oraz propagowaniu racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.

Monitoring środowiska

Monitoring jakości wód przeznaczonych do spożycia, w województwie mazowieckim prowadzony jest przez Wojewódzką Stację Sanitarno - Epidemiologiczną w Warszawie.

Badania jakości ścieków są natomiast prowadzone przez jednostki zarządzające oczyszczalniami ścieków oraz sieciami kanalizacyjnymi

5.5.4. Analiza SWOT

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dostęp do wodociągów wszystkich mieszkańców gminy 2. Systematyczne prace związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy Przasnysz.	1. Występowanie nieszczelnych zbiorników bezodpływowych. 2. Niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej. 3. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie. 2. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych. 3. Edukacja ekologiczna mieszkańców ze szczególnym naciskiem na zagadnienia dotyczące prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej.	1. Stale rosnąca liczba ludności, rozwój budownictwa jednorodzinnego i letniskowego, co wywołuje rosnący popyt na wodę pitną. 2. Negatywny wpływ zanieczyszczeń spoza obszaru gminy.

5.6. Zasoby geologiczne

5.6.1. Przepisy prawne

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2019

poz. 868 ze zm.).

Zgodnie z art. 21 ww. ustawy działalność w zakresie:

- 1) poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1, z wyłączeniem złóż węglowodorów,
 - 1a) poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
 - 2) wydobywania kopalin ze złóż,
 - 2a) poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złóż,
 - 3) podziemnego bezbiornikowego magazynowania substancji,
 - 4) podziemnego składowania odpadów,
 - 5) podziemnego składowania dwutlenku węgla-może być wykonywana po uzyskaniu koncesji
- może być wykonywana po uzyskaniu koncesji.

Art. 22 ww. ustawy opisuje, w jakich przypadkach stosownej koncesji udziela: Minister właściwy do spraw środowiska, Marszałek lub Starosta.

Uzyskanie koncesji nie jest konieczne w przypadku, gdy prowadzone działania służą zaspokojeniu potrzeb własnych osób fizycznych i spełniają odpowiedni warunki, gdyż zgodnie z „art. 4.1. Przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywie:

1. będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych
2. nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym;
3. nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

Ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania.

W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, ustala prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.

5.6.2. Stan aktualny

Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie gminy Przasnysz zestawiono w tabeli opracowanej na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego - Państwowego Instytut Badawczego.

Tabela 21. Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie gminy

Przasnysz

L.p.	Nazwa złoża piaski i żwiry	Stan zagosp. złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
1.	Mchowo I	E	797	670	62
2.	Grabowo	R	659	-	-
3.	Osówiec Szlechecki	R	291	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce stan na 31.12.2018 r. Państwowa Służba Geologiczna

Na terenie gminy Przasnysz znajdują się trzy udokumentowane złoża kopalin:

- Mchowo I - aktywne złożo piasku, położone na obszarze 6,35 ha, wydobywane odkrywkowo w systemie eksploatacji ścianowym, stratygrafia stropu: czwartorzęd, maksymalna głębokość spągu 15 m. Data rozpoczęcia eksploatacji 02.01.2010 r. Kierunek rekultywacji po zamknięciu złoża - rolniczy.

- Osówiec Szlachecki - złożo piasku, wydobywane odkrywkowo w systemie eksploatacji ścianowym, stratygrafia stropu: czwartorzęd, maksymalna głębokość spągu 18,30 m. Kierunek rekultywacji po zamknięciu złoża - rolniczy.

- Smoleń Trzcianka - aktywne złożo piasku ze żwirem, położone na obszarze 2,84 ha, wydobywane odkrywkowo w systemie eksploatacji ścianowym, stratygrafia stropu: czwartorzęd. Data rozpoczęcia eksploatacji 01.01.1988 r. Kierunek rekultywacji po zamknięciu złoża - leśny. W rejestrze obszarów górniczych znajdują się: •Mchowo 1 - powierzchnia: 19 978 m², nr w rejestrze 10-7/6/833, ustanowienie obszaru 2010.09.06 przez Starostę Powiatowego (decyzja Z1:ROŚ.6320-12/4/2010), likwidacja 2012.09.20 przez Starostę Powiatowego (decyzja Z1:ROŚ.6522.8.3.2012), organ nadzorujący Okręgowy Urząd Górniczy - Warszawa; Teren górniczy Mchowo 1 o powierzchni 22 535 m², został zniesiony 20.09.2012 r.

- Mchowo 1/1 - powierzchnia 63 454 m², położenie: działka nr 32/3, nr w rejestrze 10-7/10/989, ustanowienie 09.10.2012 przez Marszałka Województwa Mazowieckiego (decyzja NR:271/12/PŚ.G), organ nadzorujący Okręgowy Urząd Górniczy - Warszawa; Teren górniczy Mchowo 1/1 ma powierzchnię 63 454 m².

- Smoleń Trzcianka II - powierzchnia 55 652 m², nr w rejestrze 10-7/6/405, ustanowienie 06.01.1995 Wojewoda - UW w Ostrołęce (decyzja NR:1/95), zmiany: 22.09.2005 Wojewoda Mazowiecki (decyzja Z1:WŚR-O.7412/11/05), 07.01.2010 Marszałek Województwa Mazowieckiego (decyzja NR:4/10/PŚ.G), 22.03.2011 Marszałek Województwa Mazowieckiego (decyzja NR:65/11/PŚ.G), organ nadzorujący Okręgowy Urząd Górniczy - Warszawa.1 Teren górniczy Smoleń Trzcianka II ma powierzchnię 55 652 m².(źródło: Studium uwarunkowań

i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przasnysz

- uchwała Nr XXXII/242/2017 Rady Gminy Przasnysz z dnia 31 października 2017 r.)

Tereny, na których prowadzone były prace eksploatacyjne poddawane są procesom rekultywacji, stale monitoruje się wpływ eksploatacji kopalin na środowisko oraz stan wykorzystania zasobów surowców. Na terenie gminy Przasnysz oraz całego powiatu przasnyskiego przeciwdziała się występowaniu nielegalnego wydobycia kopalin na potrzeby lokalne.

5.6.3. Zagadnienia horyzontalne Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają również wpływ na wydobycie surowców. Do negatywnego wpływu zmian klimatycznych na przemysł wydobywczy należą głównie ekstremalne warunki pogodowe - powodzie, wiatry huraganowe, ulewy, deszcze marznące oraz długotrwałe zaleganie pokrywy lodowej.

Działania adaptacyjne w sektorze powinny być skupione wokół zagadnień związanych z:

- technicznymi i organizacyjnymi sposobami dostosowania infrastruktury,
- monitoringiem i wymianą informacji,
- podjęciem niezbędnych badań naukowych,
- prowadzeniem szkoleń i edukacji.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki kopalinami można zaliczyć wykorzystywanie terenów, zawierających bogactwa naturalne, na cele inne niż wydobywcze.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące gospodarki zasobami geologicznymi powinny dotyczyć głównie uświadamiania mieszkańcom gminy wagi wykorzystania

surowców naturalnych oraz realnego negatywnego wpływu na środowisko i mieszkańców gminy.

Monitoring środowiska

Nadzorem nad optymalnym zagospodarowaniem złóż kopalin oraz ograniczeniem uciążliwości oddziaływania przemysłu wydobywczego.

5.6.4. Analiza SWOT

ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

1. Udokumentowane złoża surowców mineralnych.	1. Zmiany środowiska glebowego w okolicach miejsca wydobywania zasobów mineralnych. 2. Istnienie wyrobisk powstających przy wydobywaniu kruszywa naturalnego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Ograniczenie zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska. 2. Obniżenie emisji pyłów do powietrza atmosferycznego. 3. Rekultywacja obszarów zdegradowanych.	1. Degradacja gleb. 2. Zmiany w stosunkach wodnych. 3. Brak planów rekultywacji i wykorzystania terenów po zakończeniu wykorzystywania złoża. 4. Pozyskiwanie surowców w nielegalny sposób.

5.7. Gleby

5.7.1. Stan aktualny

Gleby w gminie Przasnysz zaliczane są do mało zdegradowanych i zdewastowanych. Ze względu na przydatność rolniczą najżyźniejsze grunty występują na terenach południowo - zachodniej i zachodniej części gminy. Gleby najsłabsze, tj. V i VI kl. bonitacyjnej przeważają w części północnej i wschodniej (38,6%). Do gleb dobrych i bardzo dobrych (klasa II i III) należy 23,9% gleb gminy.

Na przeważającej części gminy występują gleby IV kl. (60,2%), charakterystyczne dla Wysoczyzny Ciechanowskiej. Jest to obszar o najwyższej przydatności rolniczej. Przepisy szczególne oraz plan zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz ogranicza wprowadzanie trwałej zabudowy na tych glebach, które zalicza się do chronionych. Grunty o słabszych klasach nie podlegają takiej ochronie, a ze względu na niską przydatność rolniczą wskazane są do zalesienia lub przeznaczone na cele nierolnicze. Na terenie gminy przeważają gleby utworzone na utworach polodowcowych: gleby bielcowe, powstałe na podłożu piaszczystym we wschodniej części pochodzenia leśnego, oznaczonej podatności na degradację. W południowej i południowo-wschodniej części dominują gleby urodzajne utworzone z gliny żwałowej oraz piasków glinowych i nąłowych, (gleby mułowo-torfowe i glejsowe).

Najczęściej występującą formą degradacji gleb (obok eksploatacji kruszywa) jest ich zakwaszenie (68% badanych powierzchni), co zmniejsza ich przydatność dla rolnictwa. Wskazane działania zapobiegające degradacji rolniczej to np. wapnowanie zakwaszonej gleby, przestrzeganie dawek stosowanych

nawozów i środków ochrony roślin.

Pomimo, że gleby w gminie (i w powiecie) zaliczane są w skali województwa do mało zdegradowanych i zdewastowanych, to dla utrzymania takiego stanu konieczne są działania dotyczące głównie rekultywacji wyrobisk i nieczynnych składowisk odpadów

Użytkowanie powierzchni ziemi

Grunty leśne na terenie gminy Przasnysz stanowią 2889 ha, w tym 1006 ha lasy publiczne, lesistość 15,7 % (wg GUS stan na 31.12.2018 r.). Dane statystyczne na temat struktury użytków rolnych zostały zestawione poniżej.

Tabela 22. Użytkowanie powierzchni ziemi rolnej na terenie gminy Przasnysz

Lp	Nazwa	Jednostka	Wielkość obszaru
1.	użytki rolne - razem	ha	4 403
2.	użytki rolne - grunty orne	ha	3 367
3.	użytki rolne - sady	ha	48
4.	użytki rolne - łąki trwałe	ha	329
5.	użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	438
6.	użytki rolne - grunty rolne zabudowane	ha	207
7.	użytki rolne - grunty pod stawami	ha	8
8.	użytki rolne - grunty pod rowami	ha	6

Zródło: GUS stan na 31.12. 2018 r.

5.7.2. Zagadnienia horyzontalne Adaptacja do zmian klimatu

Efektem przewidywanych zmian klimatycznych będzie wzrost częstotliwości oraz intensywności susz co będzie miało negatywny wpływ na gleby oraz rolnictwo. Wymagane będzie zintensyfikowane nawadnianie terenów dotkniętych suszami. Do działań adaptacyjnych będzie można zaliczyć wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne a także doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń gleb można zaliczyć brak stosowania tzw. „dobrych praktyk rolniczych”, zanieczyszczenia powstające podczas ruchu

komunikacyjnego, odprowadzanie ścieków do gleby oraz gromadzenie odpadów na dzikich wysypiskach.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące rolnictwa oraz zagospodarowania gleb powinny dotyczyć tematów takich jak dobre praktyki rolnicze, ochrona gleb, bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin oraz nawozów oraz ograniczanie erozji gleb. Szkolenia poruszające tematy rolnicze organizowane są przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Przasnyszu.

Monitoring środowiska

Monitoringiem jakości gleb zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Olsztynie oraz Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

5.7.3. Analiza SWOT

GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Lesistość gminy 15,7 %	1. Przewaga gleb o średniej i słabej jakości bonitacyjnej.
	2. Odprowadzanie przez mieszkańców nieoczyszczonych ścieków do gleby.
	3. Wyrzucanie odpadów komunalnych na porzucone użytki rolne(odłogi).
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej.	1. Zanieczyszczenia przy szlakach komunikacyjnych. 2. Nieprawidłowe praktyki rolnicze. 3. Degradacja gleb. 4. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi
2. Zwiększenie świadomości ekologicznej rolników.	
3. Ograniczenie użycia chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych.	
4. Zalesianie gleb o niskim potencjale rolnym.	
5. Uprawa roślin energetycznych.	
6. Przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb	

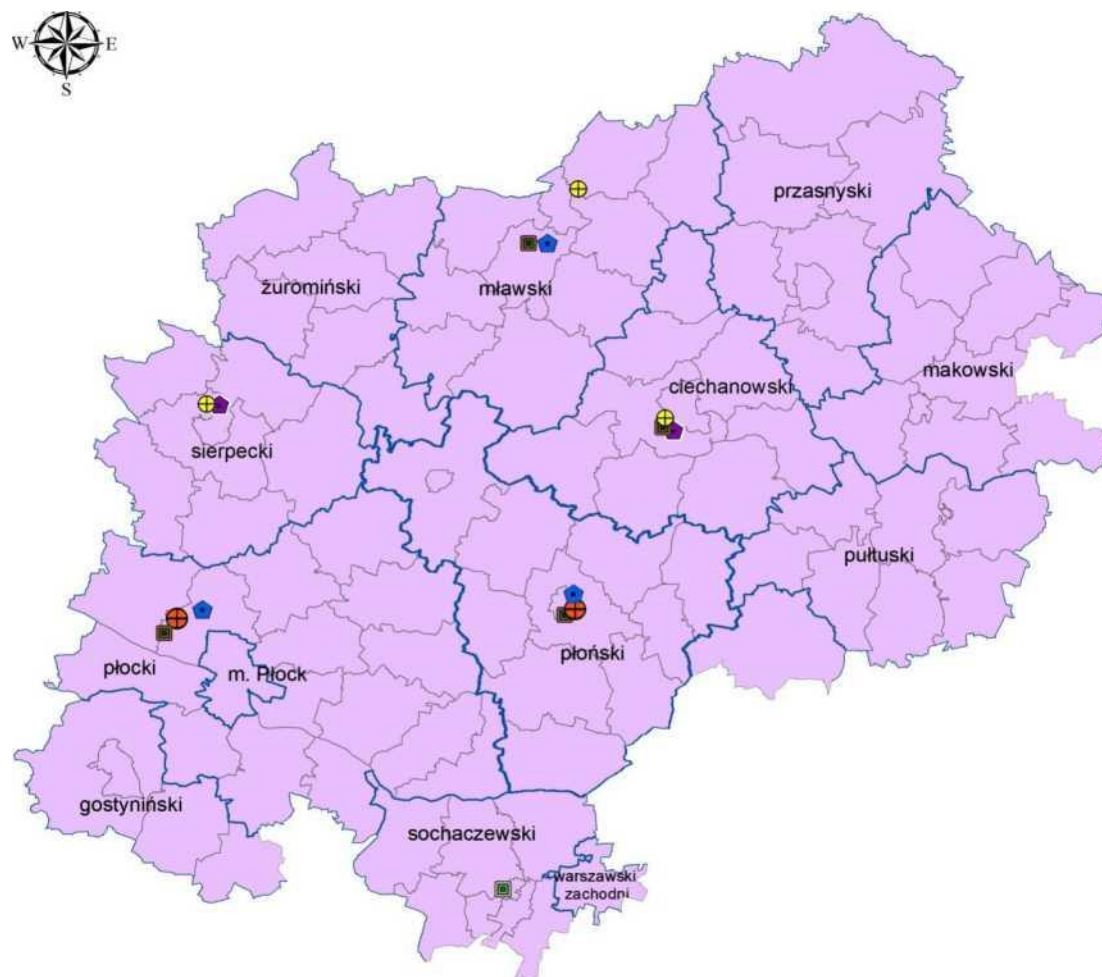
5. 8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Region gospodarowania odpadami

Biorąc pod uwagę sytuację w zakresie gospodarki odpadami w województwie mazowieckim zostało wyznaczonych 5 regionów gospodarki odpadami. W Planie gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024 wyznaczonych zostało 5 regionów, w tym południowy, wschodni, zachodni,

oraz 2 regiony międzywojewódzkie: tworzony z województwem łódzkim, tworzony z województwem podlaskim. Szczegółowy wykaz gmin wchodzących w ich skład, a także wykaz regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do ich obsługi wraz z instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi regionów, w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn - przedstawione zostały w poszczególnych rozdziałach Planu oraz w załącznikach nr 1 i nr 2 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 4/19 z dnia 22 stycznia 2019 r. w sprawie wykonania Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024. Powiat przasnyski znajduje się w Regionie Zachodnim.

Rysunek 17. Region zachodni

Legenda

Regionalne Instalacje przetwarzania odpadów komunalnych

Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów

⌚ Kompostownia

© Składowisko odpadów

Instalacje zastępcze

Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów

⌚ Kompostownia

Składowisko odpadów

Zachodni Region gospodarowania odpadami komunalnymi

granice powiatów

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2024

Region zachodni jest największym obszarowo regionem gospodarki odpadami komunalnymi w województwie mazowieckim. W skład tego obszaru zaliczono 146 gmin.

Tabela 23. Regionalne instalacje do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Regionie zachodnim

L.p	Region	Nazwa i adres instalacji RIPOK, podmiot zarządzający	Nazwa i adres instalacji zastępczej (na wypadek awarii lub braku możliwości przyjmowania odpadów z innych przyczyn) w regionie	Nazwa i adres instalacji zastępczej (na wypadek awarii lub braku możliwości przyjmowania odpadów z innych przyczyn) spoza regionu; pod
1.	Zachodni	Instalacja do termicznego przekształcania odpadów ul. Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawie Sp z o.o.	1. Instalacja MBP ul. ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. 3. Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska 4. Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o. 5. Instalacja MBP, ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman Sp. z o.o. 6. Instalacja MBP Poświetne, 09100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o. 7. Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK Sp z o.o. w Ciechanowie, 8. Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami Płocku Sp z o.o.,	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego 2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożebrska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożebry, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.

			9. Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	
2.	Zachodni	Instalacja MBP ul. ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz	1. Instalacja do termicznego przekształcania odpadów, ul., Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa, Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Sp z o.o., 2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. 3. Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska 4. Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o. 5. Instalacja MBP, ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman Sp. z o.o. 6. Instalacja MBP Poświętne, 09100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o. 7. Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK Sp z o.o. w Ciechanowie, 8. Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 9. Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego 2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożębska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożebry, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.
3.	Zachodni	2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z	1. Instalacja do termicznego przekształcania odpadów, ul., Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa, Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Sp z o.o.,	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego

		o.o.	2. Instalacja MBP ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 3. Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska 4. Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o. 5. Instalacja MBP, ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman Sp. z o.o. 6. Instalacja MBP Poświętne, 09100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o. 7. Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK Sp z o.o. w Ciechanowie, 8. Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 9. Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożebrska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożebry, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.
4.	Zachodni	Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska	1. Instalacja do termicznego przekształcania odpadów, ul. Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa, Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Sp z o.o., 2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. 3. Instalacja MBP ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 4. Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o.	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego 2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożebrska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożebry, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.

			5.Instalacja MBP,ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman Sp. z o.o. 6. Instalacja MBP Poświetne, 09100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o. 7. Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK Sp z o.o. w Ciechanowie, 8.Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 9.Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	
5.	Zachodni	Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o.	1. Instalacja do termicznego przekształcania odpadów, ul., Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa, Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Sp z o.o., 2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. 3. Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska 4. Instalacja MBP ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 5.Instalacja MBP,ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman Sp. z o.o. 6. Instalacja MBP Poświetne, 09100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o. 7. Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego 2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożebrska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożebrzy, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.

			Sp z o.o. w Ciechanowie, 8.Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 9.Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	
6.	Zachodni	Instalacja MBP, ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman Sp. z o.o.	1. Instalacja do termicznego przekształcania odpadów, ul. Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa, Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Sp z o.o., 2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. 3. Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska 4. Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o. 5.Instalacja MBP ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 6. Instalacja MBP Poświetne, 09100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o. 7. Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK Sp z o.o. w Ciechanowie, 8.Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 9.Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego 2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożębska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożębry, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.

7.	Zachodni	Instalacja MBP Poświętne, 09-100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o.	1. Instalacja do termicznego przekształcania odpadów, ul. Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa, Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Sp z o.o., 2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. 3. Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska 4. Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o. 5. Instalacja MBP, ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman Sp. z o.o. 6. Instalacja MBP ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 7. Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK Sp z o.o. w Ciechanowie, 8. Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 9. Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego 2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożębska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożębry, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.
8.	Zachodni	Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK Sp z o.o. w Ciechanowie,	1. Instalacja do termicznego przekształcania odpadów, ul. Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa, Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Sp z o.o., 2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o.	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego 2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w

			3. Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska 4. Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o. 5. Instalacja MBP, ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman Sp. z o.o. 6. Instalacja MBP Poświętne, 09100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o. 7. Instalacja MBP ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 8. Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadamiw Płocku Sp z o.o., 9. Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożebrska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożebry, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.
9.	Zachodni	Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadamiw Płocku Sp z o.o.,	1. Instalacja do termicznego przekształcania odpadów, ul., Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa, Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Sp z o.o., 2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. 3. Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska 4. Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o. 5. Instalacja MBP, ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego 2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożebrska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożebry, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.

			Sp. z o.o. 6. Instalacja MBP Poświatne, 09100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o. 7. Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK Sp z o.o. w Ciechanowie, 8.Instalacja MBP ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 9.Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	
10.	Zachodni	Instalacja MBP w m. Rachocin gm. Sierpc, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp z o.o.	1. Instalacja do termicznego przekształcania odpadów, ul., Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa, Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Sp z o.o., 2. Instalacja MBP, ul. S. Bryły 6, Pruszków Miejski zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. 3. Instalacja MBP, Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka PPHU Lekaro Jalonta Zagórska 4. Instalacja MBP, ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Remondis Sp. z o.o. 5.Instalacja MBP,ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn, Przedsiębiorstwo Usługowe Hetman Sp. z o.o. 6. Instalacja MBP Poświatne, 09100 Płońsk, PGKiM w Płońsku Sp z o.o. 7. Instalacja MBP w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów PUK Sp z o.o. w Ciechanowie, 8.Instalacja MBP Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo	1. Instalacja MBP w m. Ostrołęka, ul. Turskiego 4, 07-401 Ostrołęka, Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego 2. Instalacja MBP w m. Stare Lubiejewo, ul. Łomżyńska 11, Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej, 3. Instalacja MBP w m. Wola Suchożębska ul. Sokołowska 2, 08-125 Suchożebry, Zakład Utylizacji Odpadów Sp z o.o.

			Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 9.Instalacja MBP ul. Wólczyńska 241, 01-919 Warszawa BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz	
--	--	--	---	--

Zródło: Załącznik nr 2 do uchwały nr 4/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 stycznia 2019 r.

Tabela 24. Regionalne instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów

L.p	Region	Nazwa i adres instalacji. Podmiot zarządzający	Nazwa i adres instalacji zastępczej na wypadek awarii lub braku możliwości przyjmowania odpadów z innych przyczyn w regionie . Podmiot zarządzający	Nazwa i adres instalacji zastępczej na wypadek awarii lub braku możliwości przyjmowania odpadów z innych przyczyn spoza regionu. Podmiot zarządzający
1	Zachodni	Kompostowania, ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa, BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz	1. Kompostowania, m ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp z o.o. 2. Kompostowania, m. Stare Lipiny Aleja Niepodległości 253, 05-200 Wołomin, Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie sp. z o.o., 3. Kompostowania Międzyłесь 1, 05-326 Poświętne PN-WMS Sp. z o.o., 4. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 5. Kompostownia ul. Kampinoska 1, Warszawa, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawie sp z o.o 6. Kompostowania w m. Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o.,	Nie wskazuje się

			7. Kompostowania w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie 8. Kompostowania w m.Poświętne 09-100 Płońsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp, z o.o. 9. Kompostownia w m.Bielice gm. Sochaczew, Ziemia Polska Sp z o.o. ul. Partyzantów 4, 05-850 Ożarów Mazowiecki	
2	Zachodni	Kompostowania, ul. S. Bryły 6, 05800 Pruszków Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp z o.o.	1. Kompostowania, ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa, BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 2. Kompostowania, m. Stare Lipiny Aleja Niepodległości 253, 05-200 Wołomin, Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie sp. z o.o., 3. Kompostowania Międzyłże 1, 05-326 Poświętne PN-WMS Sp. z o.o., 4. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 5. Kompostownia ul. Kampinoska 1, Warszawa, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st.Warszawy 6. Kompostowania w m. Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 7. Kompostowania w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów Przedsiębiorstwo Usług	Nie wskazuje się

			Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie 8. Kompostowania w m.Poświętne 09-100 Płońsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp, z o.o. 9. Kompostownia w m.Bielice gm. Sochaczew, Ziemia Polska Sp z o.o. ul. Partyzantów 4, 05-850 Ożarów Mazowiecki	
3	Zachodni	Kompostowania Międzyłes 1, 05326 Poświętne PN-WMS Sp. z o.o.,	1. Kompostowania, ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa, BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 2. Kompostowania, m. Stare Lipiny Aleja Niepodległości 253, 05-200 Wołomin, Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie sp. z o.o., 3. Kompostowania ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp z o.o. 4. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 5. Kompostownia ul. Kampinoska 1, Warszawa, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st.Warszawy 6. Kompostowania w m. Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 7. Kompostowania w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w	Nie wskazuje się

			Ciechanowie 8. Kompostowania w m.Poświętne 09-100 Płońsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp, z o.o. 9. Kompostownia w m.Bielice gm. Sochaczew, Ziemia Polska Sp z o.o. ul. Partyzantów 4, 05-850 Ożarów Mazowiecki	
4	Zachodni	Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska,	1. Kompostowania, ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa, BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 2. Kompostowania, m. Stare Lipiny Aleja Niepodległości 253, 05-200 Wołomin, Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie sp. z o.o., 3. Kompostowania ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp z o.o. 4. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 5. Kompostownia ul. Kampinoska 1, Warszawa, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st.Warszawy 6. Kompostowania w m. Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 7. Kompostowania w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie	Nie wskazuje się

			8. Kompostowania w m.Poświętne 09-100 Płońsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp, z o.o. 9. Kompostownia w m.Bielice gm. Sochaczew, Ziemia Polska Sp z o.o. ul. Partyzantów 4, 05-850 Ożarów Mazowiecki	
5	Zachodni	Kompostownia ul. Kampinoska 1, Warszawa, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st.Warszawy	1. Kompostowania, ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa, BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 2. Kompostowania, m. Stare Lipiny Aleja Niepodległości 253, 05-200 Wołomin, Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie sp. z o.o., 3. Kompostowania ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp z o.o. 4. Kompostownia w m. Wola Ducha 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 5. Kompostownia w m. Wola Ducha 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 6. Kompostowania w m. Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 7. Kompostowania w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie 8. Kompostowania w m.Poświętne 09-100 Płońsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki	Nie wskazuje się

			Komunalnej w Płońsku Sp, z o.o. 9. Kompostownia w m.Bielice gm. Sochaczew, Ziemia Polska Sp z o.o. ul. Partyzantów 4, 05-850 Ożarów Mazowiecki	
6	Zachodni	Kompostowania w m. Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o.,	1. Kompostowania, ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa, BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 2. Kompostowania, m. Stare Lipiny Aleja Niepodległości 253, 05-200 Wołomin, Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie sp. z o.o., 3. Kompostowania ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp z o.o. 4. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 5. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 6. Kompostownia ul. Kampinoska 1, Warszawa, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st.Warszawy. 7. Kompostowania w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie 8. Kompostowania w m. Poświętne 09-100 Płońsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp, z o.o.	Nie wskazuje się

			9. Kompostownia w m.Bielice gm. Sochaczew, Ziemia Polska Sp z o.o. ul. Partyzantów 4, 05- 850 Ożarów Mazowiecki	
7	Zachodni	Kompostowania w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie	1. Kompostowania, ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa, BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 2. Kompostowania, m. Stare Lipiny Aleja Niepodległości 253, 05-200 Wołomin, Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie sp. z o.o., 3. Kompostowania ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp z o.o. 4. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 5. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 6. Kompostownia ul. Kampinoska 1, Warszawa, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawy. 7. Kompostowania w m. Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 8. Kompostowania w m. Poświętne 09-100 Płońsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp, z o.o. 9. Kompostownia w m.Bielice gm. Sochaczew, Ziemia Polska Sp z o.o. ul.	Nie wskazuje się

			Partyzantów 4, 05-850 Ożarów Mazowiecki	
8	Zachodni	Kompostowania w m. Poświętne 09- 100 Płońsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o.	1. Kompostowania, ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa, BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz 2. Kompostowania, m. Stare Lipiny Aleja Niepodległości 253, 05-200 Wołomin, Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie sp. z o.o., 3. Kompostowania ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp z o.o. 4. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 5. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, 6. Kompostownia ul. Kampinoska 1, Warszawa, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawy. 7. Kompostowania w m. Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o., 8. Kompostowania w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie 9. Kompostownia w m. Bielice gm. Sochaczew, Ziemia Polska Sp z o.o. ul. Partyzantów 4, 05- 850 Ożarów Mazowiecki	Nie wskazuje się

Zachodni	Kompostownia w m. Bielice gm. Sochaczew, Ziemia Polska Sp z o.o. ul. Partyzantów 4, 05-850 Ożarów Mazowiecki	1. Kompostowania, ul. Nie wskazuje się Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa, BYŚ, Wojciech Byśkiniewicz
		2. Kompostowania, m. Stare Lipiny Aleja Niepodległości 253, 05-200 Wołomin, Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie sp. z o.o.,
		3. Kompostowania ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp z o.o.
		4. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska,
		5. Kompostownia w m. Wola Ducka 70A, 05-308 Glinianka, PPHU Lekaro Jolanta Zagórska,
		6. Kompostownia ul. Kampinoska 1, Warszawa, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m. st. Warszawy.
		7. Kompostowania w m. Kobierniki 42, 09-413 Sikórz, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o.,
		8. Kompostowania w Woli Pawłowskiej gm. Ciechanów Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie
		9. Kompostownia w m. Poświętne 09-100 Płońsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp, z o.o.

Źródło: Załącznik nr 2 do uchwały nr 4/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 stycznia 2019 r.

Tabela 25. Regionalne instalacje do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych

L.p	Region	Nazwa i adres instalacji. Podmiot zarządzający	Nazwa i adres instalacji zastępczej na wypadek awarii lub braku możliwości przyjmowania odpadów z innych przyczyn w regionie . Podmiot zarządzający	Nazwa i adres instalacji zastępczej na wypadek awarii lub braku możliwości przyjmowania odpadów z innych przyczyn spoza regionu. Podmiot zarządzający
1.	Zachodni	Składowisko odpadów, ul. Lennona 4, 05-400 Otwock, Amest Otwock sp. z o.o	1. Składowisko odpadów w m.Stare Lipiny Al. Niepodległości 253, 05-200 Wołomin. Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Sp. z o.o. 2. Składowisko w m. Uniszki Cegielnia Kościelnia/Mława, ul. Krajewo,NOVAGO Sp. z o.o 3. Składowiskow m.l Kosiny Bartosowe 57, 06-521 Wiśniewo, 4. Składowisko w m. Kobierniki, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o. 5. Składowisko w m. Zakroczym PG INVEST SP z o.o.	Składowisko w Radomiu, ul Witosza 98,26-600 Radom, Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe „RADKOM” Sp z o.o
2.	Zachodni	Składowisko odpadów w m.Stare Lipiny Al. Niepodległości 253, 05-200 Wołomin. Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Sp. z o.o.	1.Składowisko odpadów, ul. Lennona 4, 05-400 Otwock, Amest Otwock sp. z o.o 2. Składowisko w m. Uniszki Cegielnia Kościelnia/Mława, ul. Krajewo,NOVAGO Sp. z o.o 3. Składowisko w m.Kosiny Bartosowe 57, 06-521 Wiśniewo, 4. Składowisko w m. Kobierniki, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w	Nie wskazuje się

			Płocku Sp z o.o. 5. Składowisko w m. Zakroczym PG INVEST SP z o.o.	
3.	Zachodni	Składowisko w m. Uniszki Cegielnia Kościelna/Mława, ul.Krajewo,NOVA GO Sp. z o.o	1.Składowisko odpadów, ul. Lennona 4, 05-400 Otwock, Amest Otwock sp. z o.o 2. Składowisko odpadów w m.Stare Lipiny Al. Niepodległości 253, 05-200 Wołomin. Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Sp. z 3. Składowisko w m.Kosiny Bartosowe 57, 06-521 Wiśniewo, 4. Składowisko w m. Kobierniki, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o. 5. Składowisko w m. Zakroczym PG INVEST SP z o.o.	Nie wskazuje się
4.	Zachodni	Składowisko w m.Kosiny Bartosowe 57, 06-521 Wiśniewo,	1.Składowisko odpadów, ul. Lennona 4, 05-400 Otwock, Amest Otwock sp. z o.o 2. Składowisko odpadów w m.Stare Lipiny Al. Niepodległości 253, 05-200 Wołomin. Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Sp. z 3. Składowisko w m. Uniszki Cegielnia Kościelna/Mława, ul.Krajewo,NOVAGO Sp. z o.o 4. Składowisko w m. Kobierniki, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o. 5. Składowisko w m. Zakroczym PG INVEST SP z	Nie wskazuje się

			o.o.	
5.	Zachodni	Składowisko w m. Kobierniki, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o.	1. Składowisko odpadów, ul. Lennona 4, 05-400 Otwock, Amest Otwock sp. z o.o 2. Składowisko odpadów w m. Stare Lipiny Al. Niepodległości 253, 05-200 Wołomin. Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Sp. z 3. Składowisko w m. Uniszki Cegielnia Kościelnia/Mława, ul. Krajewo, NOVAGO Sp. z o.o 4. Składowisko w m. Kosiny Bartosowe 57, 06-521 Wiśniewo, 5. Składowisko w m. Zakroczym PG INVEST SP z o.o.	Nie wskazuje się
6.	Zachodni	Składowisko w m. Zakroczym PG INVEST SP z o.o.	1. Składowisko odpadów, ul. Lennona 4, 05-400 Otwock, Amest Otwock sp. z o.o 2. Składowisko odpadów w m. Stare Lipiny Al. Niepodległości 253, 05-200 Wołomin. Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Sp. z 3. Składowisko w m. Uniszki Cegielnia Kościelnia/Mława, ul. Krajewo, NOVAGO Sp. z o.o 4. Składowisko w m. Kosiny Bartosowe 57, 06-521 Wiśniewo, 5. Składowisko w m. Kobierniki, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp z o.o.	Nie wskazuje się

Zródło: Załącznik nr 2 do uchwały nr 4/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 stycznia 2019 r.

5.8.2. Odpady komunalne wytwarzane na terenie gminy Przasnysz

Odpady komunalne na terenie gminy Przasnysz powstają głównie w gospodarstwach domowych, ale również na terenach nieruchomości niezamieszkałych, jak: obiekty użyteczności publicznej (szkoły) oraz infrastruktury (handel, obiekty turystyczne, usługi). Są to także odpady z terenów otwartych, takie jak: odpady z koszy ulicznych. Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, odbywał się na podstawie indywidualnie zawartych umów pomiędzy zainteresowanym, a podmiotem świadczącym usługi w zakresie odbioru odpadów. Odpady komunalne z terenu gminy Przasnysz odbierane są w postaci zmieszanej i selektywnej.

Liczba mieszkańców gminy Przasnysz objęta zbiorczym systemem odbioru odpadów komunalnych w 2018 roku wynosiła 7317 osób. Liczba nieruchomości zamieszkałych objętych systemem w 2019 roku wyniosła 1744. Należy podkreślić, że różnica między liczbą osób zameldowanych oraz liczbą osób ujętą w złożonych deklaracjach jest stanem naturalnym, wynikającym z meldunku osób, które na co dzień zamieszkują poza Gminą Klucze (np. studenci, emigranci zarobkowi).

Tabela 26. Wykaz przedsiębiorców wpisanych do rejestru działalności regulowanej świadczących usługi związane z odbiorem odpadów komunalnych z tzw. nieruchomości niezamieszkałych na terenie Gminy Przasnysz

L.p	Nazwa, siedziba, adres przedsiębiorcy	Miejsca zagospodarowania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Przasnysz zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych, pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania
1	BŁYSK-BIS Sp. z o.o. 06-200 Maków Mazowiecki, ul. Armii Krajowej 1	- Błysk-Bis Sp. z o.o. 06-200 Maków Mazowiecki-sortownia przy ul. Moniuszki dz. 332; -NOVAGO Sp. z o.o. ul. Płocka 102, 06-500 Mława-Sortownia odpadów w Uniszkach Cegielnia, 06-513Wieczfnia Kościelna; -Wyrobnisko poźwirowe w m. Gościewo dz. Nr 43/5, 06-425 Karniewo
2	Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o., 06-300 Przasnysz,	-Zakład Usług Komunalnych NOVAGO Sp. z o.o. ul. Płocka 102, 06-500 Mława RIPOK: Instalacja BMP w m.

	ul. Kacza 9.	Kosiny Bartosowe, gm. Wiśniewo; - Zakład Usług Komunalnych NOVAGO Sp. zo.o. ul. Grzebskiego 10, 06-500 Mława RIPOK: Instalacja w Uniszczach Cegielnia, gm. Wieczfnia Kościelna; - IRMA Maciej Daszkiewicz Brzeziny, ul. Nidziańska 87, 26-026 Morawica; - STORA ENSO NAREW Sp. z o.o. ul. I Armii Wojska Polskiego 21, 07-401 Ostrołęka; - RHENUS RECYCLING Polska Sp. z o.o. ul. Pańska 73, 00-834 Warszawa; -Dęby Artur ul. Kochanowskiego 13, 06-300 Przasnysz - Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie, ul. Gostkowska 83, 06-400 Ciechanów; - SPÓŁDZIELNIA PRACY „AGRO-FILM” ul. Paca 9/1, 04-361 Warszawa, o/Mława ul. Sadowa 14, 06-500 Mława; -Zielone Miasto Jaar Recykling Sp. z o.o. Sp.k. ul. 30-lecia LWP1, 06-500 Mława;
3.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie ul. Gostkowska 83, 06400 Ciechanów.	-RIPOK- planowany zastępcza sortownia odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych w m. Wola Pawłowska PUK Sp. z o.o. w Ciechanowie ul. Gostkowska 83, 06-400 Ciechanów; - NOVAGO Sp.z o.o. ul. Płocka 102, 06-500 Mława-RIPOK- Instalacja BMP Kosiny Bartosowe 06-500 Kosiny Bartosowe;
4.	MPK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrołęce, ul. Kołobrzaska 5, 07-401 Ostrołęka.	-
5.	Ziemia Polska Sp. z o.o. ul. Partyzantów 4, 05-850 Ożarów Mazowiecki.	-
6.	OLIA Sp. z o.o. ul. Złota 8C, 05-120 Leionowo- (dokonano wpisu w dniu 07.12.2015 r.)	-

Zródło: Rejestr przedsiębiorców działalności regulowanej w Gminie Przasnysz

Odpady komunalne z terenu Gminy Przasnysz odbierane są w postaci zmieszanej i selektywnej. Zgodnie z *Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Przasnysz* wprowadzonym uchwałą Nr VIII/76/2019 Rady Gminy Przasnysz z dnia 28 czerwca 2019 r. Prowadzona jest selektywna zbiórka i odbieranie następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, w tym tektury, odpadów opakowaniowych z papieru i odpadów opakowaniowych z tektury, szkła-w tym odpadów opakowaniowych ze szkła, metali i tworzyw

sztucznych, w tym odpadów opakowaniowych z metali, odpadów opakowaniowych tworzyw sztucznych, oraz odpadów opakowaniowych wielomateriałowych.

Prowadzona jest również selektywna zbiórka i odbierania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów także odpadów zielonych. Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych obejmują zbieranie: przeterminowanych leków i chemikaliów (farby, rozpuszczalniki itd.), zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, odpadów zielonych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiące odpady komunalne.

PSZOK prowadzony jest przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej sp. z o.o. w Przasnyszu, ul. Leszno 47. W PSZOK przyjmowane są nieodpłatnie (w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wnoszonej przez mieszkańców Gminy Przasnysz) następujące odpady komunalne(posegregowane)wytworzone w gospodarstwachdomowych na terenie gminy Przasnysz: odpady selektywnie zebrane (papier, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metal); odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym zielone; popiół z urządzeń grzewczych; przeterminowane leki; chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, itp.); zużyte baterie i akumulatory; zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny; meble i odpady wielkogabarytowe; odpady budowlano -rozbiórkowe pochodzące z prowadzenia drobnych prac remontowych (gruz budowlany, płyty karton -gips, styropian, itp.), które powstały w wyniku prowadzenia robót nie wymagających pozwolenia na budowę ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót w Starostwie Powiatowym; zużyte opony dla pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony;

W poniższej tabeli przedstawiono sumaryczną masę poszczególnych odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Przasnysz w 2019 roku.

Tabela 27. Ilość odebranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Przasnysz w roku 2018.

Kod odpadów	Nazwa	Masa [Mg]
1	2	3
20 01 39	Tworzywa sztuczne	0,265
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	2,61
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	1,415
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	78,72
15 01 07	Opakowania ze szkła	33,59
16 01 03	Opony	3,98
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	23,22
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	32,940
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż zawarte w 20 01 21 i 20 01 23 i 20 01 35	2,825
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż zawarte w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	3,77
20 01 23*	Urządzenia zawierające freon	3,89
20 02 03	Inne odpady nie ulegające biodegradacji	14,26
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	811,73
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	31,435
SUMA		1 055,02

Zródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Przasnysz za rok 2018

Zgodnie z art. 9e ust 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach podmiot odbierający odpady komunalne od

właścicieli nieruchomości jest obowiązywać do przekazywania odebranych od właścicieli nieruchomości selektywnie zebranych odpadów komunalnych bezpośrednio lub za pośrednictwem innego zbierającego odpady do instalacji odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, o których mowa w art. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach, zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych bezpośrednio do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Ilość zmieszanych odpadów komunalnych w Gminie Przasnysz w 2018 roku wyniosła 811,730 Mg, ilość odpadów zielonych o kodzie 20 02 01 wyniosła 2,61 Mg. Ilość odpadów o kodzie 19 12 12 (inne odpady z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11) wyniosła 102,94 Mg, a o kodzie 19 05 99 (inne niewymienione odpady) wyniosła 128,48 Mg, tj. łącznie 231,41 Mg.

Tabela 28. Koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w Gminie Przasnysz za 2018 rok

Koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w 2018 roku		
L.p.	Koszty	Kwota
1.	Odbieranie, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych	613.208,84 zł
	Wynagrodzenie podmiotu odbierającego i zagospodarowującego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zamieszkanymi objętymi systemem	586.440,00 zł
	Organizowanie i prowadzenie PSZOK	23.001,84 zł
	Odbiór i zagospodarowanie odpadów z nieruchomości komunalnych z terenu Gminy Przasnysz, przeznaczonych na cele publiczne	3.767,00 zł
2.	Obsługa administracyjna systemu	70.614,41 zł
	Łącznie	683.823,25 zł

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Przasnysz za rok 2018

Poziomy recyklingu/ograniczenie składowania

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i

odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych poziomy recyklingu przewidziane do osiągnięcia w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia poszczególnych odpadów

Wymagany poziom [%]				
	2017	2018	2019	2020
Papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło	20	30	40	50
Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe	45	50	60	70

Zródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. z 2016r. poz. 2167).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2017r. poz. 2412), wymagane do osiągnięcia przez gminę poziomy, przedstawia tabela poniżej.

Tabela 30. Poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

Dopuszczalny poziom [%]				
	2017	2018	2019	2020
Odpady ulegające biodegradacji	45	40	40	35

Zródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017r. poz. 2412)

Zgodnie z informacją na podstawie art. 3 ust 2 lit c) ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, z terenu gminy Przasnysz, w roku 2018 zostały osiągnięte następujące poziomy recyklingu/ograniczenia składowania:

- osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 19,27 %, przy minimalnym poziomie 30 %,
- osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniósł 95,44 %, przy minimalnym poziomie 50 %,
- osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wynosi 11,93 %, przy minimalnym poziomie 40 %.

Odpady w postaci wyrobów zawierających azbest

Gmina Przasnysz sukcesywnie prowadzi akcję usuwania wyrobów azbestowych. Uchwałą Nr VII/40/2011 Rady Gminy Przasnysz z dnia 30 marca 2011 r. uchwalono Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Przasnysz na lata 2011 - 2032. Celem opracowania „Programu usuwania azbestu z terenu Gminy Przasnysz jest oczyszczenie terenu Gminy Przasnysz z azbestu poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, eliminacja negatywnych skutków zdrowotnych oddziaływania azbestu na człowieka, likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko zgodnie z obowiązującym prawem do końca 2032 roku.

5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO)

W dniu 1 lipca 2017r. wszedł w życie Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO), zgodnie z którym odpady winny być zbierane w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2017 r. poz. 19).

Realizowana na terenie gminy Przasnysz gospodarka odpadami komunalnymi ukierunkowana jest na tworzenie warunków właściwego zbierania odpadów w sposób selektywny oraz zagospodarowania odpadów, zapewniających osiągnięcie określonych przepisami poziomów recyklingu i odzysku oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Gospodarka o obiegu zamkniętym- nowe wytyczne Komisji Europejskiej

2 grudnia 2015r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet dotyczący budowania gospodarki o obiegu zamkniętym (tzw. circular economy). Idea gospodarki o obiegu zamkniętym polega na zamknięciu cyklu życia produktu, który w ujęciu linearnym oznacza sekwencję: produkcja - użytkowanie - usunięcie odpadu (ujęcie zwane "od kołyski do grobu" - ang. "from cradle to grave"). Zamykając cykl życia otrzymujemy zaś sekwencję: produkcja - użytkowanie - wykorzystanie odpadu w kolejnym cyklu produkcyjnym (ujęcie zwane "od kołyski do kołyski" - ang. "from cradle to cradle"). Istotą tego podejścia jest wykorzystanie odpadów powstałych w cyklu życia produktu i tym samym ograniczenie zużycia surowców, zmniejszenie ilości składowanych odpadów oraz zwiększenie strumienia odpadów wykorzystywanych w ramach odzysku i recyklingu.

Poprzez wdrożenie proponowanych rozwiązań planuje się m.in. osiągnięcie do 2030 roku poziomu 65% w zakresie recyklingu odpadów komunalnych oraz 75% w zakresie recyklingu odpadów opakowaniowych. Strumień odpadów przeznaczonych do składowania ma wynieść do 2030 roku maksymalnie 10%. Zagadnienia te uwzględnia zarówno Krajowy plan gospodarki odpadami, przyjęty uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022, jak również Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024. Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024 obejmuje długoterminowe cele w zakresie ograniczenia składowania odpadów oraz intensyfikacji przygotowań do ponownego użycia i recyklingu priorytetowych strumieni odpadów, takich jak odpady komunalne, odpady opakowaniowe oraz odpady przemysłowe. Wsparciem dla realizacji założeń z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi jest Plan inwestycyjny, który jest gwarantem finansowania przedsięwzięć.

Zaplanowane na szczeblu wojewódzkim działania służą motywowaniu do segregacji i stosowania efektywnych systemów zbierania odpadów minimalizujących koszty recyklingu oraz ponownego wykorzystania. Każda gmina z terenu województwa mazowieckiego będzie mogła ubiegać się o dofinansowanie budowy punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych wyposażonego w niezbędną infrastrukturę oraz punktu napraw, punktu przyjęcia rzeczy używanych niestanowiących odpadu. W Planie inwestycyjnym uwzględniono również wszystkie zgłoszone przedsięwzięcia polegające na rozbudowie i modernizacji istniejących PSZOK. Dodatkowo w harmonogramie rzeczowo-finansowym znajdującym się w niniejszym dokumencie wskazano szereg zadań edukacyjnych zmierzających do budowania świadomości ekologicznej, bez której wdrożenie systemu gospodarki o obiegu zamkniętym jest niemożliwe.

Wprowadzaniu circular economy służą również wskazane w Planie inwestycyjnym przedsięwzięcia mające na celu modernizację instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych odpadów komunalnych oraz modernizację istniejących regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w kierunku doczyszczania selektywnie zbieranych odpadów komunalnych. Przedsiębiorcy dzięki wsparciu finansowemu będą mogli doposażyć instalacje w urządzenia służące zwiększeniu odzysku frakcji surowcowych takich jak papier, metale, tworzywo sztuczne i szkło celem przekazania ich do instalacji do recyklingu odpadów.

Plan gospodarki odpadami województwa mazowieckiego 2024³

Zgodnie z *Planem gospodarki odpadami województwa mazowieckiego 2024* kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów podzielono ze względu na charakter na formalno-prawne, organizacyjno- finansowe i techniczno - technologiczne⁴:

1. Obszar 1 Działania horyzontalne:

1) Realizacja projektów badawczych i demonstracyjnych w dziedzinie technologii ZPO oraz upowszechnianie wyników badań

Opis kierunku:

Realizacja projektów badawczych ma na celu opracowanie nowych technologii, które efektywnie wykorzystują zasoby, a także ograniczają ilość wytwarzanych odpadów oraz uciążliwości dla środowiska nimi spowodowane. Priorytetowe zakresy tematyczne obejmują: projekt zapobiegania marnotrawieniu żywności, ponowne użycie oraz rozwój sieci napraw, prace badawczo-rozwojowe nad nowoczesnymi materiałami budowlanymi z zastosowaniem materiałów wtórnych.

Zakres tematyczny projektów zawiera również:

- innowacje materiałowe, procesowe, produktowe,
- projekty pilotowe i demonstracyjne (promowanie opracowanych technologii, wdrożenia próbne mające na celu ocenę skutków ekonomicznych, społecznych oraz potencjalnych słabych stron,
- opracowanie metodyki porównywania produktów oraz rankingów produktów pod względem realizacji ZPO dla potrzeb realizacji działań

3 Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2024

4 Załącznik Nr 2 do Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016 - 2021 z uwzględnieniem lat 2022 - 2027

promocyjnych

- analizy rynku dla ZPO oraz inne projekty ważna dla ZPO,
- opracowanie narzędzi informatycznych i procedur realizacji ZPO,
- sporządzenie metodyki, wytycznych i kryteriów stosowania oznakowania produktów (lokalnych, trwałych i niskoodpadowych) dla potrzeb prowadzenia spójnej kampanii edukacyjnej. Charakter kierunku jest techniczno-technologiczny.

2) Wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie wdrażania ZPO

Opis kierunku:

MŚP nie posiadają środków na opracowanie i wdrażanie metod ZPO, dlatego dostępność wsparcia w tym zakresie jest w pełni uzasadniona i może przyczynić się do uzyskania dużej efektywności w zakresie ZPO. W działalności małych i średnich firm konieczne jest wdrożenie przeglądu źródeł wytwarzanych odpadów, analizy i propozycji modyfikacji procesów dla lepszego wykorzystania dostępnych zasobów. Doradztwo (prowadzone przez ekspertów) i rozwój powinien odbywać się w zakresie nowych technologii oraz instrumentów informatycznych służących zapobieganiu powstawaniu odpadów. Charakter kierunku jest organizacyjno-finansowy.

3) Możliwość wsparcia działań dotyczących zmiany technologii, innowacji, tworzenia nowych form działalności związanej z ZPO itp. przez NFOŚiGW i WFOŚiGW w Warszawie oraz Unie Europejską

Opis kierunku:

Wykorzystanie doświadczeń i wyników z realizacji celów i programów dotyczących promowania działań związanych z efektywnością energetyczną dla sektora MŚP i przeniesienie dobrych praktyk na analogiczne formy programów w zakresie zapobiegania powstawania odpadów w danej dziedzinie.

Charakter kierunku jest techniczno-technologiczny oraz organizacyjno-finansowy.

4) Stosowanie wytycznych dotyczących uzyskiwania decyzji, pozwoleń na uznanie przedmiotów lub substancji za produkty uboczne (upowszechnienie listy wdrożonych przykładów)

Opis kierunku:

Kierunek ten dotyczy obowiązku uzyskania nowej decyzji i pozwolenia w przypadku, gdy podmiot lub substancja uznana zostanie za produkt uboczny. Upowszechnienie listy wdrożonych przykładów zachęci firmy do korzystania z tej drogi.

Charakter kierunku jest formalno-prawny.

5) Uzupełnianie bazy danych o produktach i opakowaniach w gospodarce odpadami

Opis kierunku:

Gromadzenie danych o ilości wytwarzanych odpadów na poziomie wojewódzkim stanowi podstawę monitorowania postępu zapobiegania powstawaniu odpadów w ramach wyznaczonych celów. Zgodnie z ustawą o odpadach stworzona zostanie baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, której zawartość będzie obejmować informacje o m.in. wprowadzanych pojazdach, zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, bateriach i akumulatorach, rodzajach i ilościach wytwarzanych odpadów oraz ich wytwórcach, rodzaju i ilości odpadów poddanych przetwarzaniu i zastosowanych procesach przetwarzania, a także osiągniętych poziomach odzysku i recyklingu odpadów. Według ustawy o odpadach osobą odpowiedzialną za prowadzenie i aktualizację BDO jest marszałek województwa, który zbiera, przetwarza, przechowuje i zabezpiecza przed utratą dane i informacje gromadzone w bazie. Marszałek województwa weryfikuje informacje na podstawie rocznych sprawozdań, decyzji i odrębnych przepisów ustawowych o umieszczaniu informacji w BDO, a następnie zamieszcza kopie ostatecznych decyzji w zakresie gospodarki odpadami w bazie. Charakter kierunku jest formalno-prawny oraz organizacyjno-finansowy.

2. Obszar 2 Produkcja i Produkty

1) zapobieganie powstawaniu odpadów w projektowaniu produktów, Ekoprojektowanie

- promocja ekoprojektowania

Opis kierunku:

Kierunek polegający na systematycznym uwzględnianiu aspektów środowiskowych przy projektowaniu produktu z zamiarem poprawienia charakterystyki oddziaływania, jakie produkt wywiera na środowisko w całym cyklu swojego życia. W zakres niniejszego działania wchodzi również wdrażanie przez przedsiębiorstwa promowanych zasad, co będzie wynikiem zwiększenia trwałości produktu, a także możliwość jego naprawy i poddania recyklingowi. Charakter kierunku jest formalno-prawny.

2) zapobieganie powstawaniu odpadów na etapie pozyskania surowców

- poprawa efektywności eksploatacji złóż naturalnych oraz wdrażanie nowych technologii wydobywania

Opis kierunku:

W celu ochrony zasobów naturalnych oraz zapobiegania powstawaniu odpadów wydobywczych konieczna jest poprawa efektywności wydobywania złóż, które głównie stanowią kopaliny wydobywane metodą odkrywkową. Zależy to jednak od postępu w innych sektorach przemysłu związanych z eksploatacją surowców i innymi dziedzinami. Charakter kierunku jest techniczno-technologiczny.

3) Rozwój współpracy przemysłowej i sieci przedsiębiorstw na rzecz racjonalnej gospodarki surowcami

Opis kierunku:

Działania polegające na nawiązywaniu współpracy pomiędzy przedsiębiorcami i sieciami przedsiębiorstw w celu poprawy efektywności gospodarki surowcowej poprzez np. wykorzystanie odpadów jednego przedsiębiorstwa w innym, ustalenie norm jakościowych dla produktów ubocznych, czy też wspólne wykorzystanie infrastruktury. Charakter kierunku jest organizacyjno-finansowy.

3) zapobieganie powstawaniu odpadów w trakcie produkcji

1) Wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego i programów w zakresie czystych technologii umożliwiających ograniczenie powstawania odpadów lub ograniczenie ich toksyczności

Opis kierunku:

W celu przeprowadzenia analiz porównawczych i benchmarkingu z dostępnymi wskaźnikami konieczne jest wdrożenie systemów zarządzania środowiskowego i programów, które zapewniają czystą technologicznie produkcję z uwzględnieniem procedur monitorowania ilości zużywanych surowców i powstających odpadów w czasie procesu. Charakter kierunku jest organizacyjno-finansowy oraz techniczno-technologiczny.

3. Obszar 3 Konsumpcja, użytkowanie i działania na szczeblu lokalnym

Wspomaganie decyzji konsumentów uwzględniające zasady ZPO

• Proponowane działania dotyczące decyzji zakupowych mieszkańców:

1) Kampanie promujące produkty o obniżonym potencjale wytwarzania odpadów

Opis kierunku:

Organizacja kampanii promujących produkty o obniżonym potencjale wytwarzania odpadów w oparciu o wiarygodny system oznakowania a także kampanii na temat ekoznakowania produktów w celu zwiększenia wiedzy mieszkańców z zakresu oddziaływania na środowisko produktów, która umożliwiłaby podejmowanie świadomych decyzji w tej dziedzinie. Bardzo ważne jest wdrażanie rozpoznawalnych symboli oznaczeń, które umożliwią

dokonywanie wyborów przez społeczeństwo (w stosunku do produktów stosowane są m.in. znaki: EKO, oznakowanie o przydatności do recyklingu, opakowanie biodegradowalne oraz przeznaczone do ponownego użycia).

Ponadto zaleca się wdrożenie oznakowania produktów regionalnych i lokalnych, na szerszą skalę (obecnie możliwe jest oznakowanie w ramach „Chroniona nazwa pochodzenia”, „Chronione oznaczenie geograficzne” „Gwarantowana tradycyjna specjalność” jako kategorie produktów wytwarzanych tylko w województwie mazowieckim.

Zalecane są także działania polegające na wsparciu rozwoju sieci dystrybucji lokalnych produktów (poprzez udostępnienie przestrzeni i budynków gminnych). Charakter kierunku jest organizacyjno-finansowy.

2) Kampanie promujące sens hierarchii postępowania z odpadami (w tym: małoodpadowy styl życia)

Opis kierunku:

Organizacja kampanii gminnych promujących sens hierarchii postępowania z odpadami. Podjęcie działań promujących zachowania wpierające koncepcje małoodpadowego stylu życia (wdrażanie koncepcji „kupowania usługi zamiast produktu”, promocję niematerialnych prezentów dla dzieci i dorosłych, inwestowanie w edukację i kulturę, w tym oddziaływanie poprzez instrumenty ekonomiczne: opłaty od jednorazowych toreb, opłaty od jednorazowych naczyń itd.), ograniczenie konsumpcji oraz promowanie inwestycji w edukację, kulturę, rozrywkę i sport niebędących związanymi z zakupami środków materialnych. Akcje te powinny być skierowane głównie do dzieci i młodzieży. Ponadto powinny być promowane niematerialne formy prezentów - np. bilety do kina czy na imprezy zamiast zakupów prezentów materialnych, co wymaga stworzenia bazy ofert w tym zakresie.

Charakter kierunku jest organizacyjno-finansowy.

3) Inicjowanie i promowanie poprzez samorządy regionalne inicjatyw, konkursów dla „zero odpadowych” gmin, miast w stałych cyklicznych programach wieloletnich

Opis kierunku:

Ważne jest aby możliwości zastosowania i ocena wypracowanych wskaźników w zakresie ZPO dla gospodarstw domowych oraz sektora gospodarczego była dokumentowana. Analiza porównawcza takich danych pozwala na wskazanie najlepszych praktyk w tym zakresie.

Charakter kierunku jest techniczno-organizacyjny.

4) Lokalna platforma internetowa na rzecz ZPO opracowana częściowo na poziomie krajowym, realizowana w kontekście lokalnym

Opis kierunku:

Działanie polegające na opracowaniu i wdrożeniu portalu internetowego ogólnie dostępnego powiązanego z oficjalną stroną miast i gmin. Będzie on stanowił bank danych dotyczących ZPO. Portal powinien być skierowany do lokalnej społeczności i zawierać informacje, kalendarze wydarzeń, promować produkty lokalne, produkty o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko, produkty trwałe, informacje o sieci napraw i dystrybucji produktów wtórnych oraz wskazówki na temat podejmowania świadomych wyborów konsumenckich. Zadaniem zarządu gminy jest aktualizacja platformy i jej dozór.

Charakter kierunku jest organizacyjno-finansowy.

• Proponowane działania dotyczące zakupów instytucji publicznych:

1) Akcja edukacyjna w zakresie ZPO dla instytucji publicznych

Opis kierunku:

Akcje edukacyjne w zakresie ZPO mają na celu rozwinięcie kompetencji instytucji publicznych. Środki temu służące stanowią m.in. zielone zamówienia publiczne, wprowadzanie informatycznych obiegu dokumentów, zastępujących obieg dokumentów tradycyjnych, wprowadzanie obowiązkowego druku dwustronnego oraz zakup usługi zamiast produktu (zamiast zakupu kserokopiarki, leasing takiego urządzenia na określony okres, obejmujący serwis, części zamiennych, na końcu odbiór urządzenia).

Charakter kierunku jest techniczno-technologiczny.

2) Działania adresowane do punktów gastronomicznych i hoteli w celu zapobiegania powstawaniu odpadów żywnościowych

Opis kierunku:

Wdrożenie współpracy instytucji na rzecz racjonalnego wykorzystania żywności, z uwzględnieniem handlu, gastronomii, organizacji i osób potrzebujących. Działania te obejmują m.in. promowanie współpracy i udział większej liczby instytucji bezpośrednio zainteresowanych (handel detaliczny, punkty gastronomiczne, konsumenci oraz Banki Żywności). Proponowana jest działalność obejmująca ograniczanie marnotrawienia żywności poprzez promocję wykorzystania żywności opartej na produktach regionalnych w punktach gastronomicznych, silnej promocji produktów, których okres przydatności do spożycia zbliża się końca, wprowadzenie wymogu zróżnicowania wielkości posiłków w punktach gastronomicznych oraz przekazywanie niespożytej

żywności Bankom Żywności itp. Charakter kierunku jest organizacyjno-finansowy.

3) Wprowadzanie instrumentów ekonomicznych zmniejszających zużycie jednorazowych opakowań i przedmiotów

Opis kierunku:

Wywodzące się z zaleceń i wytycznych opracowanych na szczeblu centralnym instrumenty ekonomiczne mają na celu zachęcenie do podejmowania prawnych działań, a jednocześnie stanowią sprawdzony sposób realizacji celów i kształtowania postaw. Przykładem może być pobieranie opłat za zakup torebek plastikowych, które inaczej byłyby wydawane za darmo lub wprowadzenie opłat za naczynia jednorazowe w punktach gastronomicznych, gdzie jest możliwość wyboru, a także obniżanie opłat za prowadzenie rachunków przy rezygnacji z papierowych wyciągów na rzecz bankowości elektronicznej. Są to przykłady działań ukierunkowanych na kształtowanie postaw mieszkańców, natomiast podwyższone opłaty dla wprowadzających na rynek tego typu opakowania, czy naczynia są instrumentem oddziałującym na handel czy usługodawcę. W niektórych uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość wprowadzenia ograniczenia stosowania pewnych produktów jednorazowych.

Charakter kierunku jest formalno-prawny.

Ogólna edukacja, udział społeczeństwa i instytucji publicznych w ZPO

1) Opracowanie materiałów edukacyjnych nt. ZPO dla szkół i wyższych uczelni i ich rozpowszechnianie

Opis kierunku:

Podstawowe programy nauczania dzieci i młodzieży powinny zawierać tematy związane z presją na środowisko wynikającą z wytwarzania odpadów. Tematyka tych zajęć powinna być uwzględniona podczas organizacji zajęć związanych z ochroną środowiska przyrodniczego. W celu promowania prawidłowych postaw i zachowań proponuje się poszerzenie zakresu o opracowanie strategii zapobiegania powstawaniu odpadów w gospodarstwach domowych i szkole w formie prac grupowych uczniów, konkursów na najlepsze pomysły, itd. W ramach kierunków zawodowych na uczelniach wyższych tematyka związana z ZPO powinna być uwzględniona w zakresie kursów związanych z gospodarką odpadami. Strategia ZPO powinna ustanawiać sieci współpracy instytucji na rzecz wspólnego wykorzystania zasobów. W wielu instytucjach, np. badawczych, znajdują się sprzęty i urządzenia, które zostały zakupione dla ściśle określonych celów, a po zakończeniu czasu trwania projektów nie są użytkowane. Udostępnianie tego typu zasobów innym jednostkom jest uzasadnione w kontekście racjonalnego użytkowania produktów. Koncepcję wspólnego

użytkowania można rozszerzać, m.in. do infrastruktury, budynków, innych mniej wrażliwych produktów, co w efekcie pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie zasobów. Charakter kierunku jest formalno-prawny.

2) Wdrażanie systemów zarządzania środowiskiem (EMAS) w instytucjach publicznych

Opis kierunku:

Wdrożenie systemu zarządzania środowiskiem wiąże się ze zintegrowanym podejściem do ochrony środowiska w gminie. Uzyskanie certyfikatu EMAS przez gminę potwierdza przeprowadzenie przeglądu stanu presji na środowisko, w tym wynikającego z wytwarzanych odpadów, określenie celi, dla których wyznaczono wskaźniki oraz monitorowanie postępu przez zewnętrznego audytora. Wdrażanie systemu EMAS związane jest z uporządkowaniem stanu wiedzy o wywieranych presjach oraz określeniu wskaźników poprawy, które podlegają monitoringowi. Charakter kierunku jest techniczno-technologiczny, formalno-prawny oraz organizacyjno-finansowy.

Inicjatywy lokalne i dobre praktyki

1) Budowa sieci napraw i ponownego użycia

Opis kierunku:

Działalność polega na wspieraniu akcji opartych na tworzeniu sieci usług napraw produktów w celu dalszego użycia lub pozyskanie i przygotowanie odpadów do ponownego wykorzystania. Stanowi ona jeden z priorytetów ZPO, gdyż prowadzi do wydłużenia czasu użytkowania produktów, co można bezpośrednio odnieść do ograniczenia powstawania odpadów. Sieci napraw i ponownego użycia utworzone na terenie województwa mazowieckiego powinny obejmować produkty priorytetowe: sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble, zabawki, odzież i obuwie. Punkty, do których mieszkańcy mają możliwość oddania zbędnych produktów zdalnych do ponownego użycia, powinny znajdować się na terenie każdej gminy. Proponuje się wykorzystanie już istniejących i obecnie tworzonych punktów selektywnego zbierania odpadów. Sieci powinny przyjmować również sprzęty wycofane z instytucji (np. banków, urzędów), które są z reguły lepszej jakości. Wdrożenie sieci należy poprzedzać każdorazowo planem i analizą opłacalności ekonomicznej.

Charakter kierunku jest organizacyjno-finansowy oraz techniczno-technologiczny.

2) Wspieranie rozwoju rynków zbytu dla produktów używanych

Opis kierunku:

Działanie te polega na wzmocnieniu rynków zbytu dla produktów używanych. Realizacja tego planu może odbywać się w ramach portali internetowych współpracującymi z sieciami napraw, udostępniającymi listy i charakterystyki dostępnych przedmiotów. Charakter kierunku jest organizacyjno-finansowy

Z uwagi na różnice dotyczące wytwarzania odpadów, w ramach diagnozy stanu w ramach Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami 2024, wyodrębniono regiony: przemysłowe, rolnicze, turystyczne, miejskie, wiejskie. W przypadku rejonów wiejskich, do których zalicza się Gmina Przasnysz, ustalono strategię ZPO dla gospodarstw opartych na uprawach: Edukacja i informacja w zakresie:

- nowoczesnych metod magazynowania i pakowania (eliminacja strat produktów oraz utrzymywanie ich świeżości),
- ograniczania użycia folii rolniczych poprzez ponowne ich użycie oraz promowanie tej, która ulega biodegradacji.
- Magazynowania i gospodarowania środkami ochrony roślin i nawozami (ograniczenie powstawania odpadów),
- Racjonalnego stosowania nawozów (okresowe badanie zasobności gleby w substancje odżywcze, stosowanie nawozów wyłącznie w określonych porach roku, efektywna aplikacja do gruntu, stosowanie własnych nawozów naturalnych),
- Alternatywnych metod zwalczania szkodników i chorób roślinności,
- Efektywnego stosowania środków ochrony roślin (naturalne metody zwalczania szkodników i chorób roślin powodujące ograniczenie ilości stosowanych środków chemicznych).

Do innych instrumentów zalicza się:

- Zapobieganie nadmiernemu wyrzucaniu zdatnej do spożycia żywności,
- Monitoring wielkości strat, który prowadzony może być po wprowadzeniu systemów zarządzania jakością produkcji i produktów rolnych,
- Współprace gospodarstw w zakresie wspólnego wykorzystania narzędzi, maszyn i infrastruktury,
- Promowanie zwrotnych opakowań (zbiorcze opakowania, opakowania transportowe),
- Selektywne zbieranie odpadów środków wspomagających ochronę roślin i innych odpadów niebezpiecznych

- Promowanie racjonalnych praktyk rolnych w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów (np. poprzez portale internetowe).

Strategie ZPO dla gospodarstw opartych na hodowli zwierząt

Edukacja w zakresie:

- zakupów i przechowywania leków (ograniczenie strat),
- przeciwdziałania chorobom zwierząt i racjonalnego stosowanie leków,
- optymalizacji dawkowania karmy dla zwierząt,
- optymalizacji produkcji karmy.

Ważnym instrumentem jest też promowanie przechowywania kiszonek dla zwierząt w pryzmach przykrywanych folią zamiast w belach, ponownego użycia folii oraz zagęszczania kiszonek w celu ograniczenia objętości i ilości zużywanej folii.

Ogólne strategie ZPO dla rolnictwa

- ograniczenie przejazdów maszyn rolniczych po nawierzchniach utwardzonych (przeciwdziałania zużyciu się opon),
- zakup używanych maszyn rolniczych,
- promowanie usług opartych na świadczeniu na rzecz rolników (wykonywanie usług dotyczących orki, wysiewu, zbiorów, koszenia, oprysków, co sprzyja racjonalnemu wykorzystaniu maszyn rolniczych).

5.8.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych oraz ich efektów należy mieć na uwadze podczas wybierania lokalizacji oraz projektowania obiektów typu PSZOK oraz składowisk odpadów.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Większość nadzwyczajnych zagrożeń środowiska dotyczących gospodarki odpadami, jest związana ze składowiskami odpadów. Można do nich zaliczyć przedostawanie się odpadów poza miejsce wyznaczone do ich składowania, ruchy masowe ziemi a także samozapłon gazów składowiskowych.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące gospodarki powinny dotyczyć zagadnień takich

jak prawidłowa gospodarka odpadami, znaczenie segregacji odpadów oraz obejmować akcje takie jak „Sprzątanie Świata”.

Monitoring środowiska

Monitoringiem składowisk odpadów zajmują się jednostki zarządzające takimi instalacjami oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, który zajmuje się działalnością kontrolną.

5.8.5. Analiza SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Większość mieszkańców objęta systemem selektywnej zbiórki odpadów. 2. Funkcjonujący PSZOK. 3. Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu.	1. Konieczność zwiększenia świadomości ekologicznej społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. 2. Istniejące wyroby azbestowe na terenie gminy. 3. Dzikie wysypiska występujące na terenie gminy. 4. Spalanie odpadów w domowych kotłach. 5. Nieprawidłowa segregacja śmieci.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Edukacja ekologiczna mieszkańców. 2. Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych.	1. Nieprzepisowe składowanie odpadów. 2. Odpady związane z ruchem turystycznym.

5.9. Zasoby przyrodnicze

Realizując zadania zawarte w niniejszym Programie Ochrony Środowiska należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie

ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016r. poz. 2183),

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r. poz. 1409),

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r. poz. 1408).

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Ważną rolę w obszarach węzłowych i korytarzach ekologicznych pełnią lasy i doliny rzeczne (w obszarze opracowania: Węgierka i Morawka). Tworzą one warunki dla zachowania różnorodności gatunkowej flory i fauny oraz często stanowią otulinę dla bardziej wrażliwych ekosystemów (bagiennych, torfowiskowych). Funkcje ekologiczne dla terenu Gminy Przasnysz wynikają z położenia w:

- obszarze funkcjonalnym Zielone Płuca Polski,
- sąsiedztwie Puszczy Kurpiowskiej (obszar węzłowy Econet-PL, projektowany park krajobrazowy, ostoja ptasia - w NATURA 2000),
- w zlewni Narwi, której dolina pełni funkcję korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym.

Dla zachowania spójności systemu przyrodniczych obszarów węzłowych i korytarzy

o randze międzynarodowej i krajowej (konceptcja Ekonet-PL) wskazanym i celowym jest wyznaczenie sieci korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym. W tej części województwa predysponowane do pełnienia takiej funkcji są również doliny rzeki Orzyc i Węgierki.

Gmina Przasnysz leży poza strefą priorytetową wyznaczoną przez programy rolno - środowiskowe. Ochrona środowiska przyrodniczego powinna zmierzać do łagodzenia konfliktów wynikających z funkcji gospodarczej i ekologicznej przestrzeni. Cenne walory i wartości przyrodnicze obszaru Gminy Przasnysz, które winny być chronione stanowią:

- obszary naturalnych dolin rzek Węgierki, Morawki i innych cieków oraz obniżeń
- stanowiące naturalne siedliska przyrodnicze wchodzące w ciągi ekologiczne,
- lasy i zadrzewienia,
- parki dworskie i wiejskie oraz pomniki przyrody,
- gleby o najwyższej przydatności do produkcji rolniczej (w klasach I-III),
- tereny zlewni chronionej rzeki Narwi.

Na terenie Gminy Przasnysz nie ma obszarów objętych ochroną prawną (rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu, itp.).

Na terenie gminy występują zabytkowe parki podworskie w miejscowościach: Leszno, Karwacz, Obręb. W parku w Karwaczu istnieją dwa pomniki przyrody - dęby szypułkowe, natomiast w miejscowości Dębiny - lipa drobnolistna. W Karwaczu znajduje się duży głaz narzutowy.

5.9.2. Lasy

Lasy na terenie gminy Przasnysz znajdują się na gruntach o niższych klasach bonitacyjnych, głównie w północnej i wschodniej części gminy. Łączna ich powierzchnia wynosi 2889,00 ha tj. prawie 16 % pow. gminy. Pełnią one ważną rolę w podnoszeniu walorów krajobrazowych, utrzymaniu równowagi innych ekosystemów, regulacji stosunków wodnych i migracji faunistycznych. W obszarach leśnych, występujących w pasie morenowym (północna i wschodnia część gminy) przeważają siedliska borów świeżych, gdzie w drzewostanie dominuje sosna (do 80%) oraz brzoza, dąb, osika i jarzębina. Na obszarach podmokłych i zabagnionych przeważa siedliska lasów olszowych, w których dominującym gatunkiem jest olcha z domieszką jesionu, jarzębiny, czeremchy i wierzby.

W lasach na terenie Gminy Przasnysz przeważają onokulturowa struktura lasów nasadzonych, w której ponad 70% stanowi sosna narażona jest na choroby (zagrożenia biotyczne) i niebezpieczeństwo pożarowe (zagrożenie abiotyczne). Korzystnym byłoby wzbogacenie różnorodności biologicznej lasów. W strukturze własności przeważają lasy prywatne zajmujące ca 58% ogólnej powierzchni leśnej, o dużym stopniu rozdrobnienia. Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa (ca 42%) administrowane są przez Nadleśnictwo Przasnysz (w kraju - 78%). Większe kompleksy leśne występują w północnej i wschodniej części gminy oraz w dolinach rzek głównie w dolnym biegu rzeki Morawki. Istniejące siedliska leśne oraz rozrzucone zadrzewienia podlegają ochronie przed zmianą ich użytkowania. Stan zdrowotny drzewostanów był w ostatnich latach zadowalający. Na terenie powiatu przasnyskiego występuje niewielka ilość szkodników, wśród których dominuje brudnica mniszka. Stan sanitarny lasów na terenie gminy budzi od lat pewne zastrzeżenia w związku zaśmiecaniem terenów wzdłuż ciągów komunikacyjnych, co szczególnie widać wczesną wiosną.

Lasy uznawane za ochronne, w rozumieniu ustawy o lasach, ustawy o ochronie przyrody, prawo ochrony środowiska, obejmują łącznie 808 ha. Nie ma natomiast w gminie rezerwatów leśnych, użytków ekologicznych, ani Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Niezależnie od formy ochrony (czy reżimu) lasy pełnią funkcje ekologiczne: glebochronne, wodochronne, krajobrazowe, a także jako ostoje zwierząt.

Gospodarcze wykorzystywanie lasu to głównie pozyskania drewna grubego (grubizny). W ramach realizacji KPZL, w gminie zalesiane są grunty porolne,

głównie następującymi gatunkami: sosna, modrzew, brzoza, dąb czerwony, dąb, olcha oraz gatunki domieszkowe (drzewa i krzewy). Celem zalesień jest świadome tworzenie zbiorowisk sztucznych oraz skrócenie początkowej fazy procesu lasotwórczego zmierzającego do powstania ekosystemów leśnych.

W oparciu o analizy czynników rolno - środowiskowych i fizjograficznych terenów zawartej w KPZL potrzebę zalesień w Gminie Przasnysz oceniono wysoko - 28,86 pkt. (Dla porównania gminy powiatu przasnyskiego: Chorzele - 41 pkt, Jednorzec - 38,7, Krzynowłoga Mała - 26,88). W powiecie przasnyskim lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 35.267 ha, co stanowi 28,5% powierzchni powiatu. Lesistość gminy -15,8%.

Lasy znajdujące się w płn. części województwa (Zielone Płuca Polski), szczególnie jednogatunkowe zadrzewienia na terenach porolnych, podlegają zagrożeniom biotycznym.

Tabela 31. Struktura gruntów leśnych na terenie Gminy Przasnysz

Powierzchnia gruntów leśnych	ha	2889
Powierzchnia lasów publicznych	ha	1006
Powierzchnia lasów gminy	ha	0
Lesistość	0/ %	15,7

Zródło: GUS stan na 31.12.2018 r.

5.9.3. Zagadnienia horyzontalne Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają także bezpośredni wpływ na florę oraz faunę. Wpływają one na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplenie się klimatu spowoduje migracje gatunków - gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków będzie uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Przekształcenia siedlisk na skutek zmian klimatycznych mogą dotknąć także warunków wodnych - obniżenie się poziomu wód gruntowych może spowodować stopniowy zanik siedlisk o dużej wilgotności. Najważniejszym elementem adaptacji do zmian klimatycznych będzie, w przypadku siedlisk, zachowanie bioróżnorodności oraz zrównoważona gospodarka leśna uwzględniająca zmiany klimatyczne oraz ich efekty. Kluczowym elementem będzie utrzymanie obszarów wodno-błotnych oraz ich odtwarzanie w miejscach posiadających odpowiednie warunki.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, mających wpływ na zasoby przyrodnicze, można zaliczyć negatywny wpływ zanieczyszczeń powietrza i wód na środowisko i organizmy żywe, pożary lasów oraz choroby roślin.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak wartościowe są zasoby środowiska występujące na terenie gminy. Można to osiągnąć poprzez edukację w szkołach oraz tworzenie ścieżek edukacyjnych, zwłaszcza na terenach objętych ochroną.

Monitoring środowiska

Stan zasobów przyrodniczych monitorowany jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Zintegrowanego Monitoringu Przyrodniczego Środowiska w Polsce. Celem ZMŚP jest dostarczenie danych do określania aktualnego stanu środowiska oraz w oparciu o wieloletnie cykle obserwacyjne, przedstawienie krótko i długookresowych przemian środowiska w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji. Uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji stanowią podstawę do sporządzenia prognoz krótko i długoterminowych rozwoju środowiska przyrodniczego oraz przedstawienia kierunków zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania.

Głównym zagrożeniem lasów są zmiany środowiska przyrodniczego spowodowane działalnością człowieka, w tym w szczególności:

- przestrzenna struktura lasów, w tym rozdrobnienie i rozproszenie kompleksów leśnych powoduje niską ich odporność na antropopresję,
 - zmiany stosunków wodnych przyczyniające się do osłabienia drzew i zwiększenia ich podatności na choroby i ataki szkodników (np. postępujące w Polsce obniżenie poziomu wód gruntowych),
 - zbyt duży udział jednogatunkowych drzewostanów (sosna, brzoza lub świerk),
 - zaśmiecanie lasów (niezadowalający stopień rozwiązania gospodarki odpadowej),
 - pożary lasów, na które narażone są najbardziej siedliska suche (lasy iglaste) położone w sąsiedztwie terenów komunikacyjnych i zabudowanych, których częstą przyczyną jest podpalenia umyślne lub tzw. zaproszenie ognia). Wnioski do Programu Dla Gminy Przasnysz
- Różnorodność funkcji, jakie pełnią lasy (ekologiczne, produkcyjne, społeczne) oraz stosunkowo niska lesistość, oraz potrzeba racjonalizacji struktury użytkowania ziemi (zagospodarowanie gruntów mało przydatnych dla rolnictwa)

wskazują na potrzebę i możliwość zwiększenia powierzchni leśnej. Szczególnie preferowanymi do zalesień są m.in. tereny infiltracyjne, gdzie zaznaczyło się zjawisko stepowienia gleb, tereny wododziałowe, grunty mało przydatne dla rolnictwa zwłaszcza w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”. Na tych obszarach zalesienia mają na celu powiększenie istniejących dotychczas bardzo rozdrobnionych kompleksów leśnych, wzmocnienie systemów ochronnych, a przede wszystkim wzbogacenie przestrzeni agrocenoz o elementy krajobrazu leśnego.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, mających wpływ na zasoby przyrodnicze, można zaliczyć negatywny wpływ zanieczyszczeń powietrza i wód na środowisko i organizmy żywe, pożary lasów oraz choroby roślin.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak wartościowe są zasoby środowiska występujące na terenie gminy. Można to osiągnąć poprzez edukację w szkołach oraz tworzenie ścieżek edukacyjnych, zwłaszcza na terenach objętych ochroną.

Monitoring środowiska

Stan zasobów przyrodniczych monitorowany jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Zintegrowanego Monitoringu Przyrodniczego Środowiska w Polsce. Celem ZMŚP jest dostarczenie danych do określania aktualnego stanu środowiska oraz w oparciu o wieloletnie cykle obserwacyjne, przedstawienie krótko i długookresowych przemian środowiska w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji. Uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji stanowią podstawę do sporządzenia prognoz krótko i długoterminowych rozwoju środowiska przyrodniczego oraz przedstawienia kierunków zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania.

5.9.4. Analiza SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Wysoka lesistość gminy. 2. Istnienie obszarów chronionych. 3. Bogate zasoby fauny i flory.	1. Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka. 2. Napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Ograniczenie zanieczyszczeń wód, gleb oraz powietrza pochodzących ze źródeł lokalnych. 2. Dokarmianie zwierząt, zwłaszcza w porze zimowej. 3. Zabiegi pielęgnacyjne na roślinach.	1. Zanieczyszczenie środowiska (powietrza, gleb, wód). 2. Złe metody prowadzenia gospodarki rolnej. 3. Niekontrolowany ruch turystyczny. 4. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną przyrody. 5. Pożary. 6. Czynniki atmosferyczne. 7. Szkodniki oraz pasożyty.

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2019, poz 1396) przez :

- a) „poważną awarię - rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważną awarię przemysłową- rozumie się poważną awarię w zakładzie”.
Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodująca zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Jak wynika z informacji udostępnionych przez Urząd Gminy Przasnysz na terenie gminy Przasnysz nie występują zakłady o dużym ani o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może również z transportu substancji niebezpiecznych. Dotyczy to np. paliw płynnych, które przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych.

5.10.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają wpływ na zagrożenie poważnymi awariami. Ekstremalne zjawiska atmosferyczne takie jak zbyt wysokie temperatury powietrza, burze, wichury czy ulewy mogą doprowadzić do awarii urządzeń na terenie zakładów przemysłowych. Ponadto bodźce te mogą zwiększyć ryzyko wystąpienia wypadków oraz awarii podczas przewożenia substancji niebezpiecznych ciągami komunikacji samochodowej. Aby zmniejszyć ryzyko wpływu zmian klimatycznych na ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych należy zaadaptować procedury przewozu substancji niebezpiecznych oraz funkcjonowania instalacji przemysłowych a także brać czynniki klimatyczne pod uwagę przy budowie dróg oraz instalacji przemysłowych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, należą w tej kategorii, głównie awarie pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, awarie w zakładach przemysłowych oraz ryzyko zagrożenia gwałtownymi zjawiskami pogodowymi.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak postępować w

razie wystąpienia poważnej awarii oraz jak zmniejszyć jej skutki.

Monitoring środowiska

Zakłady o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej kontrolowane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz przez Państwową Straż Pożarną

5.10.3. Analiza SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Brak na terenie gminy zakładów zwiększonego lub dużego ryzyka zagrożenia poważną awarią.	1. Obecność dróg którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Opracowanie metod postępowania w razie wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie. 2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii.	1. Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia

6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Cele niniejszego programu zostały wyznaczone na podstawie:

- zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych komponentów środowiska;
- możliwości finansowych Gminy Przasnysz,
- celów dokumentów wyższego szczebla (poziom powiatowy, wojewódzki i krajowy); c

- celów dokumentów lokalnych, funkcjonujących na terenie Gminy Przasnysz.

W ramach Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Przasnysz wyznaczono następujące cele w zależności od obszaru interwencji.

Tabela 32. Cele w zależności od obszaru interwencji

Lp	Obszar interwencji	Cel
I	Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)	Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy Przasnysz
II	Zagrożenia hałasem (ZH)	Ochrona mieszkańców gminy przed nadmiernym hałasem
III	Pola elektromagnetyczne (PEM)	Ochrona przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych
IV	Gospodarka wodami (GW)	Poprawa jakości wód na terenie Gminy Przasnysz
V	Gospodarka wodno -ściekowa (GWS)	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Przasnysz
VI	Zasoby geologiczne (ZG)	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi
VII	Gleby (G)	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu
VIII	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GOZPO)	Racjonalna gospodarka odpadami na terenie Gminy Przasnysz
IX	Zasoby przyrodnicze (ZP)	Zachowanie różnorodności biologicznej na terenie Gminy Przasnysz
X	Zagrożenie poważnymi awariami (ZPA)	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii

Zródło: opracowanie własne

Tabela 33. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP) na lata 2020-2027

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
PKJP.I. Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy	OKJP.1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza	OKJP1.1. Poprawa jakości powietrza poprzez likwidację niskiej emisji	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
			Monitorowane: przedsiębiorcy, mieszkańcy	
		OKJP1.2. Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	brak wykwalifikowanej kadry
		OKJP1.3. Modernizacja systemów ogrzewania budynków użyteczności publicznej na terenie gminy	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
			Monitorowane: przedsiębiorcy, zarządcy domów	
		OKJP1.4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby c.o. i c.w.u. obiektów mieszkalnych - modernizacja indywidualnych kotłowni domowych	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
			Monitorowane; mieszkańcy	
		OKJP 1.5. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Monitorowane: WIOŚ	Brak środków finansowych
		OKJP 1.6. Ograniczenie pylenia wtórnego poprzez czyszczenie na mokro	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
			Monitorowane: zarządcy dróg	

	OKJP.2.rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych	OKJP.2.1. Bieżące utrzymanie i budowa oświetlenia ulicznego w Gminie Przasnysz w tym wymiana istniejących opraw oświetleniowych na solarne i energooszczędne	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych na jednorazowy wydatek
		KJP 3.1.Rozwój transportu rowerowego, budowa spójnego systemu ścieżek rowerowych Własne: Urząd Gminy Brak środków finansowych	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
	OKJP.4. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowymi technologiami	OKJP4.1. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez termomodernizację	Własne: Urząd Gminy Monitorowane:\n zarządcy budynków	Brak środków finansowych
		OKJP4.2. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich termomodernizację	Własne: Urząd Gminy Monitorowane: mieszkańcy	Brak środków finansowych
	OKJP.5.Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii	OKJP5.1.Wprowadzenie w planie zagospodarowania przestrzennego zapisów w zakresie odnawialnych źródeł energii	Własne: Urząd Gminy	Konieczność dokonania zmian w planach
		OKJP5.2.Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Własne: Urząd Gminy Monitorowanie: mieszkańcy	Brak środków finansowych
	OKJP.6. Edukacja ekologiczna	OKJP6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie konieczności ochrony powietrza i wpływu zanieczyszczeń na zdrowie, w tym promowanie odnawialnych źródeł energii	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych niewystarczające zainteresowanie społeczeństwa

**Tabela 34. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Zagrożenia hałasem (ZH) na lata 2020-2027**

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania Odpowiedzialny podmiot	Ryzyka
ZH.I. Ochrona mieszkańców gminy przed nadmiernym hałasem	ZH.I.1.Ochrona przed hałasem	ZH.I.1.Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	Monitorowanie : WIOŚ	Brak planowanych kontroli na terenie gminy
		ZH.I.2.Kontrola emisji hałasu do środowiska z dróg wojewódzkich	Monitorowanie: WIOŚ, zarządcy dróg	Brak punktów pomiarowych na terenie gminy
	ZH.I.2.Zmniejszenie hałasu	ZH.I.2.1. Modernizacja, przebudowa, budowa dróg na terenie gminy Przasnysz	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
			Monitorowanie:zarządcy dróg	
		ZH.I.2.2.Realizacja inwestycji drogowych ograniczających emisję hałasu (m.in. nawierzchnie o ograniczonej hałaśliwości	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
			Monitorowanie:zarządcy dróg	
		ZH.I.2.3. Stosowanie przy realizacji inwestycji drogowych naturalnych w postaci ścian roślinności, wałów ziemi oraz zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
			Monitorowanie:zarządcy dróg	
		ZH.I.2.4.Wprowadzanie do planów zagospodarowania zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
	ZH.I.3.Edukacja ekologiczna	Prowadzenie edukacji ekologicznej dotyczącej klimatu akustycznego w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego i jazdy na rowerze	Własne: Urząd Gminy Monitorowanie: zarządcy dróg, jednostki oświatowe	Brak środków finansowych, brak zainteresowania społeczeństwa

Tabela 35. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji Pola elektromagnetyczne (PEM) na lata 2020-2027

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
PEM.I. Ochrona przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych	PEM.I.1.Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych	PEM.1.1.Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych	Monitorowanie WIOŚ	Brak objęcia gminy punktami monitoringu PEM
		PEM.1.2.Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznym i
		PEM.1.3.Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Nieewidencjonowani e nowych źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne
	Monitorowanie: Starostwo Powiatowe w Przasnyszu			
	PEM.I.2.Edukacja ekologiczna	PEM.2.1.Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości pól elektromagnetycznych	Monitorowanie: jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe	Brak środków finansowych, brak wykwalifikowanej kadry, brak zainteresowania społecznego

**Tabela 36. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Gospodarowanie wodami (GW) na lata 2020-2027**

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
GW.I. Poprawa jakości wód na terenie gminy Przasnysz	GW.1.Optymalizacja zużycia wody na terenie Gminy Przasnysz	GW.1.1. Ograniczenie zużycia wody (ponowne wykorzystanie „wody szarej” i „deszczówki” do celów gospodarczych) oraz w przemyśle (recykulacja obiegu wody, zamykanie obiegu wody	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
			Monitorowane: przedsiębiorstwa, mieszkańcy	
	GW.2. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych	GW.1.2. Ograniczenie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz optymalizację wykorzystania istniejącej struktury wodnej	Monitorowanie: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
		GW.2.1. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukacja w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)	Monitorowane: ODR, mieszkańcy	Brak środków finansowych, opór społeczny, brak wykwalifikowanej kadry,
		GW.2.2.Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udoostępnianie wyników tego monitoringu	Monitorowane: WIOŚ	Brak wykwalifikowanej kadry, brak środków finansowych
		GW.2.3.Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Własne: Urząd Gminy Monitorowane: WIOŚ	Brak wykwalifikowanej kadry, brak środków finansowych
		GW.2.4.Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Własne: Urząd Gminy	Brak wykwalifikowanej kadry, brak środków finansowych

**Tabela 37. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Gospodarka wodno—ściekowa (GWS) na lata 2020-2027**

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
GWS.I. Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Przasnysz	GWS.1.Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	GWS.1.1.Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
			Monitorowane: Urząd Gminy	
		GWS.1.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
			Monitorowane: Urząd Gminy	
	GWS.2.Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GWS.2.1.Monitoring gospodarki wodnościekowej	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
			Monitorowane: Urząd Gminy	
	GWS.3. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących równoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i gospodarki	GWS.3.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do oczyszczania ścieków komunalnych	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
		GWS.3.2.Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do zbiorowego odprowadzania ścieków	Własne: Urząd Gminy	
		GWS.3.3.Dotacje i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach na których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
			Monitowane: mieszkańcy	
	GWS.4.Edukacja ekologiczna	GWS.4.1.Promowanie dobrych nawyków w gospodarstwach domowych	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych, braki wykwalifikowanej kadry
			Monitowane:mieszkańcy	
		GWS.4.2.Promowanie dobrych nawyków w gospodarstwach rolnych	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych, braki wykwalifikowanej kadry
			Monitorowane:	

			mieszkańcy	ej kadry
		GWS.4.3.Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące o konieczności, celach, zasadach oszczędnego użytkowania wody.	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych, brak wykwalifikowanej kadry
		GWS.4.4.Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące o najważniejszych zasadach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych, brak wykwalifikowanej kadry
		GWS.4.5.Działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży w zakresie promowania prawidłowych nawyków związanych z oszczędzaniem wody oraz zasadach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych,

**Tabela 38. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Zasoby geologiczne (ZG) na lata 2020-2027**

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakterystyka zadania Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	ZG.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji związanej z eksploatacją kopalin i pracami poszukiwawczymi	ZG.1.1.ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów poprzez prowadzenie kontroli	Monitorowanie: Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie	Brak wykwalifikowanej kadry, opór społeczny
		ZG.1.2. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	własne: Urząd Gminy Monitorowane: Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	Brak środków finansowych
		ZG.1.3.Ochrona zasobów złóż mineralnych poprzez uwzględnienie ich w dokumentach planistycznych	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
	ZG.2.Edukacja ekologiczna	ZG.2.1.Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona	Własne: Urząd Gminy Przasnysz Monitorowane: jednostki oświatowe	Brak środków finansowych

Tabela 39. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji Gleby (GL) na lata 2020-2027

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakterystyka zadania Odpowiedzialny podmiot	Ryzyka
GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	GL.1. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu zagospodarowania powierzchni ziemi	GL.1.1.Promocja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
			Monitorowane: ARiMR, ODR	
		GL.2.1.Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w kierunku rolnym lub leśnym	monitorowane: władający powierzchnią ziemi	
		GL.2.2.Uprawa roślin energetycznych na glebach niskiej jakości	monitorowane: władający powierzchnią ziemi	
		GL.2.3. Wprowadzenie, odtworzenie zadrzewień śródpolnych służące ochronie gleb przed erozją wietrzną, poprawie stosunków mikroklimatycznych i biocenotycznych	monitorowane: władający powierzchnią ziemi	
		GL.2.4.Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych i innych niż rolne	monitorowane: władający powierzchnią ziemi	
	GL.3.Edukacja ekologiczna	GL.3.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz informacja na temat dobrych praktyk rolniczych	Własne: Urząd Gminy monitorowane: ARiMR, ODR	

Tabela 40. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO) na lata 2020-2027

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
GO.I. Racjonalna gospodarka odpadami na terenie Gminy Przasnysz	GO.1. Racjonalna gospodarka odpadami	GO.1.1. Egzekwowanie obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie oraz regulaminu utrzymania czystości i porządku	Własne: Urząd Gminy	Brak wykwalifikowanej kadry
		GO.1.2. Odbiór, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych	Własne: Urząd Gminy	Brak wykwalifikowanej kadry, brak środków finansowych
		GO.1.3. Osiągnięcie poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wskazanych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów nie ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	Własne: Urząd Gminy	Nieosiągnięcie wymaganego poziomu Nieosiągnięcie stopnia redukcji
		GO.1.4. Wykonanie sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Własne: Urząd Gminy	Brak wykwalifikowanej kadry
		GO.1.5. Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Własne: Urząd Gminy	Brak środków finansowych
	GO.2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest	GO.2.1. Realizacja Programu usuwania azbestu z terenu Gminy Przasnysz	Własne: Urząd Gminy Monitorowane: mieszkańcy	Brak środków finansowych
	GO.3. Edukacja ekologiczna	GO.3.1. Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne	Własne: Urząd Gminy Monitorowane: jednostki oświatowe	Brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców

**Tabela 41. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Zasoby przyrody (ZP) na lata 2020-2027**

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakterystyka zadania Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
ZP.I. Zachowanie różnorodności biologicznej na terenie Gminy Przasnysz	ZP.1.Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	ZP.1.1.Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Nieobjęcie wszystkich terenów aktualną dokumentacją planistyczną
		ZP.1.2.Uwzględnienie w dokumentach planistycznych form ochrony przyrody	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Nieobjęcie wszystkich terenów aktualną dokumentacją planistyczną
		ZP.1.3.Bieżące i zrównoważone utrzymanie zieleni na terenie Gminy	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
		ZP.1.4.Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych	Monitorowane:GIOŚ	Brak wykwalifikowanej kadry
		ZP.1.5.Czynna ochrona gatunków objętych ochroną	Monitorowane: RDOŚ	Brak wykwalifikowanej kadry
		ZP.1.6.Bieżąca konserwacja form ochrony przyrody	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak wykwalifikowanej kadry
			Monitorowane: RDOŚ	
		ZP.1.7.Ochrona, pielęgnacja i utrzymanie terenów leśnych	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak wykwalifikowanej kadry, brak środków finansowych
			Nadleśnictwa	
		ZP.1.8.Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków obcych inwazyjnych	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
			Nadleśnictwa	

		ZP.1.9.Monitoring zagrożeń antropogenicznych lasu i zapobieganie ich skutkom (zagrożenia pożarowe, nielegalne wysypiska odpadów, nielegalna wycinka).	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak wykwalifikowanej kadry, brak środków finansowych
			Nadleśnictwa, RDOS	
	ZP.2.Tworzenie zielonej infrastruktury	ZP.2.1.Działania inwestycyjne na terenie gminy umożliwiające wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
	ZP.3.Edukacja ekologiczna	ZP.3.1.Wsparcie zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
			Monitorowane: Nadleśnictwa	
		ZP.3.2.Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody, w tym w szczególności znaczenia i roli lasów	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
			Monitorowane: Nadleśnictwa, placówki oświatowe	

**Tabela 42. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Zagrożenia poważnymi awariami (ZPW) na lata 2020-2027**

Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Charakterystyka zadania Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
ZPW.I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii	ZPW.1.Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	ZP.1.1.Przeciwdziałanie poważnym awariom(prowadzenie kontroli zakładów pracy, szkoleń, badań w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia poważnych awarii	Monitorowane: WIOŚ, przedsiębiorstwa	Brak środków finansowych
		ZP.1.2.Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno- chemiczno- ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych
		ZP.1.3.Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Monitorowane: sprawcy awarii	Brak środków finansowych
		ZP.1.4.Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nie ustalenia podmiotu odpowiedzialnego za skutki poważnej awarii	Monitorowane: RDOŚ	Brak środków finansowych
	ZPW.2. Kształtowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z powodu wystąpienia awarii	ZPW.2.1.Edukacja społeczeństwa na rzecz kształtowania właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Własne: Urząd Gminy Przasnysz	Brak środków finansowych, brak zainteresowani a społecznego
			Monitorowane: placówki oświatowe	

Tabela 43. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji	Źródła finansowania
		lata 2020-2027	
OKJP.1.1.Poprawa jakości powietrza poprzez likwidację niskiej emisji realizowana w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przasnysz	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
OKJP.1.2.Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet Gminy Przasnysz
OKJP.1.3.Modernizacja systemów ogrzewania budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Przasnysz	Urząd Gminy Przasnysz	3.000.000,00 zł	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
OKJP.1.4.Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby c.o. oraz c.w.u. obiektów mieszkalnych - modernizacja indywidualnych kotłowni domowych	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
OKJP1.5.Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet Gminy
OKJP1.6.Ograniczenie pylenia wtórnego poprzez czyszczenie na mokro	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet Gminy Przasnysz
OKJP.2.1. Bieżące utrzymanie i budowa oświetlenia ulicznego w Gminie Przasnysz w tym wymiana istniejących opraw oświetleniowych na solarne i energooszczędne	Urząd Gminy Przasnysz	1.000.000,00 zł	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
KJP 3.1.Rozwój transportu rowerowego, budowa spójnego systemu ścieżek rowerowych Własne: Urząd Gminy Brak środków finansowych	Urząd Gminy Przasnysz	10.000.000, 00 zł	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW

OKJP4.1. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez termomodernizację	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
OKJP4.2. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich termomodernizację	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
OKJP5.1.Wprowadzenie w planie zagospodarowania przestrzennego zapisów w zakresie odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy Przasnysz	50,000,00 zł całkowity koszt zmiany planu	Budżet Gminy Przasnysz
OKJP5.2.Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy Przasnysz	8 592 780,00 zł	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
OKJP6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie konieczności ochrony powietrza i wpływu zanieczyszczeń na zdrowie, w tym promowanie odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW

Tabela 44. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Zagrożenie hałasem (ZH)

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
		2020-2027	
ZH.2.1. Modernizacja, przebudowa, budowa dróg na terenie gminy Przasnysz	Urząd Gminy Przasnysz	10.000.000,00 zł	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZH.2.2. Realizacja inwestycji drogowych ograniczających emisję hałasu (m.in. nawierzchnie o ograniczonej hałaśliwości)	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZH.2.3. Stosowanie przy realizacji inwestycji drogowych naturalnych w postaci ścian roślinności, wałów ziemi oraz zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy Przasnysz, RPO. PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZH.2.4. Wprowadzanie do planów zagospodarowania zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym	Urząd Gminy Przasnysz	50.000,00 zł całkowity koszt zmiany planu	Budżet Gminy Przasnysz
ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dotyczącej klimatu akustycznego w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego i jazdy na rowerze	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy Przasnysz

Tabela 45. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Pola elektromagnetyczne (PEM)

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł	Źródła finansowania
		2020 - 2027	
PEM.1.2.Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Urząd Gminy Przasnysz	50.000,00 zł (całkowity koszt zmiany planu)	Budżet Gminy
PEM.1.3.Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów - w ramach zadań statutowych gminy	Budżet Gminy

Tabela 46. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Gospodarowanie wodami (GW)

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł	Źródła finansowania
		2020-2027	
GW.1.1. Ograniczenie zużycia wody (ponowne wykorzystanie „wody szarej” i „deszczówki” do celów gospodarczych) oraz w przemyśle (recyrkulacja obiegu wody, zamykanie obiegu wody	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy Przasnysz
GW.1.2. Ograniczenie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz optymalizację wykorzystania istniejącej struktury wodnej	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy Przasnysz, PROW, RPO. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GW.2.4.Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy Przasnysz

Tabela 47. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)

Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zł	Źródła finansowania
		2020-2027	
GWS.1.1.Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GWS.1.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GWS.2.1.Monitoring gospodarki wodnościekowej	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GWS.3.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do oczyszczania ścieków komunalnych	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GWS.3.2.Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do zbiorowego odprowadzania ścieków	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GWS.3.3.Dotacje i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach na których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Mieszkańcy	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GWS.4.1.Promowanie dobrych nawyków w gospodarstwach domowych	Urząd Gminy Przasnysz placówki oświatowe	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GWS.4.2.Promowanie dobrych nawyków w gospodarstwach rolnych	Urząd Gminy Przasnysz ODR	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW

GWS.4.3.Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące o konieczności, celach, zasadach oszczędnego użytkowania wody.	Urząd Gminy Przasnysz placówki oświatowe	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy, RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GWS.4.4.Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące o najważniejszych zasadach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków	Urząd Gminy Przasnysz placówki oświatowe	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy, RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GWS.4.5.Działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży w zakresie promowania prawidłowych nawyków związanych z oszczędzaniem wody oraz zasadach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków	Urząd Gminy Przasnysz placówki oświatowe	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy, RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW

Tabela 48. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Zasoby geologiczne (ZG)

Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji w zł	Źródła finansowania
		2020-2027	
ZG.1.1.ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów poprzez prowadzenie kontroli	Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZG.1.2. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZG.1.3.Ochrona zasobów złóż mineralnych poprzez uwzględnienie ich w dokumentach planistycznych	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZG.2.1.Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona	Placówki oświatowe	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW

Tabela 49. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Gleby (GL)

Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji w zł	Źródła finansowania
		2020-2027	
GL.1.1.Promocja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych	ARiMR, ODR	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GL.2.1.Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w kierunku rolnym lub leśnym	Władający powierzchnią ziemi, inni sprawcy zanieczyszczenia, RDOŚ	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GL.2.2.Uprawa roślin energetycznych na glebach niskiej jakości	Władający powierzchnią ziemi, inni sprawcy zanieczyszczenia, RDOŚ	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GL.2.3. Wprowadzenie, odtworzenie zadrzewień śródpolnych służące ochronie gleb przed erozją wietrzną, poprawie stosunków mikroklimatycznych i biocenotycznych	Władający powierzchnią ziemi, inni sprawcy zanieczyszczenia, RDOŚ	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GL.2.4.Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych i innych niż rolne	Władający powierzchnią ziemi, inni sprawcy zanieczyszczenia, RDOŚ	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GL.3.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz informacja na temat dobrych praktyk rolniczych	ARiMR., ODR	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW

Tabela 50. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji w zł	Źródła finansowania
		2020-2027	
GO.2.1.Realizacja Programu usuwania azbestu z terenu Gminy Przasnysz	Mieszkańcy	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
GO.3.1.Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne	Placówki oświatowe	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW

Tabela 51. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Zasoby przyrodnicze (ZP)

Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji w zł	Źródła finansowania
		2020-2027	
ZP.1.3.Bieżące i zrównoważone utrzymanie zieleni na terenie Gminy	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZP.1.4.Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych	RDOŚ w Warszawie	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZP.1.5.Czynna ochrona gatunków objętych ochroną	RDOŚ w Warszawie	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZP.1.6.Bieżąca konserwacja form ochrony przyrody	RDOŚ w Warszawie	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZP.1.7.Ochrona, pielęgnacja i utrzymanie terenów leśnych	Nadleśnictwo	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZP.1.8.Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków obcych inwazyjnych	Nadleśnictwo	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZP.1.9.Monitoring zagrożeń antropogenicznych lasu i zapobieganie ich skutkom (zagrożenia pożarowe, nielegalne wysypiska odpadów, nielegalna wycinka).	Nadleśnictwo	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW

Tabela 52. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem - Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA)

Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji w zł	Źródła finansowania
		2020-2027	
ZP.1.1.Przeciwdziałanie poważnym awariom(prowadzenie kontroli zakładów pracy, szkoleń, badań w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia poważnych awarii	WIOŚ w Warszawie, przedsiębiorstwa	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZP.1.2.Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	Urząd Gminy Przasnysz	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZP.1.3.Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Sprawcy awarii PSP w Przasnyszu	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZP.1.4.Pobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nie ustalenia podmiotu odpowiedzialnego za skutki poważnej awarii	RDOŚ w Warszawie	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW
ZPW.2.1.Edukacja społeczeństwa na rzecz kształtowania właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	placówki oświatowe	Brak możliwości określenia wysokości kosztów	Budżet gminy , RPO, PROW. NFOŚiGW, WFOŚiGW

Źródło: opracowanie własne

7. System realizacji programu ochrony środowiska

Prawidłowe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania w gminie programu ochrony środowiska i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację

celów programu. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych. Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań: Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności, koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji, bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów, raporty na temat wykonania programu.

Edukacja ekologiczna:

utworzenie systemu edukacji ekologicznej,

- udostępnienie informacji o stanie środowiska, -publikacja informacji o stanie środowiska. Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą: - w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych, - stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych, - maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu, - odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji oraz czas inwestycji uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla, -minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji,
- w przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną, - wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych, -ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk, -w przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji, -nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki, - w przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów.

7.1. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów Programu Ochrony

Środowiska dla Gminy Przasnysz jest świadomość ekologiczna mieszkańców.

Program nauczania

Już w programie nauczania przedszkolnego znajdują się treści ekologiczne. Są one zawarte w części haseł dotyczących środowiska, pór roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej oraz chęci nauczyciela przedszkola zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zajęć, zabaw, spacerów, czy zajęć plastycznych.

W szkole podstawowej edukacja ekologiczna prowadzona jest na przyrodzie, biologii lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej. Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) budzenie szacunku do przyrody.
- 3) rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- 7) rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Ścieżka edukacyjna:

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w szkołach podstawowych. Tymi koniecznymi treściami są:

- 1) Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze.
- 2) Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) - znaczenie jej ochrony.
- 3) Żywność - oddziaływanie produkcji żywności na środowisko.
- 4) Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii;

energetyka jądrowa - bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

- 1) zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku.
- 2) najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata.
- 3) sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania.
- 4) wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu w szkole podstawowej ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie;
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji - metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.;
- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach;
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków;
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji;
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian;
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych;
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami;
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Hasła te poparte są analizą materiałów źródłowych dotyczących aktualnych problemów ochrony środowiska - parków narodowych, rezerwatów

przyrody, roślin i zwierząt chronionych, oraz wpływem zanieczyszczeń środowiska na zdrowie człowieka.

Edukacja ekologiczna w Gminie Przasnysz

Edukacja ekologiczna na terenie gminy Przasnysz skupiona jest wokół podnoszenia poziomu wiedzy związanej z właściwym gospodarowaniem odpadów komunalnych. Młodzież szkolna bierze udział m.in. w cyklicznych imprezach na rzecz ochrony środowiska oraz akcje pn.: Sprzątanie Świata i Dzień Ziemi, w ramach których młodzież szkolna oczyszcza teren gminy Przasnysz z zalegających odpadów. Firmy odbierające odpady komunalne z terenu gminy zobowiązane są do prowadzenia szeroko pojętej edukacji ekologicznej i akcji ekologicznych, w szczególności:

- a) kolportowania na własny koszt ulotek promujących selektywną zbiórkę odpadów,
- b) udziału w działaniach proekologicznych realizowanych przez Urząd Gminy.

Urząd prowadzi także akcje informacyjne dla wszystkich mieszkańców gminy m.in. na temat: niewyrzucania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych, segregowania odpadów oraz o możliwości kompostowania odpadów (biodegradowalnych, zielonych) w przydomowych kompostownikach i wykorzystaniu kompostu do potrzeb własnych. Szczególny nacisk w akcjach edukacyjnych kładzie się na uświadomienie mieszkańcom gminy szkodliwości palenia odpadów komunalnych w piecach oraz na podnoszenie świadomości wśród uczestników w zakresie niskiej emisji. Edukacja ekologiczna dla mieszkańców prowadzona jest poprzez rozdawanie ulotek oraz poprzez informacje na stronie internetowej. Ponadto przeprowadzane są spotkania z mieszkańcami, gdzie poruszane są zagadnienia związane z edukacją ekologiczną.

7.2. Sprawozdawczość

Stosownie do treści art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2019, poz 1396 ze zm.) Wójt Gminy Przasnysz co 2 lata przedstawia Radzie Gminy Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Po przedstawieniu raportu Radzie Gminy, kieruje się go do Zarządu Powiatu Przasnyskiego.

7.3. Monitoring realizacji programu

W obrazowaniu stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz obrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie omawianej gminy,

należy posługiwać się wyznaczonymi wskaźnikami monitoringu. Wskaźniki te determinują wyznaczone zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Przasnysz. Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań, jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja.

W celu kontroli terminowej realizacji zadań określonych w niniejszym programie wskazuje się na potrzebę dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka/wartość
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Klasa jakości powietrza	A/C
	Długość wybudowanych dróg	km
	Długość zmodernizowanych dróg	km
	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	km
	Ilość przeprowadzonych kontroli przestrzegania zakazu spalania odpadów komunalnych	szt
	Ilość przeprowadzonych termomodernizacji	szt
	Ilość zmodernizowanych kotłowni	szt
Zagrożenie hałasem	Poziom hałasu wg. PMŚ	dB
Pola elektromagnetyczne	poziom PEM	V/m
Gospodarowanie wodami	Klasa jakości wód powierzchniowych	I-V
	Klasa jakości wód podziemnych	I-V
	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji cieków wodnych	szt
	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji rowów melioracyjnych	szt
Gospodarka wodno-ściekowa	% skanalizowania obszaru gminy	%
	% zwodociągowania obszaru gminy	%
	Ilość mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	osoba
	Ilość mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	osoba
	Ilość zbiorników bezodpływowych na terenie gminy	szt
	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy	szt

Zasoby geologiczne	Powierzchnia surowców naturalnych	ha
Gleby	Powierzchnia terenów zdegradowanych	ha
	Klasa bonitacyjna gleb	ha
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Liczba mieszkańców objęta systemem odbioru odpadów komunalnych	osoba
	Liczba zmieszanych odpadów odebranych z gospodarstw domowych	Mg
	Liczba selektywnie zbieranych odpadów z gospodarstw domowych	Mg
	Poziomy recyklingu przygotowania do ponownego użycia i odzysku papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	%
	Poziomy recyklingu przygotowania do ponownego użycia i odzysku innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	%
	Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania	%
	Ilość zlikwidowanych dzikich wysypisk składowisk odpadów	szt
	Ilość odpadów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia	kg, m ² , m ³
	Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy	m ²
Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia terenów spacerowo-wypoczynkowych	ha
	Powierzchnia terenów zieleni urządzonej	ha
	Powierzchnia form ochrony przyrody	ha
Zagrożenie poważnymi awariami	Liczba stwierdzonych poważnych awarii	szt

7.4. Źródła finansowania

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przekraczających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. W celu realizacji takich zadań niezbędne jest pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć

inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U z 2019 r., poz. 869 ze zm.), są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

7.5.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą poprzez finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dysponowanie środkami finansowymi z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód i gospodarka wodna,
- Ochrona powierzchni ziemi,

- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,
- Geologia i górnictwo,
- Edukacja ekologiczna,
- Państwowy Monitoring Środowiska,
- Programy międzydziedzinowe,
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- Ekspertyzy i prace badawcze.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej stosuje trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki).
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nie inwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia) .
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie to samodzielna instytucja finansowa, powołana do wspierania przedsięwzięć w dziedzinie ekologii. Realizacja zadań statutowych WFOŚiGW odbywa się zgodnie z corocznie uchwalanym planem pracy. Wsparcie finansowe realizowane jest poprzez udzielanie pożyczek i dotacji na zadania realizowane w następujących komponentach środowiska:

- ochrona wód,
- ochrona powietrza,
- adaptacja do zmian klimatu,
- gospodarka odpadami,

- różnorodność biologiczna.

Celami horyzontalnymi Funduszu realizowanymi w każdym z dziedzinowych celów środowiskowych Strategii są:

- poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z Traktatu Akcesyjnego;
- pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi, przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną;
- wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, niskoemisyjność gospodarki i społeczeństwa oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy, w tym rozwoju nowych technik i technologii służących między innymi racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobieganiu powstawaniu lub ograniczeniu emisji do środowiska;
- zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów, w tym z surowców pierwotnych;
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa małopolskiego poprzez edukację ekologiczną.

Szczegółowe informacje na temat działalności WFOŚiGW w Warszawie są dostępne na stronie internetowej funduszu: <https://www.http://wfosigw.pl>, pod numerami telefonów (22) 504 41 00, (22) 504 41 39, pod adresem poczty elektronicznej poczta@wfosigw.pl.

7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)

Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Środki unijne z programu przeznaczone zostaną również w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego. Z Programu Infrastruktura i Środowisko finansowane są różnorodne projekty. W zależności od specyfiki danego rodzaju wsparcia, określany jest typ podmiotów, które mogą z niego korzystać. Uprawnionymi do ubiegania się o wsparcie są:

1. Jednostki samorządu terytorialnego,
2. Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,
3. Administracja publiczna,

4. Służby publiczne inne niż administracja,
5. Instytucje ochrony zdrowia,
6. Instytucje kultury, nauki i edukacji,
7. Duże przedsiębiorstwa,
8. Małe i średnie przedsiębiorstwa,
9. Organizacje społeczne i związki wyznaniowe.

Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych i dokumentacji poszczególnych konkursów o dofinansowanie.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to największy program finansowany z Funduszy Europejskich w Unii Europejskiej. Struktura programu składa się z czterech głównych celów tematycznych tworzących podstawowe obszary interwencji (gospodarka niskoemisyjna, adaptacja do zmian klimatu, ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów, transport zrównoważony i bezpieczeństwo energetyczne) oraz w ograniczonym zakresie komplementarnych działań dotyczących kluczowych elementów infrastruktury ochrony zdrowia oraz dziedzictwa kulturowego. Działania realizowane w ramach programu zostały dobrane tak, aby w największym stopniu przyczyniały się do osiągnięcia celu głównego, tj. wsparcia gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Konstrukcja programu operacyjnego odchodzi od sektorowości rozumianej jako osiąganie celów strategicznych poprzez kumulację interwencji w poszczególnych sektorach. Podejście to zostało zastąpione podejściem zintegrowanym, zakładającym prymat celów tematycznych i dobieranie do nich adekwatnych instrumentów wsparcia. Zgodnie z nowym podejściem, podejmowane będą interwencje przekrojowe w różnych obszarach, jednak ich cele strategiczne nie powinny dotyczyć poszczególnych sektorów gospodarki. Przyjęcie takiego podejścia jest również związane z koniecznością znaczącego wzmocnienia efektywności inwestycji poprzez szersze niż do tej pory wykorzystanie zasady komplementarności interwencji finansowanych operacji.

Główne obszary na które zostaną przekazane środki to: gospodarka niskoemisyjna bezpieczeństwo energetyczne oraz ochrona zdrowia i dziedzictwo kulturowe.

Dzięki równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny - wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 dla Gminy Przasnysz:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki:
 - wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii (OZE);
 - poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym;
 - promowanie strategii niskoemisyjnych;
 - rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji.
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:
 - rozwój infrastruktury środowiskowej;
 - dostosowanie do zmian klimatu;
 - ochrona i zahamowywanie spadku różnorodności biologicznej;
3. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
4. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
5. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
 - inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.
9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

Regionalny Program Operacyjny

Ze wsparcia Funduszy Europejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego (RPO WM) można korzystać na dwa sposoby: bezpośrednio - jako podmiot ubiegający się o dofinansowanie lub realizujący projekt oraz pośrednio - jako osoba, która bierze udział w przedsięwzięciach organizowanych przez kogoś innego (np. w szkoleniach). Z RPO WM finansowane są różnorodne projekty. W zależności od specyfiki danego rodzaju wsparcia, określono, kto dokładnie może z niego skorzystać.

Z pieniędzy pochodzących z RPO WM są realizowane projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju regionu. Dofinansowanie mogą otrzymać różnorodne rodzaje projektów. Z punkty widzenia niniejszego dokumentu najważniejsze są działania z zakresu:

- wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej z OZE,
- instalacje do produkcji biokomponentów i biopaliw,
- termomodernizacja energetyczna budynków - głęboka i kompleksowa,
- modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne,
- budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej,

- wymiana źródeł ciepła,
- ścieżki rowerowe,
- przeciwdziałanie klęskom żywiołowym oraz usuwanie skutków katastrof (zbiorniki małej retencji, specjalistyczny sprzęt i wyposażenie, OSP),
- infrastruktura do selektywnej: zbiórki, przetwarzania odpadów, sortowanie, kompostowanie,
- kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej,
- utrzymanie obszarów i zasobów cennych przyrodniczo (lokalnych i regionalnych), ścieżki edukacyjne),
- budowa lub przebudowa dróg wojewódzkich stanowiących połączenie z siecią dróg krajowych, ekspresowych oraz autostrad.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020⁵

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 (PROW 2014-2020) został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014 - 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 - 2020, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.

5 .www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa/Program-Rozwoju-Obszarow-Wiejskich-2014-2020

- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Spis tabel

Tabela 1. Słownik skrótów

Tabela 2. Dane demograficzne Gminy Przasnysz 2019

Tabela 3. Dane demograficzne Gminy Przasnysz 2018

Tabela 4. Liczba ludności gminy Przasnysz w latach 2010-2019

Tabela 5. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza

Tabela 6. Zużycie energii i emisja CO₂ w 2014 roku

Tabela 7. Zużycie energii i emisja CO₂ w 2014 roku

Tabela 8. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).

Tabela 9. Zestawienie stref w województwie mazowieckim

Tabela 10. Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej NO₂ - ochrona zdrowia ludzi

Tabela 11. Parametry statystyczne obliczone na podstawie serii wyników pomiarów NO₂ na potrzeby oceny pod kątem ochrony zdrowia ludzi

Tabela 12. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)

Tabela 13. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.

Tabela 14. Wykaz odcinków pomiarowych na terenie Gminy Przasnysz lub na najbliższym sąsiedztwie w generalnym Pomiarze Ruchu Drogowego średniego dobowego ruchu na drodze krajowej 57 w 2015 roku

Tabela 15. Pomiar średniego dobowego ruchu na odcinkach na terenie Gminy

Przasnysz lub na najbliższym sąsiedztwie w generalnym Pomiarze Ruchu Drogowego średniego dobowego ruchu na drodze krajowej 57 w 2015 roku

Tabela 16. Wykaz odcinków pomiarowych na terenie Gminy Przasnysz lub w najbliższym sąsiedztwie w Generalnym Pomiarze Ruchu Drogowego średniego dobowego ruchu na drodze wojewódzkiej 544 w 2015 roku

Tabela 17. Pomiar średniego dobowego ruchu na odcinkach na terenie Gminy Przasnysz lub w najbliższym sąsiedztwie w generalnym Pomiarze Ruchu Drogowego średniego dobowego ruchu na drodze wojewódzkiej 544 w 2015 roku

Tabela 18. Poziom dźwięku emitowany przez wybrane środki transportu

Tabela 19. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Przasnysz

Tabela 20. Charakterystyka aglomeracji Przasnysz

Tabela 21. Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie gminy Przasnysz

Tabela 22. Użytkowanie powierzchni ziemi rolnej na terenie gminy Przasnysz

Tabela 23. Regionalne instalacje do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Regionie Zachodnim

Tabela 24. Regionalne instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów

Tabela 25. Regionalne instalacje do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych

Tabela 26. Wykaz przedsiębiorców wpisanych do rejestru działalności regulowanej świadczących usługi związane z odbiorem odpadów komunalnych z tzw. nieruchomości niezamieszkałych na terenie Gminy Przasnysz

Tabela 27. Ilość odebranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Przasnysz w roku 2018.

Tabela 28. Koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w Gminie Przasnysz za 2018 rok

Tabela 29. Wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia poszczególnych odpadów

Tabela 30. Poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

Tabela 31.Struktura gruntów leśnych na terenie Gminy Przasnysz

Tabela 32. Cele w zależności od obszaru interwencji

Tabela 33. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP) na lata 2020-2027

Tabela 34. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Zagrożenia hałasem (ZH) na lata 2020-2027

Tabela 35. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji Pola elektromagnetyczne (PEM) na lata 2020-2027

Tabela 36. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Gospodarowanie wodami (GW) na lata 2020-2027

Tabela 37. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Gospodarka wodno—ściekowa (GWS) na lata 2020-2027

Tabela 38. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Zasoby geologiczne (ZG) na lata 2020-2027

Tabela 39. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji Gleby (GL) na lata 2020-2027

Tabela 40. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO) na lata 2020-2027

Tabela 41. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Zasoby przyrody (ZP) na lata 2020-2027

Tabela 42. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji
Zagrożenia poważnymi awariami (ZPW) na lata 2020-2027

Tabela 43. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)

Tabela 44. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Zagrożenie hałasem (ZH)

Tabela 45. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Pola elektromagnetyczne (PEM)

Tabela 46. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Gospodarowanie wodami (GW)

Tabela 47. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)

Tabela 48. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Zasoby geologiczne (ZG)

Tabela 49. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Gleby (GL)

Tabela 50. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

Tabela 51. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Zasoby przyrodnicze (ZP)

Tabela 52. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem -
Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA)

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie powiatu przasnyskiego na tle województwa mazowieckiego

Rysunek 2. Położenie Gminy Przasnysz na tle powiatu przasnyskiego

Rysunek 3. Mapa województwa mazowieckiego z podziałem na strefy

Rysunek 4. Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego faza I PM_{2,5}-rok

Rysunek 5. Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego faza II PM_{2,5}-rok

Rysunek 6. Obszar przekroczeń benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ w województwie mazowieckim w 2018 roku

Rysunek 7. Strefy energetyczne warunków wiatrowych

Rysunek 8. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu.

Rysunek 9. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski

Rysunek 10. Mapa nasłonecznienia Polski

Rysunek 11. Rozkład opadów w 2017 roku

Rysunek 12. Rozkład opadów w 2018 roku

Rysunek 13. Rozkład opadów w 2019 roku

Rysunek 14. Liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych w Polsce w 2015 roku. Stan na 31.XII.2015

Rysunek 15. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej w województwie mazowieckim. Anteny sektorowe.

Rysunek 16. Mapa aglomeracji Przasnysz

Rysunek 17. Region zachodni